

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วน
ตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

วิชากร ตรีภตรง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วน
ตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

วิชาการ ตรีเกียรติ

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

FACTORS AFFECTING PUBLIC PARTICIPATION IN MAKING LOCAL DEVELOPMENT
PLAN OF HANGSUNG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG YAI DISTRICT,
CHON BURI PROVINCE

WITCHAKORN TRUKTRONG

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION
BURAPHA UNIVERSITY

2020

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์ของ
วิชาการ ตรีครอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวัฒน์ พิมลจินดา)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรชัย तीोประเสริฐสิทธิ์)

(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่ ๒ เดือน ๑๒๒๕๔ พ.ศ. ๒๕๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

วันที่ ๒ เดือน ๑๒๒๕๔ พ.ศ. ๒๕๖๓

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุนราณี ธรรมพิทักษ์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวัฒน์ พิมลจินดา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิจจุเชต ไกรवास)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรชัย तीोประเสริฐสิทธิ์)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

61930032: รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต; รป.ม.

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, แผนพัฒนาท้องถิ่น

วิชาการ ตรีครตรง : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. (FACTORS AFFECTING PUBLIC PARTICIPATION IN MAKING LOCAL DEVELOPMENT PLAN OF HANGSUNG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG YAI DISTRICT, CHON BURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ธนวัฒน์ พิมลจินดา, ปร.ค., จักรชัย สือประเสริฐสุทธิ, ร.ค. ปี พ.ศ. 2563.

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลห้างสูง จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย=1.58, SD=0.82) เมื่อพิจารณารายขั้นตอนโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น และขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ได้แก่ อาชีพ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน การมีบทบาทในชุมชน และจำนวนที่ดินการครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01, .01 และ .05 ตามลำดับ

61930032: MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION; M.P.A.

KEYWORDS: PUBLIC PARTICIPATION, LOCAL DEVELOPMENT PLAN

WITCHAKORN TRUKTRONG : FACTORS AFFECTING PUBLIC PARTICIPATION IN MAKING LOCAL DEVELOPMENT PLAN OF HANGSUNG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG YAI DISTRICT, CHON BURI PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: THANAWAT PIMOLJINDA, Ph.D., CHAKCHAI SUEPRASERTSITTHI, Ph.D. 2020.

This research aims to study the level of public participation in making local development plan and to study the factors affecting public participation in making local development plan of Hangsung sub-district municipality, Nong Yai district, Chon Buri province. The sample includes 260 people, aged equal or more than 18 years old, who live in Hangsung sub-district. The tools used in this research are the questionnaire and the statistics used in data analysis consist of descriptive statistics (frequency, percentage, mean and standard deviation) and inferential statistics (Multiple Regression Analysis).

The results of this research show that the overall public participation of the sample is low (mean=1.58, SD=0.82). Considering each step of the procedure, the level of participation ordered from the lowest to the highest are: Step 2 local meeting arrangement, Step 5 the approval of the draft of local development plan, Step 1 the election of the organization who make local development plan, Step 3 Making the draft of the local development plan, Step 4 Considering the draft of local development plan, and Step 6 the approval and promulgation of the local development plan. The factors that affect public participation in making local development plan of Hangsung sub-district municipality, Nong Yai District, Chon Buri province are as follows: occupation, the duration of living in the community, having a role in the community, and the number of lands processed, significantly at .05, .01, .01 and .05, respectively.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งสำเร็จลงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างดียิ่ง รวมทั้งอาจารย์ทุกท่านที่ได้จัดทำคู่มือการเขียนงานนิพนธ์ ขอขอบคุณ ผศ.ดร.จักรชัย ลือประเสริฐสุทธิ อาจารย์ประจำวิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ครั้งนี้ ซึ่งให้คำแนะนำในการศึกษา ตรวจสอบ แก้ไข และชี้แนวทางในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณท่านนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง คุณสมคิด เอนกสินชัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง คุณสิริพงศ์ แก้วผัด รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง คุณวรภาพ กำแพงแก้ว หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง คุณเขวเรศ สวัสดิ์ดี มงคล นักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง คุณวิชัย สระแก้ว และ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ผศ.ดร.กิจฐเขต ไกรवास ผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ ภรรยา เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง เพื่อน ๆ รป.ม. 14-1 คุณจักรกฤษณ์ เรืองเวช คุณดวงพร รุ่งเรืองศรี ที่ให้กำลังใจ คอยปลุกดันและช่วยเหลือมาโดยตลอด ผู้ศึกษารู้อีกชาวซึ่งในความกรุณาของทุกท่านและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

การศึกษาในครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากขาดความร่วมมือจากประชาชนทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้และได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ทำให้ได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้ผู้ศึกษาขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างยิ่ง

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแก่ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ครู อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้กรุณาอบรม สั่งสอน และให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาในการศึกษาค้นคว้าเสมอมา

วิษชากร ตริภักตรอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล	10
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	42
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	64
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	82
การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	90

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	96
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	96
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	100
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	101
การเก็บรวบรวมข้อมูล	102
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	102
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
เกณฑ์การแปลผล.....	106
บทที่ 4 ผลการวิจัย	107
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	107
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	110
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	123
บทที่ 5 สรุป และอภิปรายผล	129
สรุปผลการวิจัย	129
อภิปรายผลการวิจัย	131
ข้อเสนอแนะ	138
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	152
ภาคผนวก ก รายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัย	153
ภาคผนวก ข การพิจารณาเครื่องมือการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ (IOC)	168
ภาคผนวก ค ค่า Reliability ของแบบสอบถาม	188
ภาคผนวก ง ผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย	190

ภาคผนวก จ เครื่องมือในการวิจัย 192

ภาคผนวก ฉ การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนและการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์
ถดถอยเชิงพหุ 203

ประวัติย่อของผู้วิจัย 210

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนสมาชิกสภาขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	28
ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	59
ตารางที่ 3 จำนวนประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง จำแนกตามหมู่บ้าน.....	98
ตารางที่ 4 จำนวนประชากรตามช่วงความถี่สะสม (M _r) จำแนกตามหมู่บ้าน.....	98
ตารางที่ 5 การแทนค่าในสูตรเพื่อกำหนดตำแหน่งของตัวอย่างที่ศึกษา.....	99
ตารางที่ 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบ PPS.....	100
ตารางที่ 7 ตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis).....	104
ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	107
ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วม ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการคัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วน ตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี.....	110
ตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วม ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี.....	113
ตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วม ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี.....	116
ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วม ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี.....	118
ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วม ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี.....	120

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วม ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี.....	121
ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมฯ.....	122
ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ด้วย Multiple Regression Analysis	123
ตารางที่ 17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	126
ตารางที่ 18 ตัวแปรอิสระ/ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตาม ทฤษฎี/แนวคิด/งานวิจัย	154
ตารางที่ 19 รายละเอียดกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของกระทรวงมหาดไทย (2562).....	156

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
ภาพที่ 2 โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	29
ภาพที่ 3 โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	30
ภาพที่ 4 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล.....	31
ภาพที่ 5 การมีส่วนร่วม 8 ชั้น ของ Arnstein (1969)	52
ภาพที่ 6 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	73
ภาพที่ 7 ผลการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากโปรแกรม G*Power.....	97
ภาพที่ 8 การสุ่มจุดเริ่มต้น (r).....	99

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยพิจารณาได้จาก มาตรา 43 บัญญัติให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐ ในการดำเนินการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี จัดการบำรุงรักษา ใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมาตรา 249 บัญญัติให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 มาตรา 30 โดยบัญญัติไว้ว่า ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า และโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า การที่รัฐบาลบังคับใช้กฎหมายในลักษณะข้างต้น จึงให้เห็นว่ารัฐบาลได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการพยายามจัดสรรงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชน และการดำเนินงานต่าง ๆ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งผู้บริหารสูงสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากประชาชน ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณต้องผ่านสภาท้องถิ่นที่มาจากประชาชน กิจกรรม โครงการบริการสาธารณะต่าง ๆ ล้วนมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งสิ้น โดยเฉพาะขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำกิจการ กิจกรรม โครงการ หรือจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ต้องใช้เงินงบประมาณ การใช้เงินงบประมาณต้องจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ โดยต้องทำตามขั้นตอนของ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ข้อ 9 กำหนดว่า เงินรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้จัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และ ข้อ 22 กำหนดว่า ให้ใช้แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณ นั้นหมายความว่าโครงการหรือบริการสาธารณะใด ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้เงินงบประมาณเพื่อจัดทำ ต้องมีรายการโครงการหรือบริการสาธารณะนั้น

อยู่ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น ซึ่งหากจะอยู่ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณได้นั้น จะต้องอยู่ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อน เพราะระเบียบกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ กำหนดให้ใช้แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณ

การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการจัดทำโครงการหรือบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน เพราะแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นสารตั้งต้นของการดำเนินกิจกรรม โครงการ หรือบริการสาธารณะต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยังเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการจัดทำตาม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ข้อ 17 กำหนดให้การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดประชุมประชาคม เพื่อรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชน เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และนอกจากประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผ่านการประชุมประชาคมแล้ว ยังมีช่องทางอื่น ๆ อีกมากมายที่ประชาชนสามารถมาส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ เช่น เสนอปัญหาความต้องการผ่านคณะผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

ตำบลห้างสูง มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งสิ้น 57 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็น 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านป่าแดง หมู่ที่ 2 บ้านเนินสี หมู่ที่ 3 บ้านห้างสูง หมู่ที่ 4 บ้านหลุมกลาง หมู่ที่ 5 บ้านหนองประจู่ รวมครัวเรือนทั้งสิ้น 1,210 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 3,459 คน แบ่งเป็น ชาย 1,683 คน หญิง 1,766 คน (กรมการปกครอง, 2562) มีองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำ โดยปัจจุบันและที่ผ่านมา เมื่อมีการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำหรือแก้ไขเพิ่มเติมแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง พบว่าประชาชนมักจะไม่ให้ความร่วมมือในกระบวนการจัดทำแผน เช่น การเสนอความคิดเห็น การเสนอปัญหา การเสนอความต้องการ หรือเสนอโครงการในที่ประชุมประชาคมเพื่อจัดทำหรือแก้ไขเพิ่มเติมแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง มีประชาชนเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่ให้ความร่วมมือดังกล่าว ประชาชนส่วนใหญ่มาเพียงนั่งฟัง พิจารณาได้จากรายงานการประชุมประชาคมระดับตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2562 ณ หอประชุมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าแดง โดยวิธีการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2564) เป็น แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ที่มีการเสนอโครงการเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น

ทั้งหมด 26 โครงการ แต่มีประชาชน ตัวแทนประชาชนเสนอโครงการเพียง 6 คน จากผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งหมด 51 คน ซึ่งอาจทำให้แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง เป็นปัญหาต่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้วยปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี เพื่อนำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง หาวิธีแก้ปัญหาให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าที่เคย อันจะส่งผลเป็นห่วงโซ่ให้แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูงมาจากความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ส่งผลต่อไปยังการทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ที่ได้นำเอาโครงการหรือบริการสาธารณะต่าง ๆ ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูงซึ่งมีจุดตั้งต้นมาจากปัญหาความต้องการของประชาชนที่แท้จริง บรรลุลงไปในงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้นและส่งผลต่อไปให้โครงการหรือบริการสาธารณะที่มีจุดตั้งต้นมาจากปัญหาความต้องการของประชาชนที่แท้จริงนั้น ได้ถูกนำไปปฏิบัติจนสามารถแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เพศ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
2. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ อายุ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

3. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ สถานภาพการสมรส มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

4. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

5. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ อาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

6. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

7. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

8. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ การมีบทบาทในชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

9. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

10. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

11. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หนี้สิน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นดังนี้

เพศ: Cohen and Uphoff (1980) ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) ชูเกียรติ ถีสวรรณ (2534) พรทิพย์ คำพอ (2544) ประโยชน์ มีนา (2550) วารุณี ชาคำรุธ (2551) ณิชัญญา กงพะลี (2552)

อายุ: Cohen and Uphoff (1980) ชูเกียรติ ลีสวรรณ (2534) พรทิพย์ คำพอ (2544)
 ประโยชน์ มีนา (2550) วารุณี ชาคำรณ (2551) ชัยยุทธ อัมพันหอม (2553) ทองสุข บรรดาศักดิ์
 (2553)

สถานภาพการสมรส: Cohen and Uphoff, (1980) ชูเกียรติ ลีสวรรณ (2534)

ระดับการศึกษา: Cohen and Uphoff (1980) ชูเกียรติ ลีสวรรณ (2534) จันทนา สุทธิจารี
 (2544) ณิชฎิษา กงพะลี (2552) ชัยยุทธ อัมพันหอม (2553) ทองสุข บรรดาศักดิ์ (2553)
 ตีราพร หารคำ (2557)

อาชีพ: Cohen and Uphoff (1980) ปรัชญา เวสารัชช (2528) จันทนา สุทธิจารี (2544)
 พรทิพย์ คำพอ (2544) ประโยชน์ มีนา (2550) วารุณี ชาคำรณ (2551) ณิชฎิษา กงพะลี (2552)
 ทองสุข บรรดาศักดิ์ (2553) วิชาน กองเพชร (2554)

รายได้ต่อเฉลี่ยเดือน: Cohen and Uphoff (1980) ปรัชญา เวสารัชช (2528) ชูเกียรติ
 ลีสวรรณ (2534) จันทนา สุทธิจารี (2544) พรทิพย์ คำพอ (2544) ชัยยุทธ อัมพันหอม (2553)
 ทองสุข บรรดาศักดิ์ (2553)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน: Cohen and Uphoff (1980) ชูเกียรติ ลีสวรรณ (2534)

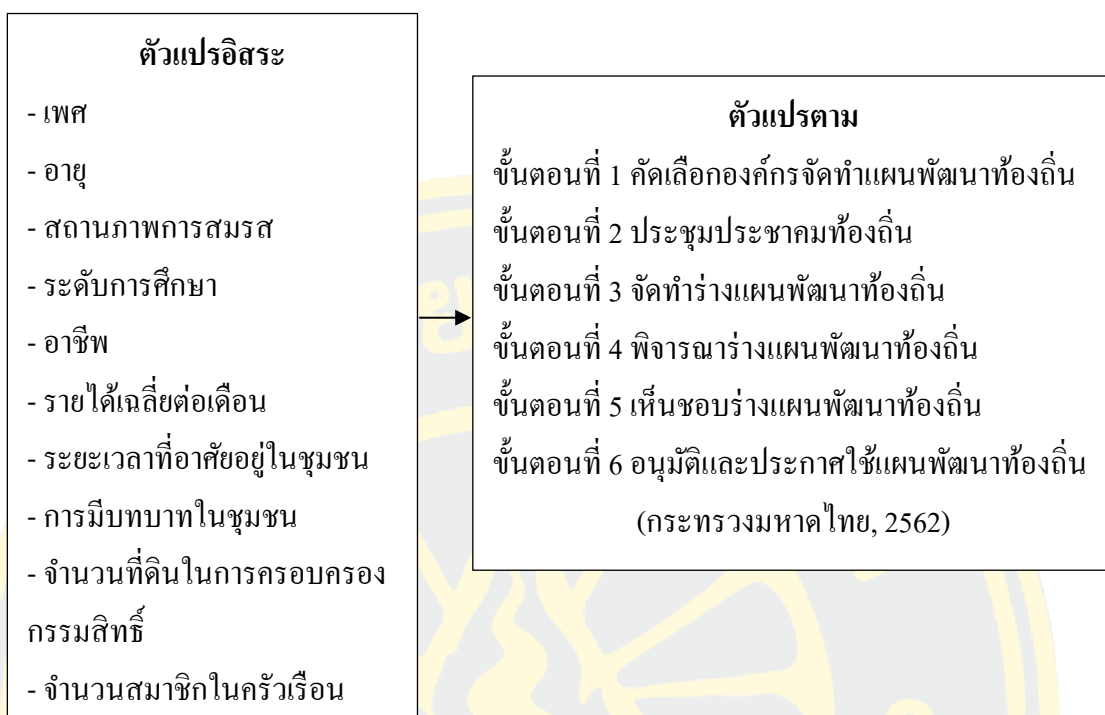
การมีบทบาทในชุมชน: วารุณี ชาคำรณ (2551) ตีราพร หารคำ (2557)

จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์: Cohen and Uphoff (1980) ชูเกียรติ ลีสวรรณ
 (2534)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน: ตีราพร หารคำ (2557)

หนี้สิน: ตีราพร หารคำ (2557)

ในขณะที่ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
 นั้น ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของกระทรวงมหาดไทย (2562) ประกอบด้วย
 ขั้นตอนที่ 1 กัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 2 ประชุมประชาคมท้องถิ่น
 ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 5
 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น ดังแสดงใน
 ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
2. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
3. สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อันจะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุดมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา: การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การมีบทบาทในชุมชน จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และหนี้สิน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 2 ประชุมประชาคมท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

ขอบเขตด้านประชากรเป้าหมาย: การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลห่างสูงจำนวน 2,663 คน (กรมการปกครอง, 2562)

ขอบเขตด้านระยะเวลา: ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นระยะเวลาตั้งแต่เริ่มค้นคว้าข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จนถึง จัดทำรูปเล่มงานนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามระหว่างวันที่ 1-31 ตุลาคม พ.ศ. 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีบริบูรณ์ ในเขตพื้นที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้น โดยเป็นการกำหนดขั้นตอนและรายละเอียดแผนงานในงบประมาณแต่ละปี โดยที่แผนจะต้องมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลาห้าปี (พ.ศ. 2561-2565)

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การได้มาซึ่งแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 2 ประชุมประชาคมท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คือ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วยตนเองเช่น การเสนอชื่อ การโหวด ผ่านการประชาม หรือ มีส่วนร่วมในการผลักดันผ่านผู้มีอำนาจในการคัดเลือก เช่น สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมประชาคมท้องถิ่น หมายถึง การมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชน โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในที่ประชุมประชาคมท้องถิ่น เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการรับฟังการชี้แจงแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น เสนอปัญหา ความต้องการ แนวทางการแก้ไขปัญหา หรือเสนอโครงการที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำข้อมูลไปวิเคราะห์กำหนดรายละเอียดของโครงการ และการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบทางอ้อม ในการมีส่วนร่วมกำหนดชื่อโครงการ งบประมาณโครงการ วัตถุประสงค์โครงการ เป้าหมาย(ผลผลิต)โครงการ ตัวชี้วัด (KPI)โครงการ ผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการผ่านคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำร่างมาให้แล้ว โดยเป็นการมีส่วนร่วมทางอ้อมของประชาชนผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นการมีส่วนร่วมทางอ้อมของประชาชนผ่านสภาท้องถิ่น โดยการผลักดันให้มีการเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชน ในการตรวจสอบการประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์หน่วยงาน บอร์ดประชาสัมพันธ์หน่วยงาน เป็นต้น และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่นว่ามีความถูกต้องหรือไม่ มีโครงการที่เสนอไว้ครบถ้วนหรือไม่ เป็นต้น

การมีบทบาทในชุมชน หมายถึง การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) ชมรมผู้สูงอายุ และกลุ่มสตรี

จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ หมายถึง จำนวนการถือครองที่ดินเป็นของตนเองตามกฎหมาย และอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี โดยมีหน่วยเป็นไร่ งาน และตารางวา

หนี้สิน หมายถึง สถานภาพการมี หรือ ไม่มี หนี้สินของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นการบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
5. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

Holloway (1951) ได้นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นว่า เป็นองค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

Robson (1953) ได้นิยามการปกครองท้องถิ่นว่า คือ หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้น และให้มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้องมีองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

Clarke (1957) นิยามการปกครองท้องถิ่นว่า คือหน่วยการ ปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด โดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

Wit (1967) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของ

ประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตัวเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่น ในเขตอำนาจของตน

Montagu (1984) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหาร การปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจาก การควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

อุทัย หิรัญโต (2523) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลไม่ได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

จรรยา สุภาพ (2531) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินกิจการอันเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะ มักมีวัตถุประสงค์ไปในทางที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนปกครองตนเอง สามารถมีองค์การในทางปกครองที่จะช่วยสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น ตลอดจนการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในเขตการปกครองนั้น มักจะเป็นนิติบุคคล

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2535) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

ทวี พันธวาสิฏฐ์ (2537) ได้อธิบายความหมายการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง การปกครองตนเองของชุมชนที่มีองค์การเกิดขึ้น ทำหน้าที่ในพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน วินิจฉัย ตัดสิน และมีสภาของท้องถิ่นเป็นองค์กรที่สำคัญ

พรชัย เทพปัญญา (2541) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น คือ อำนาจหน้าที่ที่จะกำหนดและบริหารกิจการภายในเขตพื้นที่ที่กำหนด และอาณาเขตของพื้นที่ที่อยู่นั้นอยู่ในประเทศ และมีขนาดเล็กกว่าประเทศ และได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่าการปกครองท้องถิ่นคือ การบริหารทางการเมืองของหน่วยงานย่อยทางพื้นที่และประชาชนของประเทศซึ่งมีขนาดเล็กที่สุด

ลิจิต ซีรเวคิน (2548) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า เป็นการปกครองโดยวิธีการซึ่งหน่วยการปกครองในท้องถิ่น ได้มีการเลือกตั้งผู้นำทำหน้าที่ปกครอง โดยอิสระและรับอำนาจโดยอิสระ โดยความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้ โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยงานปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง แต่การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้บังคับด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ มิใช่ได้กลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

โกวิทย์ พวงงาม (2549) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานจากหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่หมายถึงการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2550) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นระบบการบริหารและจัดการสาธารณะและทรัพยากรต่าง ๆ ของท้องถิ่นท้องถิ่นหนึ่ง ภายในรัฐหนึ่ง เป็นท้องถิ่นที่มีขอบเขตชัดเจนอยู่ภายในรัฐนั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างด้านอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายทั่วไปและหรือกฎหมายพิเศษ

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2555) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองระดับที่ต่ำกว่ารัฐหรือประเทศ และองค์การส่วนท้องถิ่นที่มีองค์การตัดสินใจและบริหารในพื้นที่อันจำกัดของตน อาจเกิดโดยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายระดับสูงของรัฐบาลกลางหรือกฎหมายลำดับรองและทำหน้าที่ทางการบริหารและการนิติบัญญัติ

จากนิยามดังกล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาล ให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการปกครองการบริหาร เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการในแต่ละท้องถิ่น โดยมีบุคลากร งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเอง รวมทั้งมีอำนาจอิสระในการบริหารงานตามสิทธิตามกฎหมายและอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบภายใต้การกำกับดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่น

ได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของ รัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบา^{นี้}เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้าน การเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจาก ประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรรับบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนอง ความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของ ประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วย การปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการ บริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่น ทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจาก รัฐบาล ไปให้บ้างแต่ก็มีเงินในใจ ที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครอง ระบอบ ประชาธิปไตย แก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองตนเองไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือก เข้าไปทำ หน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

พรชัย เทพปัญญา (2541) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้บริการ ที่บุคคลหรือเอกชนไม่สามารถจัดทำหรือไม่อยู่ในฐานะ ที่จะจัดหาให้ได้ในลักษณะเช่นนี้ รัฐบาลหรือหน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะจัดบริการให้ เช่น ได้รับความคุ้มครองปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับสวัสดิการและได้รับความสะดวกในการ ดำเนินชีวิต

2. เพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง เนื่องจากการดำเนินชีวิตของบุคคล อาจเกิดความขัดแย้งกันเพราะความคิดเห็น ผลประโยชน์แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะมีการอภิปราย ถกเถียงกันอย่างมีเหตุผล หรือมีการโต้แย้งกันอย่างรุนแรง หรืออาจมีการตัดสินบนหรือการต่อสู้กัน กรณีนี้นี้ รัฐบาลหรือหน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะต้องเข้ามาแก้ไขปัญหา โดยการวางกฎเกณฑ์ ควบคุมการขัดแย้ง เป็นผู้ประนีประนอมหรือแบ่งผลประโยชน์หรือเป็นผู้ตัดสินกรณีพิพาทซึ่ง ทั้งสองฝ่ายจะต้องเชื่อฟังและยอมรับคำตัดสินนั้น

3. เพื่อการแบ่งเบาภาระและการเป็นตัวแทนของแต่ละส่วนของประเทศ การจัดตั้งหน่วยงานปกครองท้องถิ่นขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งเบาภาระของส่วนกลางให้ท้องถิ่นจัดปกครองตนเอง เพื่อเป็นการฝึกหัดการปกครองตนเองสำหรับประเทศที่ยังไม่พัฒนา แต่สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น ถือว่าการปกครองท้องถิ่นจะเป็นตัวแทนของประเทศส่วนหนึ่งในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศ เช่น ชาวอเมริกามีความเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นจะเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย หรือแม่แต่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนและรัสเซียก็คาดหวังไว้เช่นเดียวกัน แต่อาจดำเนินการแตกต่างกันเท่านั้น

โกวิท พวงงาม (2549) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น คือ

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ทรัพยากร ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการจัดบริการสาธารณชนแทนรัฐบาล
2. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

สุสิทธิ์ เพี้ยเพ็ง (2552) ได้กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน โดยเปิดโอกาสให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้หลักการปกครองตนเอง มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ รับผิดชอบบริหารกิจการของท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่อย่างอิสระ
3. เพื่อเป็นการสนองต่อความต้องการโดยตรงของท้องถิ่น
4. เป็นการแบ่งเบาภาระจากส่วนกลาง

มลฤดี โฝพวงพันธ์ (2553) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ทรัพยากร ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ
2. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

จากวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการจัดบริการสาธารณะที่ท้องถิ่นจัดบริการสาธารณะเอง ด้านการเงินที่จัดเก็บภาษีและบริหารการเงินการคลังเอง เป็นต้น
  2. เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุด เนื่องจากผู้บริหารหรือผู้ที่ทำการแก้ปัญหาจากคนในท้องถิ่น ย่อมรู้ปัญหาของท้องถิ่น
  3. เพื่อเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากลับมาเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นได้
- หลักการและความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น**

หลักการของการปกครองท้องถิ่น

โกวิทช์ พวงงาม (2549) ได้ประมวลหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่
2. หน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. หน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมาย แบ่งได้ 2 ประเภทคือ
  - 3.1 หน่วยงานปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คืออำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานปกครองท้องถิ่น
4. องค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นแบ่งเป็นสองฝ่ายคือ องค์กรฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นจากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหอย่างแท้จริง

วิชชุกร นาคชน (2550) กล่าวว่าหลักการปกครองท้องถิ่นมีอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. ความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง (autonomy) ภายใต้ขอบเขตแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เป็นหลักการซึ่งถือเป็นหัวใจของการปกครองท้องถิ่นทั่วไป นอกจากนั้น ความเป็นอิสระในการปกครองตนเองยังเชื่อมโยงกับแนวคิด ทางสังคมวิทยาและมนุษย์วิทยาในเรื่อง สิทธิชุมชน (community right) ซึ่งมีทัศนะว่าชุมชนเป็นรากฐานดั้งเดิมของสังคมการเมืองของมนุษย์และดำรงอยู่ก่อนความเป็นรัฐชาติ (nation state) ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังชุมชนเป็นเวลานานมาก

2. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (authority) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่น เนื่องจากในการจัดทำบริการสาธารณะใด เพื่อประโยชน์สุขของ ประชาชนในท้องถิ่นนั้น กิจกรรมทางการบริหารส่วนใหญ่ จำเป็นต้องใช้อำนาจ ปกครองในการดำเนินการ

3. การมีส่วนร่วมและการควบคุมตรวจสอบของประชาชนในท้องถิ่น (participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น หมายถึงการมีส่วนร่วมใน การรับรู้ การคิด การตัดสินใจ การลงมือกระทำกิจการบางอย่าง ตลอดจนมีส่วนร่วม ในการควบคุม ตรวจสอบ และการได้รับ ผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ ผลประโยชน์สาธารณะหรือผลประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่น หรือประชาชนส่วนใหญ่ของท้องถิ่น

สุรชัย เจนประโคน (2554) กล่าวว่าหลักการของการปกครองท้องถิ่นมีดังนี้

1. เป็นการปกครองชุมชนหรือท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งของประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองที่อยู่ในระดับพื้นฐานล่างสุดของสถาบันการปกครองประเทศ และเป็นระดับรองลงมาจาก การปกครองระดับภูมิภาค และระดับประเทศหรือรัฐบาลกลาง ดังนั้น รัฐบาลกลางจะต้องคำนึงถึง ประชาชนและความมั่นคงของรัฐหรือของประเทศโดยส่วนรวม

2. เมืองค์การหรือหน่วยการปกครองที่ได้จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลแยกไปต่างหากจาก รัฐบาลกลาง เพื่อดำเนินการปกครองและจัดทำบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ที่กำหนด โดยมีรายได้ ทรัพย์สิน และฝ่ายนิติบัญญัติ หรืออาจจัดทำเป็นรูปแบบอื่นก็ได้ตามสภาพและความเหมาะสมของ ท้องถิ่นนั้น ๆ การที่กำหนดให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าการ จัดองค์การปกครองท้องถิ่นแยกออก ต่างหากจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคหรือรัฐบาลกลาง ทำให้มีอำนาจอิสระและสิทธิต่าง ๆ ที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้วย มีอำนาจใน การเก็บภาษีและรายได้อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อมาจัดทำงบประมาณกำหนดการใช้จ่ายใน การดำเนินกิจการต่าง ๆ สร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่น ส่วนในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติประจำ เป็นการจ้าง โดยใช้เงินงบประมาณของท้องถิ่น และมีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น

3. มีการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินงาน การเลือกตั้งนับได้ว่าเป็นลักษณะสำคัญของการ ปกครองท้องถิ่น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในองค์กรฝ่าย บริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติ โดยต้องเป็นไปตามรูปแบบประชาธิปไตยและตามกำหนดระยะเวลา ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายด้วย

4. ต้องมีอิสระในการดำเนินกิจการของท้องถิ่น โดยไม่ต้องรับคำสั่งจากส่วนกลาง มี อำนาจวินิจฉัยตัดสินใจและสั่งการ ในการปฏิบัติหน้าที่ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ตลอดจน

ดำเนินกิจการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของตนเอง ส่วนกลางเพียงแค่ควบคุมเท่านั้น อีกทั้งต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมเพื่อความมั่นคงของรัฐและประโยชน์ส่วนรวม

จากหลักการของการปกครองท้องถิ่นที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีหลักสำคัญ 2 ประการดังนี้

1. มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ปลอดจากการบังคับบัญชาจากส่วนกลาง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาของคนในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาท้องถิ่น

2. ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และไม่ใช่เพียงการมีส่วนร่วมทางอ้อม เช่น การเลือกผู้แทนเท่านั้น แต่จะต้องมีส่วนร่วมทางตรงด้วย เช่น การร้องเรียน การเสนอแนะ การเสนอปัญหาความต้องการ การประเมินการทำงานของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

อนันต์ อนันตกุล (2521) กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) ซึ่งเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง พิจารณาได้จากผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องพึงเสียง ประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตน

ลิขิต ชีรเวทิน (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองตนเองซึ่งออกมาในรูปของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามกระบวนการกระจายอำนาจ ส่วนใหญ่ มักจะนึกถึงการให้ทรัพยากรในการสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นด้วยการแบ่งทรัพยากรและอำนาจจากรัฐบาลกลาง หรือในกรณีที่มีส่วนภูมิภาคก็คือการลดอำนาจจากส่วนภูมิภาคลง จากนั้นก็มุ่งเน้นถึงการแบ่งเบาระยะเพื่อให้ท้องถิ่นจัดการเรื่องของตนเอง ที่สำคัญที่สุดคือเรื่องที่เกี่ยวข้อง สาธารณูปโภคสาธารณูปการ การเก็บขยะ การดูแลปัญหาเรื่องปัจจัยสี่ และการจัดเก็บภาษีโดยการออกบทบัญญัติท้องถิ่นซึ่งเป็นงานในความดูแลของการคลังส่วนท้องถิ่น

ประโยชน์ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่สิ่งที่จะมองข้ามไม่ได้คือ การกระจายอำนาจซึ่งนำไปสู่การปกครองตนเองในรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีนัยที่สำคัญยิ่ง

ต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลที่ว่า ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นระบบมหภาค ซึ่งเป็นการเมืองการปกครองบริหารภาพรวม จะมีลักษณะครบถ้วนทุกประการในระดับจุลภาคในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้ง จะมีสภาท้องถิ่นซึ่งจะต้องมีการประชุมเพื่อออกบัญญัติท้องถิ่น อภิปรายงบประมาณ และจะต้องมีฝ่ายบริหารซึ่งจะต้องทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนั้นยังต้องมีกฎระเบียบต่าง ๆ มีพนักงานเจ้าหน้าที่ดูแลบริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งการบริหารประเทศเล็ก ๆ ประเทศหนึ่งให้ถูกต้องตามครรลอง ท้องถิ่นจึงเป็นจุลภาคที่มีลักษณะเหมือนมหภาคทุกประการที่เรียกว่า microcosm และจุลภาคเล็ก ๆ เหล่านี้เปรียบได้กับเซลล์ในองค์ประกอบของมนุษย์ที่ก่อตัวขึ้นมาเป็นชีวภาพที่สมบูรณ์กลายเป็นหน่วยใหญ่ มองในส่วนนี้ความแข็งแกร่งของจุลภาคย่อมส่งผลต่อความแข็งแกร่งของมหภาค (ลิขิต ชีรเวทิน, 2548) ดังนี้

ประการที่หนึ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จและดำเนินการด้วยดีย่อมจะส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับชาติ

ประการที่สอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เหมือนกับโรงเรียนฝึกหัดประชาธิปไตย เพราะผู้ซึ่งเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นจะต้องมีการณรงค์หาเสียง จะต้องมีการเสนอนโยบาย จะต้องมีการอภิปรายถกเถียงกันในสภาท้องถิ่น โดยมีลักษณะใกล้เคียงกับสภาระดับชาติ แต่เป็นขอบข่ายเล็กกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นสถานที่ฝึกความรู้และฝึกทักษะทางการเมืองไปในตัว ซึ่งถ้าคนจำนวนไม่น้อยได้มีโอกาสทำการฝึกหัดด้วยการปฏิบัติดังกล่าวก็เหมือนกับเป็นการพัฒนานักการเมืองเพื่อการเตรียมพร้อมต่อการรับผิดชอบในระดับชาติต่อไป

ประการที่สาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชน มีการปรึกษาหารือกับประชาชน ทำให้ประชาชนสามารถจะเรียกร้องทางการเมืองผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้มีความใกล้ชิดกับองค์กรที่ทำการตัดสินใจโดยใช้อำนาจรัฐ และใช้ทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น สภาวะดังกล่าวย่อมจะมีส่วนให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนไปด้วยในตัว เพราะเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่นอกจากการลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสมาชิกในระดับชาตินั้น โอกาสที่จะเข้าไปสัมผัสการทำงานที่แท้จริงในรัฐสภาคงไม่มากนัก ในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนย่อมมีโอกาสได้สัมผัสกับหน่วยย่อยของการปกครองบริหารคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวมาแล้ว

ประการที่สี่ จากที่กล่าวมาทั้งหมดการปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นในกรอบของการกระจายอำนาจ ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมือง

แบบประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นฐานสำคัญของการเมืองระดับชาติโดยรวม ถ้าหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นครอบคลุมทั่วประเทศสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลจนเกิดการพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตย ย่อมจะช่วยสร้างความเข้าใจและความรู้ให้แก่ประชาชนในระดับรากหญ้า พร้อมทั้งการฝึกทักษะกับผู้ที่ซึ่งเป็นผู้บริหารและทำงานในสถานศึกษาของท้องถิ่น หมายความว่า ความรู้ทางการเมือง ทักษะทางการเมือง และประสบการณ์ในการทำงานภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมจะหลอมกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นทั่วประเทศ และนี่คือตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปกครองตนเอง

ประการสุดท้าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นองค์กรที่ช่วยฝึกการบริหารราชการแผ่นดิน การวางนโยบายที่ดี การจัดสรรงบประมาณที่ดี การบริหารงานบุคลากรที่ดี รวมทั้งการบริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น ย่อมเป็นเวทีสำคัญยิ่งของการฝึกทักษะเกี่ยวกับการปกครองบริหารให้กับผู้บริหารและคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

สถาบันพระปกเกล้า (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น มีดังต่อไปนี้

1. การปกครองท้องถิ่นช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการเมืองจำนวนเล็ก ๆ ที่มีมากมายกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่น นั่นก็คือ การสร้างหน่วยการปกครองที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มาจัดทำบริการและแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และยังจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย (Democratic Accountability)

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นโรงเรียนประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น มีการต่อสู้และการแข่งขันในทางการเมือง ตามวิถีทางและตามกติกา ในที่สุดก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางการเมืองการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร และที่สำคัญคือการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชน และในที่สุดจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้ และการที่ปกครองท้องถิ่นช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยให้ประชาชน

3. สร้างการมีส่วนร่วม (Participation) การมีอยู่ของรัฐบาลในระดับท้องถิ่น หรือในระดับภูมิภาค ย่อมเอื้อต่อประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้มากกว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชนของตน และการเข้ามาบริหารกิจการสาธารณะต่าง ๆ ภายในชุมชนด้วยตัวเอง จะเป็นผลให้ประชาชนเหล่านี้ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในทางการเมืองการปกครองตามหลักการปกครองตนเอง และนำไปสู่การเติบโตของ “ความเป็นพลเมือง” ในหมู่ประชาชน

4. สร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ความห่างไกลทั้งในทางภูมิศาสตร์และในทางการเมือง ย่อมทำให้การตัดสินใจโดยสถาบันทางการเมืองที่ห่างไกลออกไปจากชุมชนท้องถิ่น อาจจะไม่ได้รับการยอมรับ ในทางตรงกันข้ามหากการตัดสินใจกระทำในระดับชุมชนท้องถิ่น มีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับและเป็นการสมเหตุสมผลมากกว่า ทำให้การตัดสินใจในทางการเมืองการปกครองนั้นมีความชอบธรรม

5. คำรณเสรีภาพ (Liberty) หากอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไป เป็นไปได้ที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย ในทางตรงข้าม การกระจายอำนาจจึงเป็นมรรควิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยการให้อำนาจมีการกระจายออกสู่ออกไป อันจะนำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) ระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่นอกศูนย์กลาง

จากความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญ ดังนี้

1. ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น เพราะว่าการปกครองท้องถิ่นมาจากหลักการปกครองตนเอง สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจการปกครองเป็นของประชาชน

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ กล่าวคือการปกครองท้องถิ่นเป็นจุดภาคเล็ก ๆ ซึ่งจุดภาคเล็ก ๆ หลายๆจุดภาครวมกันก็จะกลายเป็น มหาภาค ซึ่งถ้าจุดภาคหรือท้องถิ่นเข้มแข็งมหาภาคหรือประเทศก็จะเข้มแข็งไปด้วย

3. การปกครองท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ยิ่งประชาชนมีส่วนร่วมมากเท่าใด ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชนจะมากตาม

องค์ประกอบและรูปแบบของการปกครองท้องถิ่น

องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2523) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการคือ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่าหากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง
2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองของตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากรเป็นต้น
3. การกระจายอำนาจหน้าที่ กำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ
4. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ
5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง
6. อิสระในการปกครองท้องถิ่น สามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทะนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นเพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอุปไตยประธาน คงฤทธิศึกษากร (2535) กล่าวถึง องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นมีที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติใน

กฎหมายรัฐธรรมนูญ

3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
5. มีงบประมาณรายได้ที่เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ
6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการให้บริการ
8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท
9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

หลักกฎหมายปกครองวันละเรื่อง (2555) กล่าวว่า องค์ประกอบความเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) คือการให้คนในท้องถิ่นแต่ละแห่งมีอิสระในการปกครองตนเองดังนี้

1. ความเป็นนิติบุคคล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีความเป็นอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีรายได้และงบประมาณเป็นของตนเอง การเป็นนิติบุคคลทำให้มีสิทธิแลหน้าที่ของตนเอง มีทรัพย์สิน บุคลากร และเงินของตนเอง เพื่อประกันความเป็นอิสระ

2. มีพื้นที่ของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีพื้นที่ชัดเจนในการจัดทำบริการสาธารณะของตนเอง ซึ่งหมายถึง

- 2.1 พื้นที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ
- 2.2 พื้นที่ในการบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่น
- 2.3 พื้นที่สมาชิก (ราษฎร) ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารหรือสภาท้องถิ่น และใช้สิทธิถอด

ถอน โดยหลักองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินบริการสาธารณะในพื้นที่เท่านั้น ยกเว้นการกระทำนอกพื้นที่จะต้องเป็นกิจการนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเป็น

กิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน หรือได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจกำกับดูแล และจะต้องได้รับความยินยอมจากท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

3. องค์กรมาจากการเลือกตั้ง ตามหลักการกระจายอำนาจการปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการปกครองตนเอง การที่จะมีอิสระได้จะต้องมีผู้แทนของตนเองอย่างน้อยสภาท้องถิ่นจะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่นนั้น แต่ผู้บริหารท้องถิ่นอาจมีที่มาแตกต่างกันได้ คือ มาจากการเลือกตั้งประชาชนโดยตรง, มาจากการเลือกกันเองของสมาชิกสภาท้องถิ่น มาจากบุคคลภายนอกโดยความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

4. อำนาจหน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะที่ตนเองสามารถจัดทำบริการสาธารณะได้ และจะต้องมีอำนาจทางภาษีด้วย ภารกิจหน้าที่ที่จะต้องชัดเจนแยกต่างหากจากภารกิจหน้าที่รัฐ

5. มีการคลังท้องถิ่น (รายได้และงบประมาณ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีรายได้ของตนเอง ดังนั้น กฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องกำหนดวิธีการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีการคลังของตนเอง รวมทั้งงบประมาณรายจ่ายของตนเองที่เป็นอิสระ

6. ภายใต้การกำกับดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งของรัฐ แม้จะเป็นอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะ และการบริหารงานตนเองก็ตาม แต่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยรัฐบาลกลาง

ศักดิ์ เกียรติก้อง (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นมีองค์ประกอบดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอาณาเขตที่แน่นอนชัดเจน (Area)
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy)
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีสิทธิตามที่กฎหมายรับรอง
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม

ในการปกครองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีองค์กรที่แน่นอนชัดเจนในการบริหารจัดการงานของท้องถิ่น

จากองค์ประกอบขององค์การปกครองท้องถิ่น ที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้กล่าวมานั้นสรุปได้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นต้องมีองค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารงาน มีรายได้และงบประมาณเป็นของตนเอง บริหารงานบุคคลเอง

2. เมื่อมีองค์กรแล้วจะต้องมีอาณาเขตพื้นที่ที่ชัดเจนแน่นอนเป็นของตนเอง เพื่อจำกัดขอบเขตและไม่ทับซ้อนกับการองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ ในการจัดทำบริการสาธารณะ บังคับใช้กฎหมายท้องถิ่น และจัดเก็บภาษีท้องถิ่น

3. ต้องมีผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้ง หรืออย่างน้อยสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง เพราะการปกครองท้องถิ่นมาจากแนวคิดการปกครองตนเอง หรือ หลักการกระจายอำนาจ

4. การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย คือต้องมีกฎหมายรองรับการมีอยู่และการทำหน้าที่ขององค์กร เช่น กฎหมายจัดตั้ง เป็นต้น

5. ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยตรง เช่น การประชุมประชาคม การรับฟังปัญหาความต้องการ และ โดยอ้อม เช่น การเลือกตั้ง การคัดเลือกผู้แทน เป็นต้น

รูปแบบของการปกครองท้องถิ่นไทย

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2543) กล่าวว่า ปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี อยู่ 2 ประเภท ได้แก่รูปแบบทั่วไป และรูปแบบพิเศษ ดังนี้

1. รูปแบบทั่วไป ได้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเทศบาลและ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ ที่มีพื้นที่ครอบคลุม เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การ บริหารส่วนจังหวัดนี้จะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ประสานงาน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยการปกครองท้องถิ่น ขนาดเล็ก ตลอดจนทั้งดำเนินการในกิจการที่หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ขนาดเล็กไม่สามารถทำได้เพราะกิจการดังกล่าวเป็นกิจการที่ครอบคลุม พื้นที่กว้าง เป็นกิจการที่ต้องการความเป็นเอกภาพ และเป็นเรื่องที่เกินขีด ความสามารถของหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กจะกระทำได้ในส่วน ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น ขนาดเล็กจะมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ภายในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง

2. รูปแบบพิเศษ ได้แก่กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่ง ได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ มีอำนาจหน้าที่เทียบเท่ากับ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในขณะที่เมืองพัทยามีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก ที่มีพื้นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด อำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยาจึงเทียบเท่ากับเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

สถาบันพระปกเกล้า (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน มี 2 รูปแบบด้วยกันคือ

1. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไป ได้แก่

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีโครงสร้างการบริหาร คือ สภากลางการบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล

1.2 เทศบาล มีโครงสร้างการบริหาร คือ สภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีโครงสร้างการบริหาร คือ สภากลางการบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีนายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแล

2. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีฐานะเป็นทวิภาคการเมือง และนิติบุคคล โดยในประเทศไทยมีอยู่ 2 แห่งคือ

2.1 กรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างการบริหาร คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สภากรุงเทพมหานคร และสภาเขต

2.2 เมืองพัทยา มีโครงสร้างการบริหาร คือ สภามเมืองพัทยา นายกเมืองพัทยา การปกครองท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น โดยในสภาวะการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ได้ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัว และมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบกับการพัฒนาของประเทศได้ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญขึ้นเป็นลำดับ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองให้มากที่สุด อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครอง แต่ทั้งนี้ การที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบใดก็ตาม จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนขีดความสามารถทางด้าน การบริหารบุคคล การเงิน และการคลังของท้องถิ่นเหล่านั้นประกอบกันด้วย

ศักดิ์ เกียรติก้อง (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ในปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นไทย ประกอบไปด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 5 รูปแบบ ดังนี้

1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (Provincial Administration Organization)

2 เทศบาล (Municipality)

3 องค์การบริหารส่วนตำบล (Sub district Administration Organization)

4 กรุงเทพมหานคร (Bangkok Metropolitan Administration)

5 เมืองพัทยา (Pattaya City)

จากรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นไทย จากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน สามารถสรุปได้ว่า ปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นไทยมีอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่

1. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล

2. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานครฯ และ เมืองพัทยา
โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติเกี่ยวกับ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

มาตรา 44 องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 45 ภายใต้บังคับมาตรา 45/1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ให้ถือเขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้ง เว้นแต่หมู่บ้านใดมีราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรไม่ถึงยี่สิบห้าคน ให้รวมหมู่บ้านนั้นกับหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดต่อกันและเมื่อรวมกันแล้ว จะมีราษฎรถึงยี่สิบห้าคนเป็นเขตเลือกตั้งเดียวกัน การนับจำนวนราษฎรดังกล่าวให้นับ ณ วันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง

การรวมหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้งตามวรรคสองให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการและประกาศให้ประชาชนทราบภายในวันที่ 31 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นกรณี ที่เป็นการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หรือมีการเลือกตั้งภายในเดือนมกราคม ให้ถือเขตเลือกตั้งที่ได้ประกาศไว้ใน การเลือกตั้งครั้งสุดท้าย

หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา 45/1 องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเขตเลือกตั้งไม่ถึงหกเขตเลือกตั้ง ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหกคน ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (1) ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีหนึ่งเขตเลือกตั้ง ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหกคน
  - (2) ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีสองเขตเลือกตั้ง ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขตเลือกตั้งละสามคน
  - (3) ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีสามเขตเลือกตั้ง ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขตเลือกตั้งละสองคน
  - (4) ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีสี่เขตเลือกตั้ง ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน เว้นแต่เขตเลือกตั้งใดมีจำนวนราษฎรมากที่สุดสองเขตเลือกตั้งแรก ให้เขตเลือกตั้งนั้นมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน
  - (5) ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีห้าเขตเลือกตั้ง ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน เว้นแต่เขตเลือกตั้งใดมีจำนวนราษฎรมากที่สุด ให้เขตเลือกตั้งนั้นมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน
- จากมาตรา 44 มาตรา 45 และ มาตรา 45/1 สามารถสรุปได้ว่า จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนสมาชิกสภาขององค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
กรณีมี 1 หมู่บ้าน	หมู่บ้านละ 6 คน
กรณีมี 2 หมู่บ้าน	หมู่บ้านละ 3 คน
กรณีมี 3 หมู่บ้าน	หมู่บ้านละ 2 คน
กรณีมี 4 เขตเลือกตั้ง	หมู่บ้านละ 1 คน / หมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด 2 อันดับแรก ได้เพิ่มอีกหมู่บ้านละ 1 คน
กรณีมี 5 เขตเลือกตั้ง	หมู่บ้านละ 1 คน / หมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดได้เพิ่มอีก หมู่บ้านละ 1 คน
กรณีมี 6 หมู่บ้านขึ้นไป	หมู่บ้านละ 1 คน

ที่มา : มาตรา 44 มาตรา 45 และ มาตรา 45/1 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562

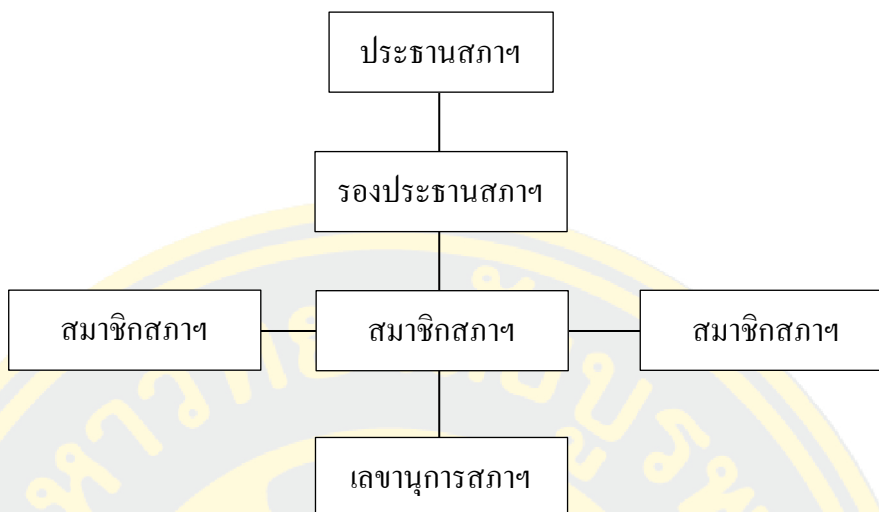
มาตรา 48 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 57 ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

จากมาตรา 48 และ มาตรา 57 จะได้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

ภาพที่ 2 โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : มาตรา 48 และ มาตรา 57 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562

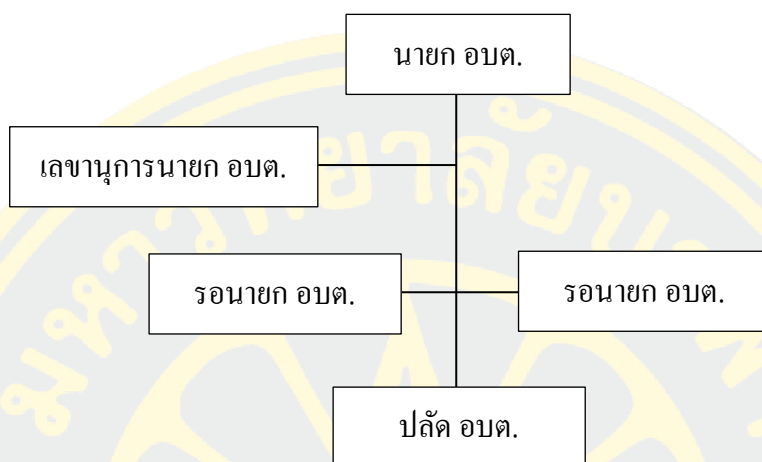
โครงสร้างฝ่ายนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 58 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกององค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา 58/3 นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

มาตรา 60/1 ให้มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลรองจากนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

จากมาตรา 58 มาตรา 58/3 และมาตรา 60/1 สามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างของนายก
องค์การบริหารส่วนตำบลมีดังนี้

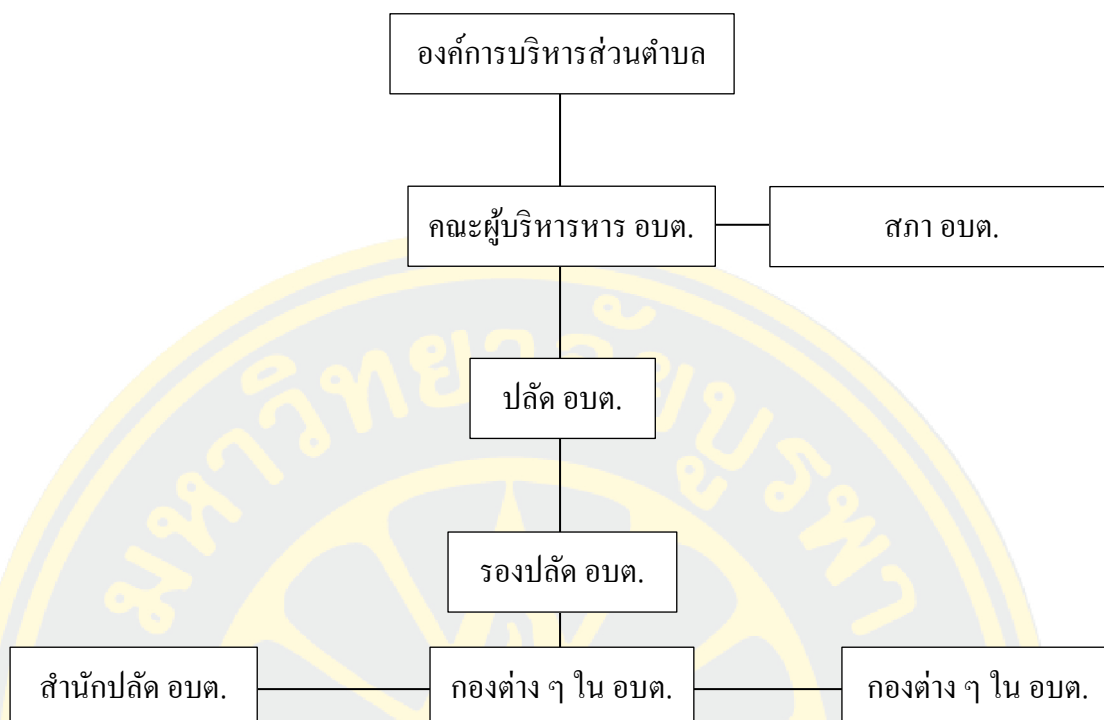

ภาพที่ 3 โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : มาตรา 58 มาตรา 58/3 และมาตรา 60/1 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร
ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

จากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ.
2562 มาตรา 44 มาตรา 45 มาตรา 45/1 มาตรา 48 มาตรา 57 มาตรา 58 มาตรา 58/3 และ มาตรา
60/1 สรุปได้ว่าโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมีดังนี้

ภาพที่ 4 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : มาตรา 44 มาตรา 45 มาตรา 45/1 มาตรา 48 มาตรา 57 มาตรา 58 มาตรา 58/3 และ มาตรา 60/1 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ในมาตรา 16 ดังนี้

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- (5) การสาธารณูปการ

- (6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ

และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

- (24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษา

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลยังถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ดังนี้

มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
  - (1/1) รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลการจราจร และส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว
- (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

จากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 มาตรา 66 มาตรา 67 และ มาตรา 68 สามารถสรุปแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป ตามมาตรา 66 ได้แก่ อำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
  2. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องทำ ตามมาตรา 67 ได้แก่
    - จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
    - รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลการจราจร และส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว
    - รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
    - ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
    - ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
    - จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
    - ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
    - คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
    - บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
    - ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร
  3. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอาจจัดทำได้ ตามมาตรา 68 ได้แก่
    - ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

- ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- การท่องเที่ยว
- การผังเมือง

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 และ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508

พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475

พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510

พระราชบัญญัติพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

กฎหมายอื่น ๆ ตามแต่ละพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ กฎหมายเกี่ยวกับการประมง กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ กฎหมายเกี่ยวกับน้ำมัน เป็นต้น

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 มาตรา 46 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 มาตรา 59 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(3) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(4) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(5) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ดังนี้

มาตรา 74 ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดเมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้วให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

มาตรา 75 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใด ให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 76 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละสิบของภาษีอากรและค่าธรรมเนียม ประเภทใดประเภทหนึ่งหรือทุกประเภท ดังต่อไปนี้

- (1) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลกฎหมายรัษฎากรซึ่งสถานประกอบการตั้งอยู่ใน องค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราซึ่งร้านขายสุราตั้งอยู่ใน องค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันซึ่งสถานที่ เล่นการพนันอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 77 รายได้จากค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล เงินอากร ประทานบัตร ใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ค่าภาคหลวง และค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินที่ เก็บในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

มาตรา 78 ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ทั้งนี้ ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดเมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่า ด้วยกรณั้แล้ว ให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในกฎกระทรวง

มาตรา 79 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้แบ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 80 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยให้กำหนดเป็นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นจากอัตราที่เรียกเก็บตาม ประมวลรัษฎากร ดังต่อไปนี้

- (1) ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละศูนย์ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บในอัตราร้อยละศูนย์
- (2) ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราอื่น ให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลเก็บหนึ่งในเก้าของอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร

มาตรา 81 องค์การบริหารส่วนตำบลจะมอบให้กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บ ภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม เรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลก็ ได้ ในกรณีเช่นนี้เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ให้กระทรวง ทบวง กรมนั้น ส่งมอบให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 82 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

- (1) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (4) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- (5) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- (6) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- (7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (8) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 83 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจกู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่าง ๆ ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สรุป รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

1. รายได้จากการจัดเก็บเอง เช่น ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ อากรการฆ่าสัตว์ เป็นต้น
2. ส่วนราชการอื่นจัดเก็บให้ เช่น ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ภาษีสุรา ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น
3. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
4. รายได้อื่น ๆ เช่น รายได้จากทรัพย์สิน รายได้จากสาธารณูปโภค เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ รายได้อื่นตามที่รัฐบาลจัดสรรให้ เป็นต้น

รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายจ่ายดังนี้

มาตรา 85 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายจ่าย ดังต่อไปนี้

- (1) เงินเดือน
- (2) ค่าจ้าง
- (3) เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ
- (4) ค่าใช้สอย
- (5) ค่าวัสดุ
- (6) ค่าครุภัณฑ์
- (7) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ

(8) ค่าสาธารณูปโภค

(9) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

(10) รายจ่ายอื่นใดที่จำเป็นต้องจ่ายในการปฏิบัติหน้าที่หรือตามข้อผูกพัน หรือรายจ่ายตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

การจ่ายเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำเงินของกิจการที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าของหรือเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในกิจการนั้น ไปใช้จ่ายเพื่อการฝึกอบรมหรือดูงานในต่างประเทศของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีข้อตกลงหรือความร่วมมือกับหน่วยงานในต่างประเทศหรือการฝึกอบรมซึ่งจัดโดยหน่วยงานของรัฐที่กำหนดให้มีการฝึกอบรมหรือดูงานในต่างประเทศ ทั้งนี้ตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 บัญญัติการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้

มาตรา 90 ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

ในการปฏิบัติกรตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอมีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงหรือสอบสวน ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใด ๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรวจสอบก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่นายอำเภอเห็นว่าการปฏิบัติการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปในทางที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเสียหายแก่ราชการ ให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการชี้แจง แนะนำ หรือตักเตือนผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการดังกล่าว หรือในกรณีเห็นสมควรจะสั่งเพิกถอนการกระทำหรือให้ระงับการปฏิบัติของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไว้ก็ได้ และในกรณีที่สั่งเพิกถอนหรือระงับ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งของนายอำเภอ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ และเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยเป็น

ประการใดให้นายอำเภอและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำวินิจฉัยนั้น คำวินิจฉัยของ
ผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

การกระทำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ฝ่าฝืนคำสั่งของนายอำเภอหรือ
ผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ตามวรรคสาม ไม่มีผลผูกพันองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 90/1 เมื่อความปรากฏโดยมีหลักฐานตามสมควรต่อนายอำเภอว่า นายกองค์การ
บริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใดจงใจทอดทิ้งหรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม
อำนาจหน้าที่อันจะเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่
หรือประพฤติดนฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือฝ่าฝืนคำสั่งของนายอำเภอที่สั่งการตามมาตรา 90
วรรคสาม ให้นายอำเภอดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยพลัน และให้คณะกรรมการ
สอบสวนดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จได้ภายใน
กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง นายอำเภออาจขยายเวลาการสอบสวนออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวัน
เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดถูกตั้งกรรมการสอบสวน
แล้ว นายอำเภอจะสั่งให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่เพื่อรอฟังผลการสอบสวนก็ได้ หากเห็นว่าการคง
อยู่ในหน้าที่ของผู้นั้นต่อไปอาจเกิดการเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเสียหายแก่
ราชการอย่างร้ายแรง หรือมีพฤติการณ์ที่แสดงว่าจะเป็นการอุปสรรคต่อการสอบสวน หรือจะ
ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย หรือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏขึ้นโดยชัดแจ้ง ทั้งนี้ หากผลการ
สอบสวนปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวไม่มีความผิดและผู้นั้นยังมีได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อน ให้นายอำเภอ
สั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ และให้ผู้นั้นได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รวมถึงสิทธิประโยชน์อื่น
ใดในช่วงที่หยุดปฏิบัติหน้าที่โดยถือเสมือนว่าผู้นั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่หยุดปฏิบัติ
หน้าที่ดังกล่าว ในกรณีที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งไปก่อนปรากฏผลการสอบสวนดังกล่าว การจ่าย
เงินเดือน ค่าตอบแทน รวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นใด ให้จ่ายจนถึงวันก่อนวันที่พ้นจากตำแหน่ง

การอุทธรณ์คำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสาม ให้ผู้ที่ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ
ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำสั่งดังกล่าว ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดต้อง
วินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ และเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด
วินิจฉัยเป็นประการใด ให้นายอำเภอและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำวินิจฉัยนั้น คำวินิจฉัยของ
ผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

มาตรา 91 เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม นายอำเภอจะรายงานเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและให้แสดงเหตุผลไว้ในคำสั่งด้วย

เมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือถือว่ามี การยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นใหม่ภายในสี่สิบห้าวัน

มาตรา 92 เมื่อผลการสอบสวนตามมาตรา 90/1 ปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกสอบสวน ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ไม่ว่าผู้นั้นจะได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เพราะเหตุตาย หรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเกินสองปี โดยในคำสั่งดังกล่าวให้ระบุเหตุที่ทำให้พ้นจากตำแหน่งไว้ และให้มีผลตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่ง แต่ไม่กระทบต่อการดำเนินงานและการรับค่าตอบแทนที่ได้กระทำไปก่อนวันที่มีคำสั่งนั้น ถ้าในขณะที่มีคำสั่งดังกล่าวผู้นั้นกำลังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอันเป็นผลจากการเลือกตั้งต่างวาระหรือต่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกัน ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งที่กำลังดำรงอยู่ด้วย และให้ถือว่าวันที่สั่งให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับระยะเวลาต้องห้ามการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นควรให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมจากรายงานตามวรรคหนึ่ง จะสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมก่อนสั่งการก็ได้ ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมและผู้ว่าราชการจังหวัดต้องสั่งการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานการสอบสวนเพิ่มเติมนั้น

พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ประชาชนสามารถถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไว้ ดังนี้

มาตรา 5 การเข้าชื่อร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อดำเนินการให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นผู้ใดหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เพราะเหตุที่ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ดังนี้

(1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เกินหนึ่งแสนคนต้องมีผู้เข้าชื่อไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(2) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินหนึ่งแสนคนแต่ไม่เกินห้าแสนคนต้องมีผู้เข้าชื่อไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินกว่าห้าแสนคนแต่ไม่เกินหนึ่งล้านคนต้องมีผู้เข้าชื่อไม่น้อยกว่าสองหมื่นห้าพันคนของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(4) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินกว่าหนึ่งล้านคนต้องมีผู้เข้าชื่อไม่น้อยกว่าสามหมื่นคนของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

การนับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้ถือตามจำนวนในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นครั้งหลังสุดที่ใช้สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทวิทอง หงส์วิวัฒน์ (2527) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า คือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการ ควบคุม การใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคม และได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแบ่งออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตและอารมณ์ของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเราให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบด้วย นอกจากนี้ยังกล่าวว่าคุณลักษณะของการมีส่วนร่วมมีหลายระดับ ตั้งแต่เป็นสมาชิกจนไปถึงผู้นำหรือประธาน ดังนี้

1. เป็นสมาชิก
2. เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุม
3. เป็นสมาชิกที่บริจาคเงินช่วยเหลือ
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธานกรรมการ
6. สมาชิกผู้นั้นทำอะไรระหว่างประชุม

7. สมาชิกผู้นั้นเล่นบทบาทอะไรในที่ประชุม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน ให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) ได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่ ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการใช้ความพยายามหรือทรัพยากรในส่วนของตนเองต่อกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. ประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนา
2. ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินและวัสดุในกิจกรรมพัฒนา

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นการที่ประชาชนในชุมชนรวมพลังกันเพื่อดำเนินงาน โดยยึดหลักว่าสมาชิกในชุมชนนั้น จะต้องร่วมมือกันวางแผนและปฏิบัติ เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ

คุณฉวี อายวัฒน์ และคณะ (2535) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยที่การเข้าร่วมอาจรวมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมมีทั้งรายบุคคล กลุ่มคน จนถึงองค์กร ซึ่งมีความสอดคล้องกัน การเข้ามาร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

1. มีประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมที่มีการพัฒนา
2. ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินและวัสดุในกิจกรรมนั้น ๆ

เจริญ ภัทระ (2540) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง โอกาสและความพร้อมที่ฝ่ายรัฐบาลและประชาชน ยอมรับผิดชอบและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และยังให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างกันอีก 4 ความหมาย ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการที่ประชาชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ที่อยู่ในวงนอกระบบราชการ ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนคือกระบวนการให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหา

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนคือกระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาส และได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ

วันชัย วัฒนศัพท์ (2543) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งสาธารณชนมีความห่วงกังวล มีความต้องการ และมีทัศนคติที่จะมีส่วนร่วมกับ รัฐในการตัดสินใจ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน

คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ บริการ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

สุวรรณ พินิตานนท์ (2546) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึงความร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจและสมัครใจโดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งประชาชนจะต้องมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตกลงใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานและ โครงการพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนและ โครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการพัฒนา

นอกจากนี้ยังหมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ร่วมใช้ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงาน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุก ๆ คน ได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2550) ได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึง

เป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพล ต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรอง อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน

ปีทมา สฐบกำป้ง (2552)ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า คือการเปิด โอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำ แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และ ประเมินผลตามนโยบายแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมนั้น

จากความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนตามทรรศนะของนักวิชาการต่าง ๆ ข้าวต้นนี้ จะเห็นได้ว่ามีความหมายแตกต่างกันออกไป สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่รัฐส่งเสริมและ สนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน กลุ่มคน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ร่วมควบคุม ร่วมบริหารจัดการ ร่วมใช้สอย ร่วมรับผิดชอบ เป็นต้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และ นโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

ระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (1980) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของกระบวนการ วางแผนได้ 4 ประเภทคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการ ตัดสินใจ นั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้อง ดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและ การตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามแผนที่ได้วางไว้ การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น การร่วมลงมือปฏิบัติตามแผน การสนับสนุน งบประมาณ การสนับสนุนร่างกาย แรงใจ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจาก ความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจาย ผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและ ผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและ สังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

International Association for Public Participation (2006) หรือเรียกว่า IAP2 คือสมามคมนาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้กล่าวถึงตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย นำเสนอการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ชั้น ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนสูงที่สุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามผลการตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ที่รู้จักกันดีคือ การลงประชามติ หรือสภาเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยอมรับอำนาจการตัดสินใจของประชาชนหรือ ชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับนี้ องค์กรส่วนท้องถิ่นต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถตัดสินใจด้วยตัวเอง เช่น ข้อมูลที่ครอบคลุมเพียงพอ การเสริมทักษะให้ประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่มีคุณภาพ การใช้การมีส่วนร่วมในระดับนี้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของประชาชนในระดับสูง

2. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้นความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน ผลการตัดสินใจที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม เพราะประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์กรตัดสินใจด้วย ไม่ใช่เพียงให้ความคิดเห็นต่อองค์กรในการตัดสินใจ

3. การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดจนกระบวนการตัดสินใจแบบร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนอย่างจริงจัง และมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่าง ๆ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับการ มีส่วนร่วมในระดับการร่วมมือ เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบร่วมมือมีลักษณะเป็นกิจกรรมถาวรมากกว่าการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นและมีการแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นกันอย่างเข้มข้น ตัวอย่างที่ใช้มาก อาทิเช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการตั้งคณะทำงานภาคประชาชน เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชนมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ ปัจจุบันนี้กฎหมายส่วนใหญ่ มักกำหนดให้ หน่วยงานภาครัฐจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อยในระดับการรับฟังความคิดเห็น

5. การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุดบทบาทของประชาชนน้อยมากเพียงแต่รับทราบที่เกิดอะไรที่ไหน ปัจจุบันการที่ภาครัฐตัดสินใจในเรื่องที่กระทบประชาชนและแจ้งให้ประชาชนทราบสะท้อนความล่าช้าในการบริหารงาน และสะท้อนภาครัฐทำตนเป็นพ่อรู้ดี แต่ในขณะที่เดียวกันจำเป็นต้องตระหนักว่า ไม่ว่าจะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นใด การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญมาก แต่ต้องไม่ใช่การให้ข้อมูลลักษณะประชาสัมพันธ์ โดยให้มองแต่ด้านดีเท่านั้น หัวใจสำคัญ คือ การให้ข้อเท็จจริงและตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ขั้นตอน

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา เนื่องจากเหตุผลพื้นฐานคือ ชาวชนบทประสบปัญหาอยู่รู้ปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหานั้น ผู้เลือกแนวทางในการพัฒนาควรเป็นประชาชนในชุมชนนั่นเอง ไม่ใช่บุคคลภายนอกเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากรและศักยภาพในการพัฒนาชุมชนนั้น

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแรงงาน การร่วมแรง ประกอบกิจกรรมที่จะทำให้ประชาชนมีความผูกพันมากขึ้นและก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนบำรุงรักษาให้ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน เพื่อค้นคว้า เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งจะนำมาเป็นบทเรียนในการหาหนทางปรับปรุงแก้ไขและเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงานหรือวางแผนต่อไป

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2530) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้น ตลอดจนความต้องการ

2. ร่วมคิดหา และสร้างรูปงานและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาหรือสนองตอบความต้องการ

3. ร่วมวางแผน นโยบาย หรือแผนงาน หรือ โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดการและตอบสนองความต้องการ

4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากร ที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม

5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. ร่วมลงทุนในกิจกรรม โครงการตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรม

บัญชีร แก้วส่อง (2531) อธิบายการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาไว้ 5 ขั้นตอน คือ
ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหานั้น ๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีและแนวทางการดำเนินงาน

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามาทำประโยชน์ให้กับโครงการ มีส่วนร่วมในการออกทุนทรัพย์ แรงงาน ตลอดจนการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลที่เกิดจากโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากโครงการ

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการพัฒนาที่พวกเขาดำเนินการนั้น บรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่

กรมการปกครอง (2543) ได้เสนอการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม และยังได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาความต้องการ

2. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน / โครงการ

3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผน

4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่ามีกรนำแผนไปจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย

5. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ติดตาม และประเมิน

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544) ได้อธิบายถึงการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้หลายประการ ดังนี้

1. การจำแนกโดยพิจารณาจากระดับการอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม เป็นการจำแนกที่อยู่บนพื้นฐานของความเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจำแนกเป็น การมีส่วนร่วมด้วยการบังคับและไม่บังคับ

2. การจำแนกโดยพิจารณาจากวิธีการที่เข้าไปเกี่ยวข้อง จำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นการมีส่วนร่วมที่แต่ละคนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2.2 การมีส่วนร่วมโดยอ้อม เป็นการมีส่วนร่วมที่สมาชิกมอบสิทธิในกิจกรรมต่าง ๆ ให้บุคคลหรือองค์กรเป็นตัวแทนในการทำกิจกรรมนั้น ๆ

3. การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วม โดยสัมพันธ์กับขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวางแผนพัฒนา ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน

3.2 การมีส่วนร่วมในการในการวิจัยและเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

3.3 การมีส่วนร่วมในการในการวางแผนปฏิบัติงาน

3.4 การมีส่วนร่วมในการในการยอมรับแผน

3.5 การมีส่วนร่วมในการในการปฏิบัติตามแผน

3.6 การมีส่วนร่วมในการในการประเมินผล

อกิน รพีพัฒน์ (2547) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาและการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนที่กำหนด

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมการพัฒนา

จากระดับขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามทรรศนะของนักวิชาการต่าง ๆ ข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่ามีความหมายแตกต่างกันออกไป สรุปได้ว่า ระดับขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนชนนั้น มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การประชุมประชาสัมพันธ์ แสดงผลการปฏิบัติราชการ การชี้แจงต่าง ๆ ซึ่งประชาชนมีบทบาทเพียงแค่รับฟัง

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การตั้งคณะทำงานภาคประชาชน ซึ่งประชาชนมีบทบาทมากกว่าขั้นที่ 1 เล็กน้อย เนื่องจากมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงาน ตลอดจนกระบวนการตัดสินใจแบบร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูล ซึ่งข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับมาก การมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การลงประชามติ การประชามติ เป็นต้น เป็นขั้นที่ประชาชนมีบทบาทมากที่สุด เนื่องจากการตัดสินใจเด็ดขาดเป็นของประชาชน

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Creighton (2005) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนจะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้
2. ทำให้ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด
3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล
4. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขาก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังคงเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย
5. หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่าย ที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้
6. คงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรม โดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

7. ลดความหวั่งกังวล เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาทำงานร่วมกับสาธารณชนในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะได้รับความรู้ถึงความหวั่งกังวล และมุมมองของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถคาดการณ์ปฏิกิริยาตอบสนองของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้

8. พัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วนของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมทั้งเป็นการฝึกอบรมผู้นำ และทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญดังนี้

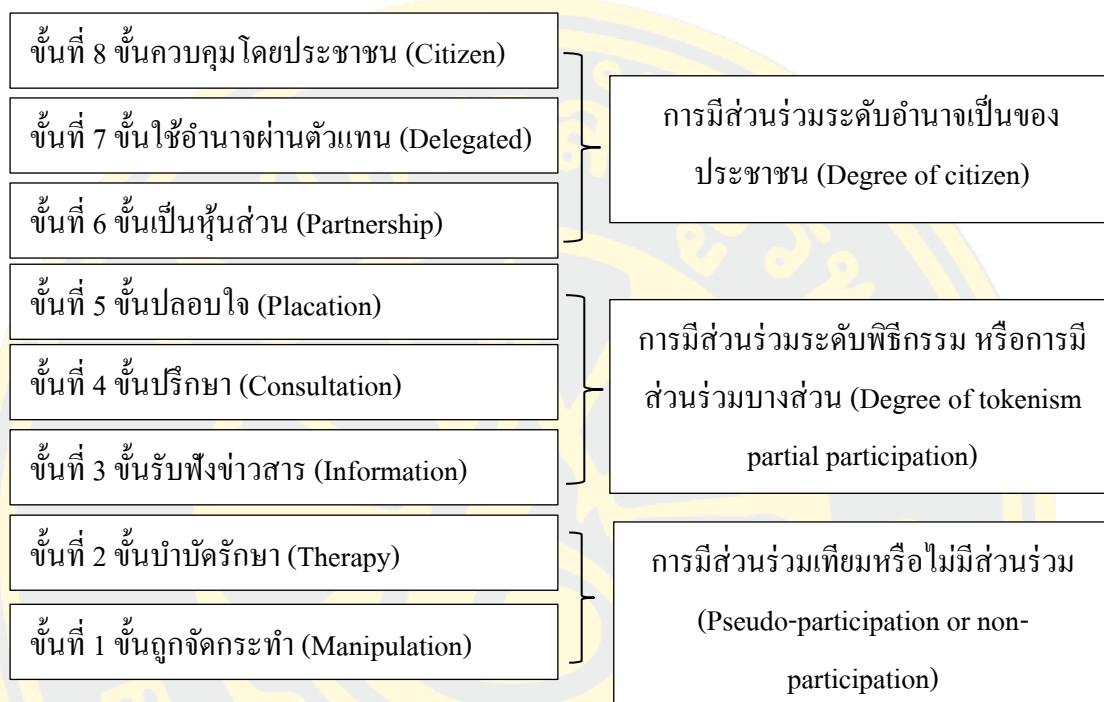
1. สร้างการยอมรับในคุณค่าของสังคม และวัฒนธรรมภายในชุมชนได้ และบางครั้งสามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของชุมชนที่ไม่พึงปรารถนาได้อีกด้วย
2. เป็นวิธีการที่สร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้เรียนรู้ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
3. เป็นการระดมเอาพลังความคิด พลังกาย พลังใจ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์
4. เป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีการกระจายอำนาจ
5. การมีส่วนร่วมของประชาชนสอดคล้องกับปรัชญาสังคมและการเมือง ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนา การวางแผนปฏิบัติ และการประเมินผล

6. เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา เพราะการพัฒนาใด ๆ ก็ตาม หากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว กิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ จะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือแม้แต่การพัฒนาในระดับประเทศอย่างมาก เนื่องจากการมีส่วนร่วมจะช่วยทำให้รัฐสามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ส่งผลให้รัฐสามารถแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุด ใช้ต้นทุนน้อยและเวลาน้อยกว่าการที่รัฐเป็นผู้กระทำฝ่ายเดียว

การวัดการมีส่วนร่วมของประชาชน

Arnstein (1969) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมีลักษณะเป็นขั้นบันได (Participation ladder) 8 ขั้น ดังภาพประกอบ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 5 การมีส่วนร่วม 8 ขั้น ของ Arnstein (1969)

จากภาพที่ 5 ในขั้นที่หนึ่งของบันได คือ ขั้นถูกจัดกระทำและขั้นที่สอง คือ ขั้นบำบัดรักษานั้น เรียกว่าการมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าไม่ถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการตัดสินใจ ในกรณีนี้จะมีกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยที่อยู่ในอำนาจเท่านั้น ทำหน้าที่ตัดสินใจโดยไม่มีการพูดถึงเนื้อหา วิธีการของการตัดสินใจ ขั้นที่สองนี้ สร้างขึ้นมาเพื่อที่จะทดแทนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสองขั้นนี้ ไม่ใช่การทำให้ประชาชนเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผน หรือการควบคุม โครงการ แต่จะช่วยให้ผู้กุมอำนาจอยู่สามารถดำเนินการได้ บันไดขั้นที่สามถึงห้า ก้าวหน้าถึงระดับที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมแบบพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน โดยขั้นที่สาม ขั้นรับฟังข่าวสารและขั้นที่สี่ ขั้นปรึกษานั้น ความเห็นหรือข้อคิดของประชาชนได้รับการรับฟังจากผู้กุมอำนาจ แต่ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้ พวกเขาไม่มีอำนาจที่จะรับประกันได้ว่าความคิดเห็นของพวกเขาจะได้รับการเอาใจใส่จากผู้มีอำนาจเต็ม เมื่อการมีส่วนร่วมถูกจำกัดอยู่ในระดับเหล่านี้ จึงไม่มีทางที่จะทำการเปลี่ยนแปลงสภาพได้ ส่วนขั้นที่ห้า

ขึ้นพลอบใจเป็นขั้นสูงของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ บางส่วนที่ยอมให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ให้คำแนะนำได้ แต่ยังคงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจต่อไป บันไดขั้นสูงขึ้นไปเป็นระดับที่เรียกว่าอำนาจเป็นของประชาชน ซึ่งเพิ่มระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ประชาชนสามารถเข้าสู่ขั้นที่หก ขึ้นเป็นหุ้นส่วนซึ่งจะทำให้ สามารถเข้าร่วมในการเจรจาเพื่อผลได้ผลเสีย (Trade-offs) กับผู้มีอำนาจดั้งเดิม ส่วนในขั้นที่เจ็ด ขึ้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน และขั้นที่แปด ขึ้นควบคุมโดยประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการตัดสินใจ ของประชาชน โดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั่นเอง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969) นั้น มองความเข้มของการมีส่วนร่วมในแง่ของการมีอำนาจในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งมีพิสัยของความเข้มตั้งแต่การไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเลย ไปจนถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ การวัดความมีส่วนร่วมของ Arnstein ที่แบ่งออกเป็น 8 ขั้น การแบ่งเช่นนี้ทำให้สามารถวัดได้อย่างละเอียดครอบคลุม แต่ก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับมีความคาบเกี่ยวกัน อย่างไรก็ตาม Arnstein แบ่ง ระดับการมีส่วนร่วมทั้ง 8 ขั้นของเขาให้เป็น 3 ขั้นใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นการทำคู่ขนานไว้ในขั้นบันได 8 ขั้นของ Arnstein ดังที่เสนอไว้ในแผนภาพแล้ว โดยเนื้อหาการแบ่งเป็น 3 ขั้นใหญ่ ๆ นั้นสรุปได้ ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo participation) หรือการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้เข้าร่วมไม่มีอำนาจใด ๆ ในการตัดสินใจ แต่เป็นฝ่ายกระทำตามการตัดสินใจของบุคคลอื่นเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน (Partial participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้เข้ามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจจะอยู่ที่บุคคลอื่น

ระดับที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ความคิดเห็นของบุคคลที่เข้าร่วมได้รับฟัง และการยอมรับเป็นส่วนใหญ่ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้เข้าร่วมนั่นเอง

สรุปได้ว่าระดับการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Arnstein การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าไปร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริง ในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้นมา โดยไม่ใช่เพียงแค่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉย ๆ

สุวิมล ตรีภานันท์ (2550, หน้า 32) กล่าวถึงการวัดการมีส่วนร่วมควรกำหนดรายละเอียดของตัวเลือกให้ชัดเจนและมีลักษณะใกล้เคียงกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น

ทุกครั้ง	หมายถึง	มีส่วนร่วมทุกครั้ง เมื่อมีกิจกรรม
เป็นบางครั้ง	หมายถึง	มีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง เมื่อมีกิจกรรม

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง มีส่วนร่วมนาน ๆ ครั้ง เมื่อมีกิจกรรม
ไม่เคยเลย หมายถึง ไม่เคยมีส่วนร่วมเลย

นอกจากนี้ สุวิมล ติรกานันท์ (2550, หน้า 130) ยังกล่าวถึงการวัดความถี่ของพฤติกรรม
จำเป็นต้องกำหนดระดับความถี่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเข้าใจตรงกัน เช่น

ทุกวัน	หมายถึง	ทุกวันตลอดสัปดาห์
บ่อย ๆ	หมายถึง	4-5 วันต่อสัปดาห์
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	1-2 วันต่อสัปดาห์
ไม่เคยเลย	หมายถึง	0 วันต่อสัปดาห์

อีกทั้ง สุวิมล ติรกานันท์ (2550, หน้า 140) ได้กล่าวถึงการใช้แบบประเมินค่าจะต้องมีการ
กำหนดรายละเอียดของพฤติกรรม/การมีส่วนร่วมในแต่ละค่าอย่างชัดเจน เช่น

ระดับดีมาก	หมายถึง	เข้าร่วมทั้งหมด 100%
ระดับดี	หมายถึง	เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 80%
ระดับปานกลางหมายถึง		เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 50%
ระดับต้องปรับปรุงหมายถึง		เข้าร่วมไม่ถึง 50%

ในกรณีที่เป็นพฤติกรรม/การเข้าร่วม ที่มีความถี่ในการปฏิบัติ ผู้วิจัยสามารถกำหนด
ความถี่ในการปฏิบัติ (สุวิมล ติรกานันท์, 2550, หน้า 141) เช่น

ระดับดีมาก	หมายถึง	เข้าร่วม 9 ครั้ง ใน 10 ครั้ง
ระดับดี	หมายถึง	เข้าร่วม 6-8 ครั้ง ใน 10 ครั้ง
ระดับปานกลางหมายถึง		เข้าร่วม 4-5 ครั้ง ใน 10 ครั้ง
ระดับต้องปรับปรุงหมายถึง		เข้าร่วมต่ำกว่า 4 ครั้ง ใน 10 ครั้ง

ชูศรี วงศ์รัตน์ (2560) กล่าวว่าควรมีมาตรวัดพฤติกรรมประกอบคำชี้แจงบอกผู้ตอบ
แบบสอบถาม ว่าแต่ละระดับการปฏิบัติมีความหมายอย่างไร ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น 81-100%
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น 61-80%
ค่อนข้างบ่อย	หมายถึง	ปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น 41-60%
บางครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น 21-40%
น้อยที่สุด/ไม่เคย	หมายถึง	ปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น ไม่เกิน 20%

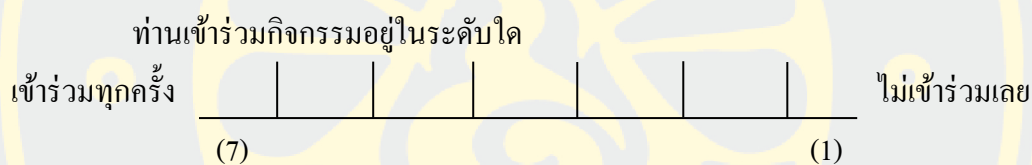
บุญธรรม กิจปริดาภิรุต (2549) กล่าวว่า การวัดพฤติกรรมการปฏิบัติ มีดังนี้

ทุกครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติ 100%
เกือบทุกครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติระหว่าง 80-99%

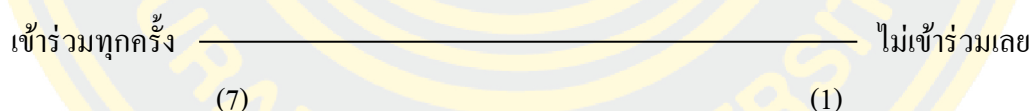
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติระหว่าง 60-79%
บางครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติระหว่าง 40-59%
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติระหว่าง 1-39%
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

นอกจากนี้ บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ (2549, หน้า 168-171) ยังได้กล่าวถึงการสร้างและพัฒนาแบบประเมินค่า ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับมาตรการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ดังนี้

1. แบบกำหนดคำตอบเป็นเส้นกราฟ แบบนี้ที่รู้จักกันทั่วไปคือแบบ Semantic Scale ของ ออสกู๊ด (Osgood Scale) รายละเอียดจะกล่าวต่อไป ลักษณะนี้กำหนดเป็นกราฟเส้น มีคำบรรยายกำกับไว้หัวท้าย แต่เส้นกราฟนั้นแบ่งเป็นคำตอบกำหนดไว้แน่นอน และจะมีตัวเลขกำกับไว้ด้วยก็ได้ ส่วนจำนวนคำตอบนั้น ส่วนมากมักจะกำหนดไว้อย่างน้อย 5 คำตอบ แต่ที่พบทั่วไปมักจะมีไม่เกิน 7 คำตอบ ดังตัวอย่าง

สำหรับเส้นกราฟนั้น อาจจะใช้เส้นกราฟที่ต่อเนื่องกันก็ได้ ดังตัวอย่าง

2. แบบกำหนดคำตอบเป็นร้อยละ ลักษณะนี้จะกำหนดปริมาณคำตอบไว้เป็นร้อยละ โดยประมาณ เรียงลำดับ โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 11 คำตอบ คือ 0, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 และ 100% แต่จะกำหนดให้น้อยกว่านี้ได้ ในหลักการคือ แบ่ง 100% เป็นช่วง ๆ เท่า ๆ กัน และกำหนดข้อความหรือคำไว้หัวท้าย ดังตัวอย่าง

หรืออาจกำหนดคำบรรยายและให้ความหมายเป็นกลุ่มของร้อยละประกอบด้วย เช่น ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด

โดยกำหนดให้

ทุกครั้ง หมายถึง ปฏิบัติ 100%

เกือบทุกครั้ง หมายถึง ปฏิบัติระหว่าง 80-99%

บ่อยครั้ง หมายถึง ปฏิบัติระหว่าง 60-79%

บางครั้ง หมายถึง ปฏิบัติระหว่าง 40-59%

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง ปฏิบัติระหว่าง 1-39%

ไม่เคยเลย หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

จากการศึกษาการวัดการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเลือกใช้มาตรวัดพฤติกรรมของสุวิมล ติรกันันท์ (2550) และ ชุศรี วงศ์รัตนะ (2560) เพื่อนำมาประยุกต์และปรับใช้ในการสร้างแบบสอบถามให้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาในครั้งนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1980) กล่าวถึงสิ่งที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมว่า คุณสมบัติหรือ ภูมิหลังของแต่ละบุคคลอาจจะเป็นตัวแปรสำคัญต่อการให้ความร่วมมือร่วมใจ หรือการเข้ามามีส่วนร่วมในงานพัฒนา ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพของครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. ชั้นทางสังคม
5. อาชีพ
6. ระดับของรายได้ และที่มาของรายได้
7. ระยะเวลาของการอยู่อาศัยในชุมชนนั้น
8. ชนิดของโครงการและกิจกรรม
9. การเป็นผู้เช่าที่ดินหรือมีสถานภาพเป็นลูกจ้าง

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ผลักดันประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความปลอดภัย
2. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ
3. ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน ได้แก่ค่าตอบแทนแรงงานเงินปันผลสหกรณ์ออมทรัพย์

4. ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวัง ในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจ ไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนหรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคี กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530) ได้กล่าวว่าปัจจัยของการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้

1. ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่าจะสามารถช่วยตนเองและพร้อมช่วยเหลือผู้อื่นได้ จะต้องแสดงศักยภาพจะเข้าร่วมต่อการพัฒนา

2. โครงสร้างเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่มีเงื่อนไขแบบเศรษฐกิจเป็นข้อเรียกร้องเบื้องต้น ที่ทำให้คนจนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

3. หน่วยครอบครัวมีความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วม จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมและการควบคุมจากเบื้องล่าง (Control from below) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็คือพลังทางสังคม ได้แก่ มาตรการทางสังคม วัฒนธรรม ศาสนา

4. การให้อิสระแก่กลุ่มชาวบ้านที่จะตัดสินใจด้วยกันในกิจกรรมต่าง ๆ จะสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพ ที่มีอยู่ในตัวเองให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

5. การตัดสินใจร่วมกลุ่มไม่ได้เป็นหลักการตามเหตุผลของการเก็บกำไร ผลประโยชน์สูงสุดทางวัตถุ หากแต่ตัดสินใจเข้าร่วมบนพื้นฐานคุณค่าอย่างอื่น ผลประโยชน์ทางวัตถุเป็นสิ่งที่ตามมา

ชูเกียรติ ลิสุวรรณ (2534) กล่าวถึงมิติและบริบทของการมีส่วนร่วมมี 3 มิติ คือ

1. ประเภทของการมีส่วนร่วมมี 3 รูปแบบ คือ

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ชั้นระยะเริ่มแรก ในระหว่างดำเนินการและปฏิบัติการ

1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ได้แก่ การสนับสนุนทรัพยากร การจัดการบริหารและประสานงาน

1.3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลว่าเกิดประโยชน์หรือเกิดโทษอย่างไร ในด้านวัตถุ ด้านสังคมและด้านส่วนตัว

2. ลักษณะของผู้เข้าร่วมมี 4 กลุ่ม คือ ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้เชี่ยวชาญภายนอก โดยทั้ง 4 กลุ่มมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ การศึกษา ชนชั้นทางสังคม รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่และสถานะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

3. วิธีการเข้ามีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่พื้นฐานของการมีส่วนร่วมว่ามีแรงกระตุ้นและแรงจูงใจในการเข้าร่วมอย่างไร รูปแบบของการเข้าร่วม เข้าร่วมอย่างไร เข้าร่วมเป็นองค์กร เข้าร่วม

โดยตรงหรือทางอ้อม ขอบเขตของการเข้าร่วมขึ้นอยู่กับระยะเวลาและขอบเขตของกิจกรรมและผลของการเข้าร่วม ก่อให้เกิดอำนาจและการมีปฏิสัมพันธ์อย่างไร

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนา ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านบุคคล บุคคลที่จะทำงานพัฒนา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชนนั้น ต้องสร้างเงื่อนไขของบทบาทของตนให้พร้อมที่จะเข้าไปทำงานและให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยต้องมีทัศนคติและจิตสำนึกต่อประชาชนอย่างเหมาะสม เช่น การยอมรับศักดิ์ศรีของประชาชนเท่าเทียมกับตน การมีความเชื่อและเคารพในตัวประชาชน การพร้อมจะเรียนรู้จากประชาชนและให้โอกาสแก่ประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นและร่วมอยู่ในกิจกรรมพัฒนา และการส่งเสริมให้เหมาะสม ในขณะเดียวกันควรให้โอกาสผู้นำชุมชนรวมไปถึงบุคคลที่มีความคิดริเริ่มในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ให้มีบทบาทในการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ

2. ปัจจัยในด้านการบริหาร เป็นผลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระเบียบราชการหรือองค์กรพัฒนาเอกชนควรนำมาใช้ให้มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติพอสมควรเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ค่อนข้างมีอิสระและไม่ผูกพันกับระเบียบราชการมากเกินไป

3. ปัจจัยด้าน โครงสร้างชุมชนแบ่งออกเป็นหลายองค์ประกอบ คือ

3.1 ลักษณะความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนใดมีความสัมพันธ์ในชุมชนเป็นลักษณะปฐมภูมิรู้จักกันเป็นญาติพี่น้องการมีส่วนร่วมจะดีกว่าชุมชนที่มีประชาชนจากหลายแห่งและต่างวัฒนธรรมมาอยู่ด้วยกัน โดยมีฐานะความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแบบทุติยภูมิ

3.2 โครงสร้างของประชากร ชุมชนที่มีโครงสร้างประชากรวัยแรงงานมากการมีส่วนร่วมจะมีมากกว่า โครงสร้างที่วัยแรงงานย้ายออกไปทำงานที่อื่น

3.3 วัฒนธรรมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม เช่น การมีคนในชุมชนที่มีความเห็นอกเห็นใจ และการเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือของผู้อื่นจะทำให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมกันในชุมชนมากกว่าชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่

3.4 ค่านิยมของชุมชน เช่น ค่านิยมการนับถือผู้อาวุโสหรือผู้นำชุมชน ทำให้ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้

จันทนา สุทธิจารี (2544) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

1. ปัจจัยทางระบบการเมือง คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดตามระบอบประชาธิปไตย

2. วัฒนธรรมทางการเมือง มีผลสำคัญต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งจะแตกต่างกันไปแต่ละสังคม มีบทบาทสำคัญในการสร้างทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อในการดำรงชีวิตอยู่ของประชาชน

3. โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ

4. สิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น อิทธิพลของสื่อมวลชนการรับรู้ข่าวสาร

พรทิพย์ คำพ้อ (2544) กล่าวว่าปัจจัยที่ผลักดันการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 4 ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยภายในตัวบุคคล เป็นแรงผลักดันหรือจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

3. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น

4. รางวัลตอบแทน คือ ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา โดยหวังประโยชน์ตอบแทน

อนุภาพ ภิระลาภ (2548) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ความกระตือรือร้นของผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก ความเชื่อในตัวผู้นำ ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน การยอมรับแบบอย่าง ความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อม การยอมรับในอำนาจรัฐและฐานะทางเศรษฐกิจ

จากปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ชื่อ (ปีพิมพ์)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน							การ ครอบครอง กรรมสิทธิ์ ที่ดิน
	เพศ	อายุ	สถาน ภาพการ สมรส	ระดับ การ ศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อ เดือน	ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ในชุมชน	
Cohen and Uphoff (1980)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ปรัชญา เวสารัชช์ (2528)	✓				✓	✓		
ชูเกียรติ ลิสุวรรณ (2534)	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
จันทนา สุทธิจรี (2544)				✓	✓	✓		
พรทิพย์ คำพ้อ (2544)	✓	✓			✓	✓		

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ไปเป็นตัวแปรอิสระดังนี้ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) ได้สรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรค ที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. ระดับนโยบายของรัฐ แบ่งได้ 2 ระดับ คือ

1.1 ระดับนโยบาย โครงสร้างทางการบริหาร โครงสร้างทางสังคม พบว่า

1.1.1 อำนาจในการตัดสินใจรวมศูนย์ที่ส่วนกลาง ไม่ได้กระจายอำนาจให้แก่ประชาชน

1.1.2 โครงสร้างอำนาจทางการเมืองการบริหารและระบบเศรษฐกิจอยู่ในกลุ่มนายทุน

1.2 ระดับปฏิบัติ พบว่า

1.2.1 เจ้าหน้าที่ไม่มีความเข้าใจและไม่มีความกระตือรือร้นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.2.2 เจ้าหน้าที่ไม่มีจิตวิทยาในการปฏิบัติงาน และไม่มีความเสียสละที่จะทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

1.2.3 ขาดการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

1.2.4 ความล่าช้าในการปฏิบัติงานของข้าราชการ

1.2.5 ขาดการประสานงานและระบบติดตามประเมินผล

2. ปัญหาเกี่ยวกับประชาชน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม

2.1 ผู้นำ พบว่า

2.1.1 ผู้นำไม่มีความเข้มแข็งจึงทำให้ชาวบ้านขาดความเชื่อถือและศรัทธา

2.1.2 ผู้นำครอบงำความคิดเห็นของชาวบ้าน

2.1.3 การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวของผู้นำ

2.2 กลุ่มประชาชนทั่วไป พบว่า

2.2.1 ชาวบ้านมีภาระ ด้านประกอบอาชีพ ด้านครอบครัว และด้านสุขภาพ

2.2.2 ชาวบ้านขาดทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

2.2.3 ชาวบ้านเกิดความขัดแย้งกันในด้านความคิดเห็นและผลประโยชน์

2.2.4 ชาวบ้านขาดการศึกษา ขาดความรู้ด้านวิทยาการต่าง ๆ

2.2.5 ชาวบ้านขาดความเชื่อมั่นและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

2.2.6 ชาวบ้านไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

2.3. กลุ่มสตรี พบว่า

2.3.1 สตรีขาดความเชื่อมั่นในการเสนอโครงการและไม่กล้าแสดงออก

2.3.2 ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ยอมรับความคิดเห็นและบทบาทของสตรี

2.3.3 สตรีมีภารกิจทั้งในและนอกบ้าน

3. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง

3.1 ด้านการเมือง

3.1.1 ขาดการกระจายอำนาจ

3.1.2 ระบบการเมืองถูกควบคุมโดยคนกลุ่มน้อย

3.2 ด้านเศรษฐกิจ

3.2.1 กระบวนการผลิตและปัจจัยการผลิตอยู่ภายใต้ทุนนิยม

3.2.2 กลไกของรัฐควบคุมเศรษฐกิจอย่างเข้มงวด

3.2.3 ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากร

3.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

3.3.1 การแบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา เพศและอายุ

3.3.2 ความไม่รู้อันเกิดจากการไร้การศึกษา

3.3.3 คนยากจนตกอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์

3.3.4 การครอบงำของผู้นำ และการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

ถวิลวดี บุรีกุล (2552) กล่าวว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน มี

ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนขาดการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิด และความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส่วนร่วมของประชาชน

2. โครงสร้างกฎหมายและกระบวนการนโยบายยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมอย่างเพียงพอ

3. การขาดแคลนผู้มีทักษะในการใช้เครื่องมือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของ

ประชาชน

4. ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมการเมืองและความพร้อมของประชาชน

5. ปัญหาด้านความพร้อมของภาครัฐ

6. การไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ที่จะบอกให้ทราบว่าประชาชนมีส่วนร่วมแล้วหรือยัง หรือหน่วยงานของรัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถทำงานให้ดีขึ้นได้เพราะไม่มีมาตรฐานในการทำงานที่ชัดเจน

จากปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการได้กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. โครงสร้างกฎหมายยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเพียงพอ
2. เจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือข้าราชการขาดการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วม และบางส่วนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. ประชาชนขาดการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิด และความสำคัญของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนยังไม่ค่อยมีความเป็นพลเมือง

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

George Thomas Kurian (2011) กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย โดยมีนัยหมายถึงกระบวนการมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตยที่มีความเชื่อมั่นในพลังอำนาจจากการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยการปรึกษาหารือ ร่วมถกแถลง อภิปรายข้อปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อโน้มน้าวพลเมืองคนอื่น และกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์และความเห็นแตกต่างกันด้วยข้อมูลและเหตุผล อันจะนำไปสู่การแสวงหาทางออกที่เห็นพ้องต้องกัน หรือ ฉันทามติในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ ตลอดจนการตัดสินใจทางการเมืองต่าง ๆ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนนั้นได้เกิดขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งซีกตะวันตกและตะวันออก เช่น ประเพณี “ลงแขก” (Cooperative Work) ซึ่งมีการปฏิบัติในหมู่เกษตรกรทั่วโลก การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว กลุ่มละแวกบ้าน ชุมชน หมู่บ้าน ตลอดจนสังคมนั้น ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในครอบครัวและในสังคมให้เจริญก้าวหน้า และมีความสุขเรื่อยมา

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) กล่าวว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมอาจมีอยู่มากมาย แต่ละทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representativeness) โดยทฤษฎีกลุ่มนี้จะเน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานดี อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งต่าง ๆ หรือการกระชุม

ปรึกษาหารือประจำปีต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมตามนัยของทฤษฎีนี้ ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง และผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริงได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ารับการเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามเป็นเพียงแค่มั้ประดับเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ตามแนวความคิดทฤษฎีนี้ การมีส่วนร่วมไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอน ยิ่งกว่านั้นทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการทำงานทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบ นั่นคือ การไม่ยอมไม่มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามเสรีภาพของผู้ตาม

ชัยณรงค์ เครือนวน (2556) กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือในบริบทของประเทศไทยผ่านตัวแบบสภากาแฟว่า เป็นเวทีในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มชนชั้นนำในตำบล ซึ่งมีลักษณะพิเศษสองประการ คือ

1. เป็นเวทีของการปรับทุกข์ เล่าสุขและแสวงหาทางออกร่วมกัน ดังนั้น เวทีแห่งนี้จึงไม่ใช่เวทีของการโต้เถียงโดยใช้เหตุผลเพื่อหักล้างเหตุผล
2. เป็นเวทีที่ไม่มีเจตจำนงในการช่วงชิงพื้นที่หรืออำนาจทางการเมือง แต่ผลจากการพูดคุยกลับกลายเป็นข้อผูกมัดทางการเมือง ที่หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่จะต้องปฏิบัติและนำมารายงานต่อสภากาแฟ ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในรูปแบบนี้ เกิดขึ้นจากเงื่อนไขเชิงโครงสร้างในตำบลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงหน่วยงานเดียว ไม่สามารถตอบโจทย์/ แก้ไขปัญหาหรือจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพการทำงานของผู้นำในการขับเคลื่อนสภากาแฟ ภายหลังจากการจัดตั้งและขับเคลื่อนสภากาแฟกลายเป็นองค์กรที่ไม่เป็นทางการในตำบล แต่มีบทบาทที่เป็นทางการหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเป็นเวทีสาธารณะในระดับตำบล เป็นเวทีในการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในตำบล เป็นกลไกในการสร้างภาคีเครือข่ายของผู้นำชุมชนในระดับตำบล และเป็นเครื่องมือที่เสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะของรัฐ

ศุภวรัช เชื้อเมืองพาน (2556) กล่าวว่าสาระสำคัญของทฤษฎีการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยมี 2 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่ และที่สำคัญจะต้องไม่มีใครเป็นนายใคร หรือเป็นนายแห่งชีวิตใคร

ประการที่ 2 กระบวนการมีส่วนร่วมนั้น จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และความสามารถที่พึ่งพาตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการตระหนัก รับรู้ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเอง

สมบัติ นามบุรี (2562) กล่าวถึง การมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์กร ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือ หลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการ เสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม ด้วย

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ และความเสมอภาค ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจหรือแรงเสริมในการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วม นั้นไม่ใช่เพียงการมีส่วนร่วมทางอ้อมอย่างเช่นการมีส่วนร่วมแบบที่เป็นการเลือกหรือเลือกผู้แทนต่าง ๆ แต่จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงด้วย เช่น ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30(4) และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ 5.23 กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของรายได้ของรัฐทั้งหมด ภายในปี 2544 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของรายได้ของรัฐทั้งหมด ภายในปี 2549 จึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรรายได้ ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดหมายดังกล่าวโดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวาง แผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้น จะต้อง

เป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานรัฐและประชาคม

พรพรรณ เศรษฐกิจจิต (2550) กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกระบวนการในการกำหนดทิศทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการกำหนด จุดมุ่งหมาย แนวทางการดำเนินงาน และวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารงานภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุผล ในการบริหารงานตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

เทศบาลเมืองตาก (ม.ป.ป.) กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลังยุครัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 มีบทบาท อำนาจหน้าที่กว้างขวางมาก โดยไม่เพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วยและเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร และตรวจสอบการปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ในปัจจุบัน แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแผนที่สามารถตอบสนองต่อการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสามารถบ่งชี้ความสำเร็จของแผนได้

สถาบันพระปกเกล้า (ม.ป.ป.) กล่าวว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญที่จะกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้กำหนดและนำเสนอประชาชนก่อนการเลือกตั้ง ตลอดจนทั้งที่ได้นำเสนอต่อสภาท้องถิ่นก่อนที่ผู้บริหารจะเริ่มปฏิบัติงาน

จากแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอิทธิพลมาจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่กว้างขวางมากขึ้น จึงต้องมีแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ และบ่งชี้ความสำเร็จได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548) กล่าวว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ และเพื่อใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้การวางแผนพัฒนา

ท้องถิ่นเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการ/ กิจกรรมจาก แผนพัฒนาท้องถิ่นในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปจัดทำงบประมาณ เพื่อให้การ จัดทำงบประมาณเป็นไป ด้วยความรอบคอบ และผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิธาน กองเพชร (2554) กล่าวว่าจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อกำหนดสภาพการพัฒนาที่พึงประสงค์หรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความต้องการของประชาชน
2. เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนา
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และเป็นไปตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วน

4. เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการประสานการปฏิบัติการพัฒนากับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่เทศบาลตำบลปี้ถี (2559) กล่าวว่าจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งจัดหาแหล่งงบประมาณอื่น เพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตรวจ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานของ ผู้บริหารท้องถิ่น

องค์กรบริหารส่วนจังหวัดระยอง (2559) กล่าวว่าจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี
2. เพื่อแสดงแนวทางการพัฒนาในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่มีความสอดคล้องและสามารถสนองตอบ ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นการจัดเตรียมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีและนำไปสู่การปฏิบัติได้ทันที

องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง (2559) กล่าวว่าจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อแสดงจุดหมายและแนวทางการพัฒนาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้ให้มีความสอดคล้องและสามารถสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของการพัฒนาองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดทำประมาณรายจ่ายประจำปี

3. เพื่อเป็นการเตรียม โครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุในเอกสารงบประมาณประจำปี

เทศบาลตำบลสิริเสนางค์ (2562) กล่าวว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. นำแผนยุทธศาสตร์พัฒนามาเป็นหลักปฏิบัติและวางแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี ให้บรรลุเป้าหมาย

2. เป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี

3. ทำให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุเป้าหมายและมีทิศทางการพัฒนาเป็นระบบ

4. ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและการพัฒนาองค์กรตรงตามความต้องการของประชาชน

จากวัตถุประสงค์การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของนักวิชาการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลาย ๆ แห่งข้างต้นสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีดังนี้

1. เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตรงตามความต้องการของประชาชน

3. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะของแผนพัฒนาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548) กล่าวว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นมีลักษณะเป็น เป็นการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนา ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีหลักคิดที่ว่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่ง ๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้ หลายแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่ง จะมีโครงการ/กิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการ/กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งจะมีผลต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและวิสัยทัศน์ในที่สุด นอกจากนั้น แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ โกลาหลกับงบประมาณ

รายจ่ายประจำปี กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการ/ กิจกรรมจากแผนพัฒนาท้องถิ่นในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปจัดทำงบประมาณ เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไป ด้วยความรอบคอบ และผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง (2559) กล่าวว่าลักษณะของแผนพัฒนาท้องถิ่นคือ เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยแผนพัฒนาท้องถิ่นมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นแผนที่ได้นำแนวทางจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางที่ชัดเจนมีลักษณะ จำเพาะเจาะจงถึงสถานที่ดำเนินการ โดยแสดงแผนงานโครงการ/กิจกรรม การพัฒนาที่จะดำเนินการในช่วง ระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติลักษณะของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ตามข้อ 4 ความว่า แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายความว่า แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี

สถาบันพระปกเกล้า (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ลักษณะของแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยมีหลักคิดที่ว่า ภายใต้อุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าว จะมีความหลากหลายได้มากกว่าหนึ่งแนวทาง และภายใต้อุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวจะมีโครงการ/กิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการ/กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจะมีผลต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และวิสัยทัศน์ในที่สุด

นอกจากนั้น แผนพัฒนาท้องถิ่นยังเป็นแผนที่มีความสัมพันธ์กับงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้การวางแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการ/ กิจกรรมจากแผนพัฒนาท้องถิ่นในปีที่จะจัดทำ

งบประมาณรายจ่ายประจำปีไปจัดทำงบประมาณ เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบและผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากลักษณะของแผนพัฒนาท้องถิ่นจากนักวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยแผนพัฒนาท้องถิ่นนี้จะต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทต่าง ๆ เช่น แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ เป็นต้น

โดยแผนพัฒนาท้องถิ่นจะมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จะจัดทำขึ้นในแต่ละปี

องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้

ข้อ 7 ความว่า องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
- (2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

รายละเอียดของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นตาม ข้อ 7 (1) นั้น ได้บัญญัติไว้ใน ข้อ 8 ความว่า ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

(1) ผู้บริหารท้องถิ่น	ประธานกรรมการ
(2) รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน	กรรมการ
(3) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือก	กรรมการ

จำนวนสามคน

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
(5) ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ	กรรมการ

ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน

(6) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก	กรรมการ

จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน

(7) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการและเลขานุการ
(8) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน	ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นตาม ข้อ 7 (1) มีอำนาจหน้าที่ตาม ข้อ 10 ความว่า คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก

(ก) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง

(ข) การกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

(ค) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้น

ดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชน โดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

(ง) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด

(จ) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

(ฉ) แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน

ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

(2) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน ที่เกินศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน ที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งให้เสนอปัญหา ความต้องการไปยัง้องค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาของ้องค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

(3) พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน

(4) ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (2)

(5) พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(6) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

(7) ในกรณี้องค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนา้องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของประชาชน

ในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

ส่วนรายละเอียดของคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตาม ข้อ 7 (2) นั้น ได้บัญญัติไว้ใน ข้อ 9 ความว่า ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย

(1) ปลัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	ประธานกรรมการ
(2) หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
(3) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกสามคน	กรรมการ
(4) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน	กรรมการและเลขานุการ
(5) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	ผู้ช่วยเลขานุการ

หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย

โดยคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตาม ข้อ 7 (2) มีอำนาจหน้าที่ตาม ข้อ 11 ความว่า คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้

ข้อ 17 ความว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

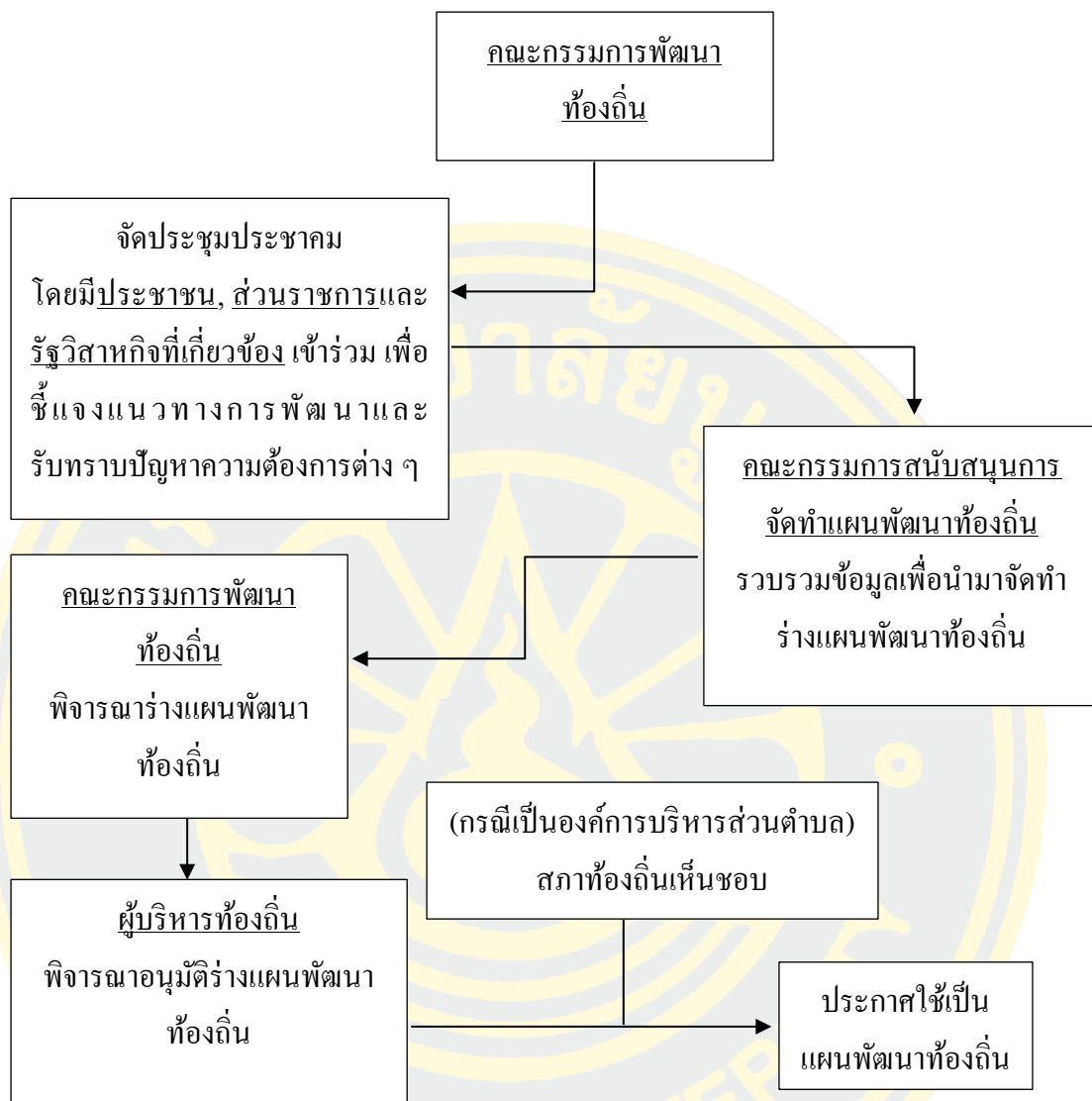
(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น และประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

จากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นคือ ข้อ 17 สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 6 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ที่มา : ข้อ 17 ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561

ห้วงเวลาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ถูกกำหนดไว้ใน ข้อ 18 ความว่า แผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้จัดทำหรือทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคมก่อนปีงบประมาณถัดไป

กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้จัดทำหรือทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือน พฤศจิกายนก่อนปีงบประมาณถัดไป

ให้นายอำเภอมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากวรรคสามให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น

ในกรณีของเทศบาลตำบลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอก็ได้

ในกรณีมีการขยายเวลาการจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นปีตามวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้าแล้ว ให้จังหวัดแจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

กรณีมอบหมายบุคคลภายนอกจัดทำ ข้อ 19 ความว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกจัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาได้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน ข้อ 20 ความว่า ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่จัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการจัดทำร่างแผนพัฒนาตามระเบียบนี้

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548) กล่าวว่าขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผน

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าพบผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญ และความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบแจ้งโครงการจัดทำแผนที่ได้รับอนุมัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หน่วยงานภายในขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาคมทราบ

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา สรุปรยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนา ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งสรุปรยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด/อำเภอ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น เพื่อทำการทบทวนและคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนา ที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. เมื่อได้ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาแล้ว เวทีการประชุมร่วมกันพิจารณาว่าจะมีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่คัดเลือกมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนา

4. โครงการ/กิจกรรมที่พิจารณาอาจมีจำนวนมาก ดังนั้น ในขั้นตอนนี้

4.1 พิจารณาความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างยุทธศาสตร์หรือระหว่างแนวทางการพัฒนา เช่น โครงการหนึ่ง มาจากยุทธศาสตร์หนึ่ง ส่วนอีกโครงการหนึ่ง มาจากอีกยุทธศาสตร์หนึ่ง แต่พิจารณาแล้วว่าสองโครงการนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน จะต้องกำหนดช่วงเวลา หรือปีที่ดำเนินการที่สอดคล้องกัน เป็นต้น

4.2 ให้พิจารณานำโครงการ/กิจกรรมจากแผนชุมชนที่เกินขีดความสามารถในการดำเนินการของชุมชน ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา มาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

4.3 จัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมเพื่อที่จะบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสม

4.4 การกำหนดกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ทรัพยากรการบริหาร โครงการที่สามารถดำเนินการได้เอง โครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา

1. คัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนา มาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์แนวทางการพัฒนา (บางครั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาตั้งแต่ ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นแล้ว)

2. พิจารณากำหนดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา โดยพิจารณา

- ความจำเป็นเร่งด่วน

- ขีดความสามารถทางทรัพยากรการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ความเชื่อมโยงของกิจกรรมและระยะเวลาที่จะดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนามาจัดทำรายละเอียดโครงการในด้านเป้าหมายผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นโครงการ/กิจกรรมที่จะต้องทำในปีแรกเพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยมีเค้าโครงประกอบด้วย 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 ยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ

ส่วนที่ 4 การติดตามประเมินผล

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดเวทีประชาคม ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอเค้าโครงแผนพัฒนาท้องถิ่น และรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากที่ประชุม แล้วนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ต่อไป

3. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

ขั้นตอนที่ 7 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติ/ประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อสภาองค์การบริหารส่วน

ตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ (2557) กล่าวว่าขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับ ปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และ ข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการ และข้อมูล นำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 4 ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น และประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

สุวดี ไกรสกุล และ จุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน (2558) กล่าวว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีกระบวนการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผน

สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนพัฒนาทราบ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานภายในขององค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาคมทราบ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะสรุปยุทธศาสตร์ การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา พร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน เขตจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดหรืออำเภอ ขอบเขต ประเภทโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนโยบายนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น จัดประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพิจารณา โดยให้ที่ประชุมพิจารณา ทบทวน ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา และ โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ว่ามีความ เหมาะสม หรือไม่ เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้ว ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาว่าจะมีโครงการหรือ กิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแนวทางการพัฒนา ที่ คัดเลือก

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำรายละเอียดโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พิจารณาคัดเลือกโครงการ/ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา มาจัดทำรายละเอียด โครงการในด้านเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้น รายละเอียด ของกิจกรรมที่จะดำเนินการในปีแรกของแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำไปจัดทำ งบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำร่างแผนพัฒนา

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามประเด็นที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด โดยมีเค้าโครงประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 ยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ

ส่วนที่ 4 การติดตามประเมินผล

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดเวทีประชาคม ซึ่ง ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอ นำ ร่างแผนพัฒนาและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แล้วนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ สมบูรณ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อ

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาและปรับปรุงให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 6 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

เมื่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ใน กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อสภาองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ความเห็นชอบ เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและ ประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

กระทรวงมหาดไทย (2562) กล่าวว่าขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. การคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1.1 จากสภาท้องถิ่น โดยให้สภาท้องถิ่นคัดเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่นจำนวน 3 คน ในการประชุมสภาท้องถิ่นสมัยประชุมสามัญหรือสมัยประชุมวิสามัญ

1.2 จากประชาคมท้องถิ่น โดยให้ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 6 คน

1.3 จากผู้ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก แบ่งเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ ที่เห็นว่าสามารถให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้จำนวน ไม่น้อยกว่า 3 คน

2. การคัดเลือกคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จากประชาคมท้องถิ่น โดยให้ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมประชาคมท้องถิ่น

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหาความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้นำข้อมูลในแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชนมาพิจารณา ประกอบการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย โดยการจัดประชุมประชาคมต้องทำการแจ้ง/ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน และทำการปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

จากกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่ากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบ่งเป็น 4 กระบวนการหลัก ได้แก่

1. กระบวนการได้มาซึ่งองค์กรจัดทำแผน ได้แก่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการได้มาซึ่งคณะกรรมการทั้ง 2 คณะนี้มีสัดส่วนที่มาจากความร่วมมือร่วมใจของประชาชนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

2. กระบวนการจัดประชาคมท้องถิ่น เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนา รับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

3. กระบวนการจัดทำและเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่องค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำและพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

4. กระบวนการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่ผู้มีอำนาจหรือผู้บริหารท้องถิ่นลงนามอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น และประกาศใช้เป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น

ประโยชน์ของแผนพัฒนาท้องถิ่น

กรมการพัฒนาชุมชน (2553) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ได้เห็นข้อเด่นข้อดี โอกาสและข้อจำกัดของท้องถิ่นในการพัฒนาอย่างมีเป้าหมาย มีช่องทางในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุม สามารถกำหนดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและลงมือทำงานร่วมกันได้ สามารถวางแผนจัดการกับทรัพยากรหรือทุนในท้องถิ่นทั้งทุนบุคคลและทุนสังคมที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น อีกทั้งยังสามารถรับผลประโยชน์ร่วมกันได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี เอื้ออาทรต่อกัน ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ดีให้กับท้องถิ่น และท้ายที่สุดสามารถหาภาคีแนวร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

วิธาน กองเพชร (2554) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน
2. ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนงาน โครงการ ตามความต้องการของประชาชน
3. ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณ
4. ทำให้การพัฒนาพื้นที่ของท้องถิ่นไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น

5. ทำให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปได้ด้วยความถูกต้อง โปร่งใส

สถาบันพระปกเกล้า (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากแผนการพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงและมุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้พิจารณาอย่างรอบคอบให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยง และส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุน และเป็นอุปสรรคต่อกัน เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาตัดสินใจ กำหนดแนวทางการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรการบริหารของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะสูงสุด

จากประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถสรุปได้ว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการพัฒนาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและ ประหยัด ทั้งด้านระยะเวลา บุคลากร และงบประมาณ เพราะมีการเตรียมการใช้ทรัพยากรไว้ก่อนแล้ว เพราะการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้พิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ รวมถึงการวิเคราะห์หาผลประโยชน์ต่อค่าใช้จ่ายของแต่ละโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคัดเลือกโครงการที่เหมาะสมและเป็นไปได้และจัดลำดับ ความสำคัญไว้ในลำดับแรก ๆ สำหรับดำเนินการของปีนั้น

นอกจากนี้ แผนพัฒนาท้องถิ่นยังเป็นมาตรการ หนึ่งที่แสดงถึงความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนากับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทำให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ อาจมีความเชื่อมโยงและส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุน และเป็นอุปสรรคต่อกัน เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาตัดสินใจ กำหนดแนวทางการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรการบริหารได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะสูงสุด

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น พ.ศ. 2548

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้

ข้อ 8 บัญญัติให้คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วยบุคคลที่มาจากกรมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้

1. ผู้บริหารท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการ โดยตำแหน่ง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นหมายถึง นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งทางตรงและลับ ของประชาชน ถือเป็นกรมีส่วนร่วมของประชาชนแบบทางอ้อม คือเลือกผู้บริหารท้องถิ่นมา และผู้บริหารท้องถิ่นทำหน้าที่ ประธานกรรมการคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคน รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการแต่งตั้งของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งทางตรงของประชาชน ผู้วิจัยจึงถือว่ารองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

3. ผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกสามคน เนื่องจากสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งทางตรงและลับของประชาชน ผู้วิจัยจึงมองคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นในส่วนที่มาจากสมาชิกสภามาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกสามคน เป็นการให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยผู้เลือกคือนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน จึงมองว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิด้วย

5. ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน แต่ไม่เกินหกคน คือประชาชนที่ประชาคมท้องถิ่นแต่ละประชาคมคัดเลือกให้มาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ถือเป็นกรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

โดยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่หลักในการจัดทำแผนคือ

1. กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น
2. ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

4. ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

ข้อ 9 บัญญัติให้คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วยบุคคลที่มาจากความร่วมมือร่วมของประชาชนคือ ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกสามคน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนคัดเลือกผู้แทนมาเป็นกรรมการในคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด

จะเห็นได้ว่าระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยบัญญัติให้ผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีบุคคลที่เป็นกรรมการที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้แก่ มาตรา 16 บัญญัติให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยรายละเอียดและขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น คือทำตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ซึ่งระเบียบดังกล่าว มีการกำหนดให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ผ่านการประชุมประชาคม ผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นที่มีประธานและกรรมการส่วนใหญ่มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากเลือกตั้งทางตรงของประชาชนเป็นผู้คัดเลือกกรรมการและมีผู้แทนประชาคมเข้าไปเป็นกรรมการด้วย

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง

พัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสิบปีที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้างสูง

1. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2555-2557) ประกาศใช้เมื่อ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 มีทั้งหมด 40 หน้า ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่
  - 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 38 โครงการ งบประมาณ 27,020,000 บาท
  - 2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 9 โครงการ งบประมาณ 6,600,000 บาท
  - 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตร/อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 12 โครงการ งบประมาณ 2,700,000 บาท
  - 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคู่กับเศรษฐกิจพอเพียง รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 99 โครงการ งบประมาณ 17,772,500
  - 5) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ / ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และพลังงาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 15 โครงการ งบประมาณ 1,200,000 บาท
  - 6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 28 โครงการ งบประมาณ 4,527,000 บาท รวม 3 ปี มีโครงการทั้งหมด 201 โครงการ งบประมาณ 53,819,500 บาท
2. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ประกาศใช้เมื่อ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 มีทั้งหมด 55 หน้า ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่
  - 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 61 โครงการ งบประมาณ 46,637,853 บาท
  - 2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 9 โครงการ งบประมาณ 6,600,000 บาท
  - 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตร/อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 9 โครงการ งบประมาณ 2,400,000 บาท
  - 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคู่กับเศรษฐกิจพอเพียง รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 110 โครงการ งบประมาณ 14,933,500
  - 5) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ / ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และพลังงาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 15 โครงการ งบประมาณ 1,200,000 บาท

6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 41 โครงการ งบประมาณ 7,637,000 บาท รวม 3 ปี มีโครงการทั้งหมด 245 โครงการ งบประมาณ 76,408,353 บาท

3. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2557-2559) ประกาศใช้เมื่อ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2556 มีทั้งหมด 59 หน้า ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 93 โครงการ งบประมาณ 50,007,000 บาท
- 2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 24 โครงการ งบประมาณ 2,255,000 บาท
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตร/อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 6 โครงการ งบประมาณ 600,000 บาท
- 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคู่กับเศรษฐกิจพอเพียง รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 72 โครงการ งบประมาณ 13,391,000 บาท
- 5) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ / ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และพลังงาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 16 โครงการ งบประมาณ 2,300,000 บาท
- 6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 23 โครงการ งบประมาณ 2,509,000 บาท
- 7) ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 13 โครงการ งบประมาณ 1,450,000 บาท รวม 3 ปี มีโครงการทั้งหมด 247 โครงการ งบประมาณ 72,512,000 บาท

4. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2558-2560) ประกาศใช้เมื่อ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2557 มีทั้งหมด 69 หน้า ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 115 โครงการ งบประมาณ 63,900,000 บาท
- 2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 25 โครงการ งบประมาณ 2,280,000 บาท
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตร/อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 6 โครงการ งบประมาณ 150,000 บาท
- 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคู่กับเศรษฐกิจพอเพียง รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 76 โครงการ งบประมาณ 13,514,000 บาท

5) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ / พื้นฟูสิ่งแวดล้อม และพลังงาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 18 โครงการ งบประมาณ 2,343,000 บาท

6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 24 โครงการ งบประมาณ 2,519,000 บาท

7) ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 15 โครงการ งบประมาณ 1,450,000 บาท รวม 3 ปี มีโครงการทั้งหมด 279 โครงการ งบประมาณ 86,156,000 บาท

5. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2559-2561) ประกาศใช้เมื่อ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2558 มีทั้งหมด 86 หน้า ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 73 โครงการ งบประมาณ 37,909,600 บาท

2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 27 โครงการ งบประมาณ 4,425,000 บาท

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตร/อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 7 โครงการ งบประมาณ 160,000 บาท

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคู่กับเศรษฐกิจพอเพียง รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 76 โครงการ งบประมาณ 22,205,000

5) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ / พื้นฟูสิ่งแวดล้อม และพลังงาน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 26 โครงการ งบประมาณ 3,840,000 บาท

6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 30 โครงการ งบประมาณ 9,869,000 บาท

7) ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 18 โครงการ งบประมาณ 1,556,000 บาท รวม 3 ปี มีโครงการทั้งหมด 254 โครงการ งบประมาณ 79,064,600 บาท

6. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2560-2562) ประกาศใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 มีทั้งหมด 72 หน้า ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 28 โครงการ งบประมาณ 11,931,180 บาท

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคู่เศรษฐกิจพอเพียง รวม 3 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 77 โครงการ งบประมาณ 24,974,000 บาท

3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล รวม 3 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 39 โครงการ งบประมาณ 5,837,000 บาท

4) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์/ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และพลังงาน รวม 3 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 27 โครงการ งบประมาณ 2,980,000

5) ยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวม 3 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 26 โครงการ งบประมาณ 7,050,000 บาท

6) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวม 3 ปี มีโครงการ
ในยุทธศาสตร์นี้ 27 โครงการ งบประมาณ 4,530,000 บาท

7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตร/อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน รวม 3 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 9 โครงการ งบประมาณ 240,000 บาท รวม 3 ปี มีโครงการทั้งหมด 233 โครงการ
งบประมาณ 57,542,580 บาท

7. แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) ประกาศใช้เมื่อ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2559 มี
ทั้งหมด 88 หน้า ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค รวม 4 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 42 โครงการ งบประมาณ 23,725,400 บาท

2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวม 4 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้
32 โครงการ งบประมาณ 5,360,000 บาท

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตร/อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน รวม 4 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 8 โครงการ งบประมาณ 240,000 บาท

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคู่กับเศรษฐกิจพอเพียง รวม 4 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 72 โครงการ งบประมาณ 30,774,000

5) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ / ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และพลังงาน รวม 4 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 24 โครงการ งบประมาณ 4,450,000 บาท

6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล รวม 4 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 26 โครงการ งบประมาณ 2,300,000 บาท

7) ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวม 4 ปี มีโครงการใน
ยุทธศาสตร์นี้ 17 โครงการ งบประมาณ 1,760,000 บาท รวม 4 ปี มีโครงการทั้งหมด 221 โครงการ
งบประมาณ 86,606,400 บาท

8. แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ประกาศใช้เมื่อ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2562 มี
ทั้งหมด 115 หน้า ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค รวม 5 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 142 โครงการ งบประมาณ 177,419,104 บาท
- 2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวม 5 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 74 โครงการ งบประมาณ 11,750,000 บาท
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตร/อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน รวม 5 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 50 โครงการ งบประมาณ 500,000 บาท
- 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคู่กับเศรษฐกิจพอเพียง รวม 5 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 128 โครงการ งบประมาณ 40,272,500 บาท
- 5) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ / พื้นฟูสิ่งแวดล้อม และพลังงาน รวม 5 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 40 โครงการ งบประมาณ 7,250,000 บาท
- 6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล รวม 5 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 50 โครงการ งบประมาณ 4,520,000 บาท
- 7) ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวม 5 ปี มีโครงการในยุทธศาสตร์นี้ 48 โครงการ งบประมาณ 11,236,000 บาท รวม 5 ปี มีโครงการทั้งหมด 541 โครงการ งบประมาณ 242,977,604 บาท

แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง

แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูงฉบับปัจจุบันเป็นแผนพัฒนาที่มีห้วงเวลา 5 ปี เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 และสิ้นสุดที่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฉบับนี้เป็นจัดทำโดยวิธีการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นฉบับก่อนหน้า คือ แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) โดยกระทรวงมหาดไทยได้ออกหนังสือ ที่ มท 0810.3/ว 2931 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2562 เรื่อง ชักซ้อมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเนื้อหาของหนังสือเป็นการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฉบับใหม่ที่มีห้วงเวลา 5 ปี โดยการทบทวนโครงการเก่าจากแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปีเดิมที่สิ้นสุดที่ปี 2564 และเพิ่มเติมปี 2565 เข้าไป โดยให้ประชาคมเพิ่มเติมโครงการในปี 2565 และอาจเพิ่มหรือแก้ไขโครงการในปี 2561-2564 ได้ด้วย

แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ประกาศใช้เมื่อ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2562 และได้ถูกใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูงฉบับปัจจุบัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง (พ.ศ. 2561-2565) แบ่งออกเป็น 2 ทาง ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางตรงของประชาชน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมท้องถิ่นเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการ โครงการ เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.2 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

1.3 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมทางอ้อมของประชาชน

2.1 การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2.2 การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา

ท้องถิ่น

2.3 การมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.4 การมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.5 การมีส่วนร่วมในการเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.6 การมีส่วนร่วมในการอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น

การประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูงในรอบที่ผ่านมา

การประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูงในรอบที่ผ่านมา

คือการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) ซึ่งเป็นการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นในช่วงปี พ.ศ. 2561 โดยคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2561 เวลา 13.00 น. โดยการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

โครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2564) ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 142 โครงการ โครงการที่ดำเนินการทั้งหมดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 19 โครงการ โดยโครงการที่ดำเนินการทั้งหมดนั้น คิดเป็นร้อยละ 13.38 ของจำนวนโครงการทั้งหมดในแผนพัฒนาท้องถิ่นในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

งบประมาณตามโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2564) ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 62,820,050 บาท งบประมาณโครงการที่ดำเนินการทั้งหมดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 9,097,122.62 บาท โดยงบประมาณโครงการที่ดำเนินการทั้งหมด

นั้น คิดเป็นร้อยละ 13.30 ของจำนวนงบประมาณโครงการทั้งหมดในแผนพัฒนาท้องถิ่นในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ มีมา (2550) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษากระบวนการบริหารในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 315 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเทียบสัดส่วน และใช้สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์ความผันแปรแบบทางเดียวในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา พบว่า เพศ อายุ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ส่วน ระดับการศึกษา และรายได้ ไม่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

วารุณี ชำคำรุณ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลนาแห้ว ในทัศนะของประชาชน โดยแยกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนและผู้นำชุมชนจำนวน 363 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคม ตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศหญิงและชายมีส่วนร่วมเท่ากัน ผู้ที่มีอายุระหว่าง 61-70 ปี มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอื่น สมาชิกสภาเทศบาลมีส่วนร่วมมากกว่าตำแหน่งอื่น ผู้ที่สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาและอนุปริญญามีส่วนร่วมมากกว่าทุกระดับ พนักงานรัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมมากกว่าอาชีพอื่น และผู้มีรายได้ 15,001-20,000 มีส่วนร่วมมากกว่าผู้มีรายได้อื่น ๆ

ณัฐนิชา กงพะลี (2552) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน และ ศึกษาข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 375 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมมากที่สุด

สุติพร เพ็ญพิง (2552) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลสร้างแป้น อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลสร้างแป้น อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 350 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าความถี่ ร้อยละ และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบรายด้านโดยการทดสอบค่าที แบบเป็นอิสระ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD หรือ Least Significant Difference ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนเพศชายและหญิง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบพบว่าเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วม

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง/บริการ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

ชัยยุทธ อำพันหอม (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก จังหวัดชลบุรี ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก จังหวัดชลบุรี และศึกษาความรู้ ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนา ของเทศบาลตำบลหนองซาก จังหวัดชลบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้แทนชุมชน จำนวน 8 ชุมชน ชุมชนละ 5 คน จำนวน 40 คน ผู้นำท้องที่ (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วย) จำนวน 14 คน กลุ่มประชาชนที่ทำงานแล้ว จำนวน 27 คน สมาชิกกลุ่มแม่บ้านจำนวน 26 คน และกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 26 คน จากการศึกษาพบว่า ภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า เพศ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และอายุ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ณรงค์ ปิติบุญญพัฒน์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่หัวหน้าหรือตัวแทนครัวเรือนที่เคยไปประชุมประชาคม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คน และทำการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ที่มากที่สุดคือประชาชนไม่มีเวลาไปร่วมประชุมประชาคมกับองค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ เนื่องจากภาระครอบครัว ภาระการเลี้ยงดูบุตร

รองลงมาคือ ได้รับทราบข้อมูลจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลสันตน์หมื้อ น้อย และไม่มีการประสานงานเท่าที่ควร ประชาชนมีการศึกษาน้อย ประชาชนมีบทบาทน้อยในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การเข้าไม่ถึงประชาชนของสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามลำดับ

ทองสุข บรรดาศักดิ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเชียง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเชียง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 359 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเชียง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะคือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเชียง ดำเนินโครงการอย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้านในพื้นที่ และดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงกว่านี้

รัฐกรณ์ ทำนุก้า (2554) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยทำการศึกษาจากประชาชนที่มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนด้วยค่าที (t-test) และ ANOVA ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพทางครอบครัว และการดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน แตกต่างกัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน และ ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา

อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้ายโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

วิชาน กองเพชร (2554) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นชม อำเภอขึ้นชม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นชม อำเภอขึ้นชม จังหวัดมหาสารคาม เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นชม อำเภอขึ้นชม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อาชีพ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน และศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นชม อำเภอขึ้นชม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นชม อำเภอขึ้นชม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 375 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วน และวิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (Independent Samples t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นชม อำเภอขึ้นชม จังหวัดมหาสารคาม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นชม อำเภอขึ้นชม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นชม อำเภอขึ้นชม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านอย่างแท้จริง ไม่ใช่จากผู้แทนชุมชน ควรให้ประชาชนเสนอโครงการในรูปของแผนพัฒนาหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน ควรแจกจ่ายร่างแผนพัฒนาให้แต่ละหมู่บ้านตรวจสอบก่อนที่จะอนุมัติเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น และควรชี้แจงเหตุผลที่เลือกโครงการ ไปบรรจุในงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ

ศิริพร หารคำ (2557) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด และศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ

บริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 371 คน ได้มาโดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาร์ยามานันท์ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยการใช้สถิติวิเคราะห์พหุคูณถดถอย ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การศึกษาหนังสือพิมพ์ และตำแหน่งในชุมชน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมเสนอปัญหา/ความต้องการต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้รวมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าตัดสินใจเลือกแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมการแก้ไขปัญหา ควรส่งเสริมให้ประชาชนร่วมตรวจสอบเนื้อหาสาระข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณว่ามีโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นมาน้อยเพียงใด ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน ควรส่งเสริมให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้านเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น และควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมประเมินผลโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ว่าบรรลุผลตามแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

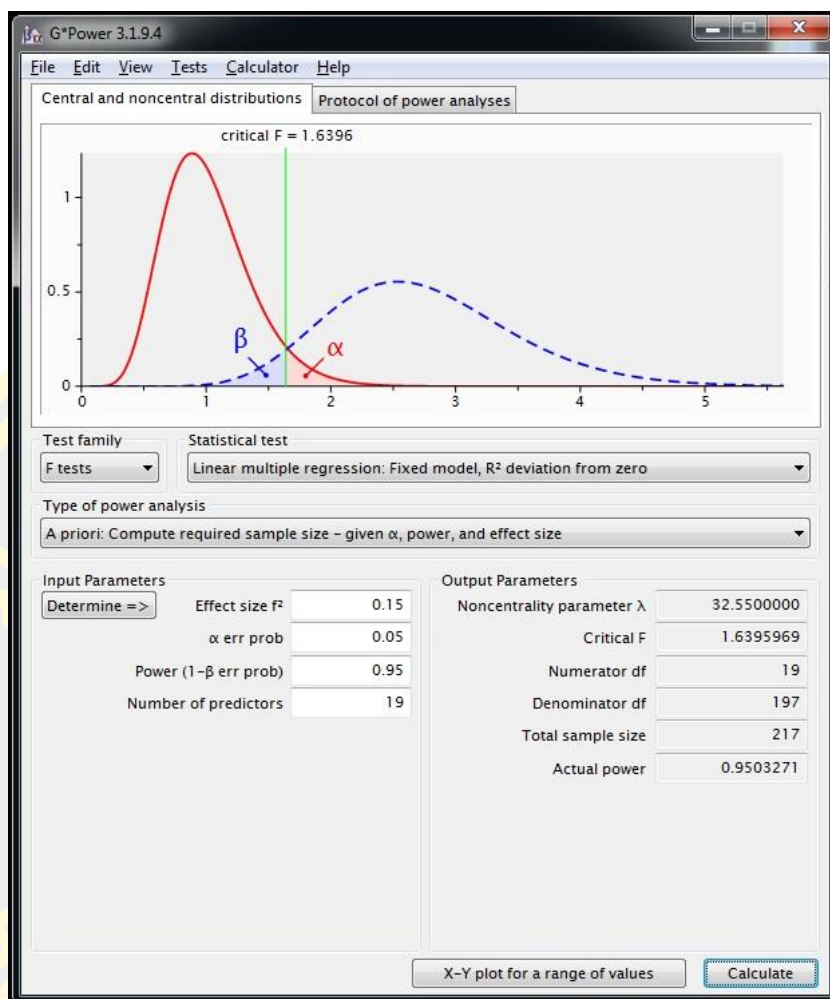
การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลห้างสูงจำนวน 2,669 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562) (กรมการปกครอง, 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลห้างสูงจำนวน 260 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการใช้โปรแกรม G*Power ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 217 โดยกำหนดให้

- 1) Effect size f^2 เท่ากับ 0.15
- 2) α error probability เท่ากับ 0.05
- 3) Power ($1-\beta$ error probability) เท่ากับ 0.95
- 4) จำนวนตัวแปรอิสระ/ตัวแปรพยากรณ์ เท่ากับ 19 ตัวแปร ดังนี้

ภาพที่ 7 ผลการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจาก โปรแกรม G*Power

เมื่อได้ขนาดตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยเลือกใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดความน่าจะเป็นให้ เป็นสัดส่วนกับขนาด (Sampling with probability proportional to size: PPS) แบบวิธีขนาดสะสม (The cumulative size method) ซึ่งมีหลักการคือ ในการสุ่มตัวอย่างขนาด n หน่วย จากประชากรที่มีขนาด N หน่วย กำหนดให้ p_i เป็นความน่าจะเป็นที่หน่วยตัวอย่างที่ i จะถูกเลือก และ p_i เป็นความน่าจะเป็นที่เป็นสัดส่วนกับขนาด

$$\text{โดยที่ } P_i = \frac{M_i}{\sum_{i=1}^N M_i} \text{ เมื่อ } M_i \text{ คือตัวแปรช่วย (ขนาด) ของหน่วยที่ } i$$

P_i จะมีค่าเท่ากันหรือไม่ก็ได้ แต่ P_i ต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ ดังนี้

$$1) 0 \leq P_i \leq 1 \text{ ทุกค่าของ } i$$

$$2) \sum_{i=1}^N P_i = 1$$

ในการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี จำนวนทั้งสิ้น 2,669 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562) (กรมการปกครอง, 2562) มีทั้งหมด 5 หมู่บ้าน โดยกำหนดกรอบในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Frame) คือ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (คณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2562) และมีจำนวนประชากร ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง จำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	จำนวนประชากร	P_i
1	1,120	$\frac{1,120}{2,669} = 0.419 = 0.42$
2	272	$\frac{272}{2,669} = 0.101 = 0.10$
3	141	$\frac{141}{2,669} = 0.052 = 0.05$
4	254	$\frac{254}{2,669} = 0.095 = 0.10$
5	882	$\frac{882}{2,669} = 0.330 = 0.33$
รวม	2,669	1.00

โดยต้องการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 ตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มแบบกำหนดความน่าจะเป็นให้เป็นสัดส่วนกับขนาด มีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. หาผลบวกของ M_i และสร้างช่วงของ M_i สะสม ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรตามช่วงความถี่สะสม (M_i) จำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	จำนวนประชากร	P_i	M_i สะสม	ช่วงของ M_i สะสม
1	1,120	0.42	1,120	1-1,120
2	272	0.10	1,392	1,121-1,392
3	141	0.05	1,533	1,393-1,533
4	254	0.10	1,787	1,534-1,787
5	882	0.33	2,669	1,788-2,669
รวม	2,669	1		

2. คำนวณช่วงการสุ่ม (Sampling Interval) ดังนี้

$$I = \frac{\sum_{i=1}^N M_i}{n} = \frac{2,669}{260} = 10.26 = 10$$

3. เลือกจุดสุ่มเริ่มต้น r มา 1 ตัว โดยที่ $0 < r < I$ ผู้วิจัยได้สุ่มจากเว็บไซต์ www.random.org ปรากฏว่าได้ $r = 5$ ดังนี้

ภาพที่ 8 การสุ่มจุดเริ่มต้น (r)

4. หน่วยตัวอย่างแรกที่ตกเป็นตัวอย่างคือ หน่วยวัดที่มี M_i สอดคล้องกับค่าของ $r = 5$

5. หน่วยตัวอย่างถัดไปคือ หน่วยที่มี M_i ตรงกับ $r+I, r+2I, r+3I, \dots$ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การแทนค่าในสูตรเพื่อกำหนดตำแหน่งของตัวอย่างที่ศึกษา

ลำดับของ ตัวอย่าง	สูตร	แทนค่า	ผลลัพธ์	ตรงกับ M_i สะสมของ
1	$r+I$	$5+10$	15	หมู่ที่ 1
2	$r+2I$	$5+2(10)$	25	หมู่ที่ 1
3	$r+3I$	$5+3(10)$	35	หมู่ที่ 1
...	$r+\dots I$	$5+\dots(10)$	...	หมู่ที่ ...
260	$r+260I$	$5+260(10)$	2605	หมู่ที่ 5

ดังนั้น จำนวนประชากรที่ถูกสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบ PPS.

หมู่ที่	จำนวนประชากร	P_i	M_i สะสม	ช่วงของ M_i สะสม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	1,120	0.42	1,120	1-1,120	111
2	272	0.10	1,392	1,121-1,392	27
3	141	0.05	1,533	1,393-1,533	14
4	254	0.10	1,787	1,534-1,787	26
5	882	0.33	2,669	1,788-2,669	82
รวม	2,669	1			260

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับกิมมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบ ปลายปิด จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การมีบทบาทในชุมชน หนี้สิน และแบบปลายเปิดระบุคำตอบ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นแบบ มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ จำนวน 37 ข้อ โดยจำแนกออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 9 ข้อ

ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น จำนวน 11 ข้อ

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 7 ข้อ

ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 6 ข้อ

ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 1 ข้อ

ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 3 ข้อ

โดยหลักเกณฑ์การให้คะแนน (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2560 และสุวิมล ติรกานันท์, 2550) ดังนี้ มีส่วนร่วมเป็นประจำ เมื่อมีกิจกรรม (ปฏิบัติฯ 81-100%) ให้ 5 คะแนน

มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง เมื่อมีกิจกรรม (ปฏิบัติฯ 61-80%)	ให้	4	คะแนน
มีส่วนร่วมค่อนข้างบ่อย เมื่อมีกิจกรรม (ปฏิบัติฯ 41-60%)	ให้	3	คะแนน
มีส่วนร่วมบางครั้ง เมื่อมีกิจกรรม (ปฏิบัติฯ 21-40%)	ให้	2	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด (ปฏิบัติฯ 1-20%)	ให้	1	คะแนน
ไม่เคย (ปฏิบัติ 0%)	ให้	0	คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิจฐูเชต ไกรवास อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. นายสิริพงศ์ แก้วผัด ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง

3. นายสมคิด เอนกวงสินชัย นายองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (ดูรายละเอียดใน ภาคผนวก ข การพิจารณาเครื่องมือการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ (IOC))

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับ ประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองใหญ่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.963 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป (Corcoran and Fischer, 2000) ระบุค่าความเชื่อมั่นในการเก็บข้อมูล ระหว่าง 0.71 ถึง 1.0 มีค่าอยู่ในระดับสูง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมี ขั้นตอนดังนี้

1. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากประชาชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม
3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 260 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 260 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์
4. แปลงเป็น Coding เพื่อประมวลผลในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยได้นำโครงร่างนิพนธ์เสนอคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยนำหนังสือของข้าพเจ้าเสนอกับสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับสิบแปดปี บริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้เข้าพบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแนะนำตัวอธิบายวัตถุประสงค์ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบ พร้อมทั้งชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่าง ว่าการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ โดยให้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง และเซ็นใบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย (Consent Inform) และแจ้งให้ทราบว่าเมื่อเข้าร่วม โครงการวิจัยแล้วหากกลุ่มตัวอย่าง ต้องการออกจากกรวิจัยสามารถกระทำได้อย่างปลอดภัยโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง จะถือเป็นความลับและในการรวบรวมข้อมูลจะไม่ระบุชื่อหรือที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง โดยจะนำไปใช้ในประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ส่วนผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปีภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน โดยใช้วิธีการประมวลผลค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การมีบทบาทในชุมชน จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และหนี้สิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ด้วยวิธี Enter ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสมการถดถอยเชิงพหุดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546) (รายละเอียดพิจารณาจาก ภาคผนวก ฉ การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนและการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ)
  1. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)
  2. การตรวจสอบค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ (Homoscedasticity)
  3. การตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน (Auto Correlation)
  4. การตรวจสอบความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงปกติ (Normality)
  5. การตรวจสอบค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์

โดยตัวแปรที่ศึกษาแสดงรายละเอียดดัง ตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis)

ตัวแปร	ระดับการวัด	คุณลักษณะ
ตัวแปรตาม		
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	Interval Scale	- พิจารณาจากระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูง ที่คำนวณจากแบบสอบถามวัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูง จำนวน 37 ข้อ โดยมีพิสัยของระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 0 คะแนน (ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูง) และ 5 คะแนน (มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูงมากที่สุด)
ตัวแปรทำนาย:		
1. เพศ (เพศหญิง เป็นกลุ่มอ้างอิง) - ชาย = 1 หญิง = 0	Nominal Scale	- แบ่งเพศของประชาชนออกเป็น 1) ชาย และ 2) หญิง(กลุ่มอ้างอิง)
2.อายุ	Ratio Scale	- อายุของประชาชนในปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) เป็นอายุเต็มปี
3. สถานภาพการสมรส (กำหนดให้โสด เป็นกลุ่มอ้างอิง) - สมรส = 1 อื่น ๆ = 0 - หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่ = 1 อื่น ๆ = 0	Nominal Scale	- แบ่งสถานภาพการสมรสของประชาชนออกเป็น 1) โสด (กลุ่มอ้างอิง) 2) สมรส 3) หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด	คุณลักษณะ
4. ระดับการศึกษา (กำหนดให้ไม่ได้เรียนหนังสือ เป็นกลุ่มอ้างอิง) - ต่ำกว่าปริญญาตรี = 1 อื่น ๆ = 0 - ปริญญาตรีหรือสูงกว่า = 1 อื่น ๆ = 0	Ordinal Scale	- แบ่งการศึกษาของประชาชนออกเป็น 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ (กลุ่มอ้างอิง) 2) ต่ำกว่าปริญญาตรี 3) ปริญญาตรีและสูงกว่า
5. อาชีพ (กำหนดให้ เกษตรกร เป็นกลุ่มอ้างอิง) - ไม่มีอาชีพ/เกษียณ = 1 อื่น ๆ = 0 - ค้าขาย = 1 อื่น ๆ = 0 - รับจ้าง/พนักงานบริษัท = 1 อื่น ๆ = 0 - ราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ = 1 อื่น ๆ = 0	Nominal Scale	- แบ่งอาชีพของประชาชนออกเป็น 1) ไม่มีอาชีพ/เกษียณ 2) ค้าขาย 3) รับจ้าง/พนักงานบริษัท 4) ราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 5) เกษตรกร (กลุ่มอ้างอิง)
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (กำหนดให้มากกว่า 20,000 บาท/เดือน เป็นกลุ่มอ้างอิง) - น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน = 1 อื่น ๆ = 0 - 5,000-10,000 บาท/เดือน = 1 อื่น ๆ = 0 - 10,001-15,000 บาท/เดือน = 1 อื่น ๆ = 0 - 15,001-20,000 บาท/เดือน = 1 อื่น ๆ = 0	Interval Scale	- แบ่งกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนออกเป็น 1) น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน 2) 5,000-10,000 บาท/เดือน 3) 10,001-15,000 บาท/เดือน 4) 15,001-20,000 บาท/เดือน 5) มากกว่า 20,000 บาท/เดือน (กลุ่มอ้างอิง)
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	Ratio Scale	- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของประชาชนในปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) เป็นระยะเวลาเต็มปี
8. การมีบทบาทในชุมชน (กำหนดให้ ไม่มีบทบาทในชุมชน เป็นกลุ่มอ้างอิง) - มีบทบาทในชุมชน = 1 ไม่มีบทบาทในชุมชน = 0	Nominal Scale	- การมีบทบาทในชุมชนของประชาชนแบ่งเป็น 1) มีบทบาทในชุมชน 2) ไม่มีบทบาทในชุมชน (กลุ่มอ้างอิง)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด	คุณลักษณะ
9. จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์	Ratio Scale	- จำนวนที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุเป็น ไร่ งาน และตารางวา
10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	Ratio Scale	- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของประชาชนในปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) เป็นจำนวนคน
11. หนี้สิน (กำหนดให้ ไม่มีหนี้สิน เป็นกลุ่มอ้างอิง) - มีหนี้สิน = 1 ไม่มีหนี้สิน = 0	Interval Scale	- แบ่งกลุ่มสถานภาพการหนี้สินของประชาชนออกเป็น 1) ไม่มีหนี้สิน (กลุ่มอ้างอิง) 2) มีหนี้สิน

เกณฑ์การแปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ 6 ระดับ (ดัดแปลงจาก วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ดังนี้

4.21-5.00	หมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาก
2.61-3.40	หมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อย
1.00-1.80	หมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุด
0.00-0.99	หมายถึงประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี และ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี โดยเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลห้างสูงจำนวน 260 คน นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	138	53.08
หญิง	122	46.92
อายุ (ค่าเฉลี่ย =36.50 ปี, SD =11.76, ค่าสูงสุด =59 ปี, ค่าต่ำสุด =20 ปี)		
ต่ำกว่า 30 ปี	102	39.23
ระหว่าง 31-40 ปี	65	25.00
ระหว่าง 41-50 ปี	47	18.08

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส		
โสด	135	51.92
สมรส	99	38.08
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	26	10.00
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	99	38.08
ต่ำกว่าปริญญาตรี	122	46.92
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	39	15.00
อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ/เกษียณ	15	5.77
ค้าขาย	53	20.38
รับจ้าง/พนักงานบริษัท	77	29.62
ราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	49	18.85
เกษตรกร	66	25.38
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	14	5.38
5,000-10,000 บาท	46	17.69
10,001-15,000 บาท	61	23.46
15,001-20,000 บาท	95	36.54
มากกว่า 20,000 บาท	44	16.92
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 18.35 ปี, SD = 18.94, ค่าสูงสุด = 59 ปี, ค่าต่ำสุด = 20 ปี)		
น้อยกว่า 5 ปี	102	39.23
ระหว่าง 5-10 ปี	42	16.15
ระหว่าง 11-20 ปี	23	8.85
ระหว่าง 21-30 ปี	24	9.23
ระหว่าง 31-40 ปี	18	6.92
40 ปี ขึ้นไป	51	19.62
การมีบทบาทในชุมชน		
มีบทบาทในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลห่างสูง เป็นต้น	28	10.77
ไม่มีบทบาทในชุมชน	232	89.23

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.99 ไร่, SD = 6.17, ค่าสูงสุด = 40 ไร่, ค่าต่ำสุด = 0 ไร่)		
มีที่ดิน	132	50.77
ไม่มีที่ดิน	128	49.23
จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 3.75 คน, SD = 2.05, ค่าสูงสุด = 12 คน, ค่าต่ำสุด = 1 คน)		
1-2 คน	73	28.08
3-4 คน	133	51.15
มากกว่า 5 คน	54	20.77
หนี้สิน		
ไม่มีหนี้สิน	50	19.23
1-5,000 บาท	14	5.38
5,001-10,000 บาท	71	27.31
10,001-15,000 บาท	68	26.15
15,001-20,000 บาท	31	11.92
มากกว่า 20,000 บาท	26	10.00
รวม	260	100.00

จากตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.08 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มากที่สุด ร้อยละ 39.23 รองลงมาคือ ระหว่าง 31-40 ปี และ ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 25.00 และ 18.08 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.50 ปี (SD = 11.79) ส่วนใหญ่โสด ร้อยละ 51.92 รองลงมาคือ สมรส และ หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ ร้อยละ 38.08 และ 10.00 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 46.92 รองลงมาคือไม่ได้เรียนหนังสือ และ ปริญญาตรี หรือสูงกว่า ร้อยละ 38.08 และ 15.00 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้าง/พนักงานบริษัท ร้อยละ 29.62 รองลงมาคือ เกษตรกร ค้าขาย ราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และ ไม่ได้ประกอบอาชีพ/เกษียณ ร้อยละ 25.38, 20.38, 18.85, และ 5.77 ตามลำดับ ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 36.54 รองลงมาคือ 10,001-15,000 บาท 5,000-10,000 บาท มากกว่า 20,000 บาท และ น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 23.46, 17.69, 16.92, และ 5.38 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 39.23 รองลงมาคือ 40 ปี ขึ้นไป

ระหว่าง 5-10 ปี ระหว่าง 21-30 ปี ระหว่าง 11-20 ปี และ ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 39.23, 19.62, 16.15, 9.23, 8.85 และ 6.92 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.35 ปี (SD =18.94) ส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในชุมชน ร้อยละ 89.23 ส่วนใหญ่ครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ร้อยละ 50.77 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 ไร่ (SD =6.17) ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 51.15 รองลงมาคือ 1-2 คน และ มากกว่า 5 คน ร้อยละ 28.08 และ 20.77 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 คน (SD =2.05) ส่วนใหญ่มีหนี้สิน ร้อยละ 80.76 เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้ที่มีหนี้สินส่วนใหญ่ มีหนี้สิน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 27.31 รองลงมาคือ 10,001-15,000 บาท 15,001-20,000 บาท มากกว่า 20,000 บาท และ 1-5,000 บาท ร้อยละ 26.15, 11.92, 10.00, 5.38 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

n=260

การคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ้างครั้ง	น้อยที่สุด	ไม่เคย				
1. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการผลักดันให้สภาท้องถิ่นเลือกผู้แทนสภาท้องถิ่นตามที่ท่านต้องการเพื่อเป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น	8 (3.08)	15 (5.77)	26 (10.00)	81 (31.15)	114 (43.85)	16 (6.15)	1.75	1.11	น้อยที่สุด	4

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การคัดเลือกองค์กรจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บ้าง ครั้ง	น้อย ที่สุด	ไม่เคย				
2. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ประชุมประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทน ไปเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น	11 (4.23)	23 (8.85)	30 (11.54)	89 (34.23)	66 (25.38)	41 (15.77)	1.85	1.31	น้อยที่สุด	1
3. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการเสนอ รายชื่อผู้แทนตามที่ท่าน ต้องการเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น	5 (1.92)	25 (9.62)	33 (12.69)	58 (22.31)	105 (40.38)	34 (13.08)	1.71	1.24	น้อยที่สุด	7
4. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการโหวต เลือกผู้แทนตามที่ท่าน เห็นว่ามีเหมาะสม เพื่อเป็นคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	11 (4.23)	17 (6.54)	27 (10.38)	84 (32.31)	90 (34.62)	31 (11.92)	1.78	1.24	น้อยที่สุด	3
5. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ผลักดันให้ผู้บริหาร ท้องถิ่นคัดเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ท่าน เห็นว่ามีเหมาะสม เพื่อเป็นคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	8 (3.08)	18 (6.92)	54 (20.77)	65 (25.00)	72 (27.69)	43 (16.54)	1.83	1.30	น้อยที่สุด	2

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การคัดเลือกองค์กรจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บ้าง ครั้ง	น้อย ที่สุด	ไม่เคย				
6. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการผลักดันให้ ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก ผู้แทนภาคราชการและ/หรือ รัฐวิสาหกิจตามที่ท่านเห็นว่า มีความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น	8 (3.08)	18 (6.92)	44 (16.92)	46 (17.69)	97 (37.31)	47 (18.08)	1.67	1.31	น้อยที่สุด	8
7. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการประชุม ประชาคมเพื่อคัดเลือกผู้แทน ไปเป็นคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	4 (1.54)	26 (10.00)	43 (16.54)	58 (22.31)	83 (31.92)	46 (17.69)	1.74	1.29	น้อยที่สุด	5
8. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการเสนอชื่อ ผู้แทนตามที่ท่านเห็นว่า มีความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการสนับสนุนการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	2 (0.77)	25 (9.62)	32 (12.31)	60 (23.08)	94 (36.15)	47 (18.08)	1.62	1.23	น้อยที่สุด	9
9. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการโหวตเลือก ผู้แทนตามที่ท่านเห็นว่า มีความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการสนับสนุนการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	8 (3.08)	17 (6.54)	40 (15.38)	62 (23.85)	100 (38.46)	33 (12.69)	1.74	1.23	น้อยที่สุด	6
	ภาพรวม						1.74	1.09	น้อยที่สุด	

จากตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการคัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.74 (SD =1.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อคัดเลือกผู้แทนไปเป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.85 (SD =1.31) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการผลักดันให้ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ท่านเห็นว่ามี ความเหมาะสมเพื่อเป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.83 (SD =1.30) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการเสนอชื่อผู้แทนตามที่ท่านเห็นว่ามี ความเหมาะสมเพื่อเป็นคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.62 (SD =1.23)

ตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ตัวอย่างประชาชนในการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

n=260

การจัดประชุมประชาคม ท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	น้อยที่สุด	ไม่เคย				
10. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการรับฟัง และทำความเข้าใจใน วิสัยทัศน์ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	36 (13.85)	42 (16.15)	73 (28.08)	56 (21.54)	50 (19.23)	3 (1.15)	2.80	1.33	ปานกลาง	1
11. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการทบทวน วิสัยทัศน์ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	30 (11.54)	50 (19.23)	63 (24.23)	53 (20.38)	44 (16.2)	20 (7.69)	2.65	1.45	ปานกลาง	4

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การจัดประชุมประชาคม ท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บ้าง ครั้ง	น้อย ที่สุด	ไม่เคย				
12. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการรับฟัง และทำความเข้าใจ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	23 (8.85)	57 (21.92)	68 (26.15)	54 (20.77)	46 (17.69)	12 (4.62)	2.70	1.35	ปานกลาง	2
13. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการทบทวน ยุทธศาสตร์การพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	18 (6.92)	63 (24.23)	65 (25.00)	47 (18.08)	41 (15.77)	26 (10.00)	2.58	1.44	น้อย	6
14. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการเสนอ ปัญหาของท่านในการ ประชาคมท้องถิ่น	24 (9.23)	56 (21.54)	63 (24.23)	55 (21.15)	45 (17.31)	17 (6.54)	2.65	1.40	ปานกลาง	5
15. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการเสนอ แนวทางการแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ในการประชาคม ท้องถิ่น	22 (8.46)	62 (23.85)	69 (26.54)	40 (15.38)	49 (18.85)	18 (6.92)	2.67	1.42	ปานกลาง	3
16. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการเสนอ ความต้องการของท่านใน การประชาคมท้องถิ่น	16 (6.15)	50 (19.23)	56 (21.54)	76 (29.23)	39 (15.00)	23 (8.85)	2.46	1.36	น้อย	8

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การจัดประชุมประชาคม ท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บางครั้ง	น้อย ที่สุด	ไม่เคย				
17. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการเสนอ แนวทางการตอบสนอง ความต้องการต่าง ๆ ใน การประชุมท้องถิ่น	15 (5.77)	52 (20.00)	83 (33.08)	37 (14.23)	47 (18.08)	23 (8.85)	2.55	1.38	น้อย	7
18. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการเสนอ โครงการที่ท่านต้องการใน การประชุมท้องถิ่น	8 (3.08)	52 (20.00)	54 (20.77)	79 (30.38)	38 (14.62)	29 (11.15)	2.33	1.33	น้อย	11
19. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการโหวต เลือกโครงการที่ท่าน ต้องการในการประชุม ท้องถิ่น	22 (8.46)	38 (14.62)	66 (25.38)	49 (18.85)	60 (23.08)	25 (9.62)	2.38	1.44	น้อย	9
20. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ จัดลำดับความสำคัญของ โครงการในการประชุม ท้องถิ่น	18 (6.92)	38 (14.23)	62 (23.85)	63 (24.23)	61 (23.46)	19 (7.31)	2.35	1.36	น้อย	10
	ภาพรวม						2.56	1.21	น้อย	

จากตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.56 (SD =1.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการรับฟังและทำความเข้าใจในวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.80 (SD =1.33) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการรับฟังและทำความเข้าใจยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.70 (SD =1.35) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการที่ทันต้องการในการประชุมชมทท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.33 (SD =1.33)

ตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

n=260

การจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	น้อยที่สุด	ไม่เคย				
21. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดทำโครงการ	0 (0.00)	5 (1.92)	29 (11.15)	72 (27.69)	103 (39.62)	51 (19.61)	1.36	0.98	น้อยที่สุด	1
22. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการกำหนดชื่อโครงการ ผ่านคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	0 (0.00)	3 (1.15)	32 (12.31)	58 (22.31)	105 (40.38)	62 (23.85)	1.27	1.00	น้อยที่สุด	2
23. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการกำหนดงบประมาณโครงการ ผ่านคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	0 (0.00)	4 (1.54)	24 (9.23)	57 (21.92)	97 (37.31)	78 (30.00)	1.15	1.00	น้อยที่สุด	4

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การจัดทำร่างแผนพัฒนา ท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บ้าง ครั้ง	น้อย ที่สุด	ไม่เคย				
24. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการกำหนด วัตถุประสงค์โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	3 (1.15)	38 (14.62)	48 (18.46)	87 (33.46)	84 (32.31)	1.19	1.08	น้อยที่สุด	3
25. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการกำหนด เป้าหมาย(ผลผลิต) โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	4 (1.54)	19 (7.31)	41 (15.77)	105 (40.38)	91 (35.00)	1.00	0.97	น้อยที่สุด	7
26. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการกำหนด ตัวชี้วัด(KPI)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	1 (0.38)	24 (9.23)	52 (20.00)	89 (34.23)	94 (36.15)	1.03	0.98	น้อยที่สุด	6
27. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการกำหนด ผลที่คาดว่าจะได้รับของ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	4 (1.54)	26 (10.00)	49 (18.85)	97 (37.31)	84 (32.31)	1.11	1.02	น้อยที่สุด	5
ภาพรวม							1.16	0.81	น้อยที่สุด	

จากตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.16 (SD =0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดทำโครงการ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.36 (SD =0.98) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการกำหนดชื่อโครงการ ผ่านคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.27 (SD =1.00) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย(ผลผลิต)โครงการ ผ่านคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.00 (SD =0.97)

ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

การพิจารณาร่าง แผนพัฒนาท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	น้อยที่สุด	ไม่เคย				
28. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณาชื่อโครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	0 (0.00)	3 (1.15)	33 (12.69)	135 (51.92)	89 (34.23)	0.81	0.69	ไม่มี ส่วนร่วม	1
29. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณางบประมาณ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	1 (0.38)	5 (1.92)	25 (9.62)	87 (33.46)	142 (54.62)	0.60	0.77	ไม่มี ส่วนร่วม	2

n=260

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การพิจารณาร่าง แผนพัฒนาท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บ้าง ครั้ง	น้อย ที่สุด	ไม่เคย				
30. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณาวัตถุประสงค์ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	2 (0.77)	5 (1.92)	15 (5.77)	88 (33.85)	150 (57.69)	0.54	0.76	ไม่มี ส่วนร่วม	4
31. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณาเป้าหมาย(ผลผลิต) โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	2 (0.77)	4 (1.45)	17 (6.54)	83 (31.92)	154 (59.23)	0.53	0.75	ไม่มี ส่วนร่วม	6
32. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณาตัวชี้วัด (KPI)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	2 (0.77)	7 (2.69)	18 (6.92)	77 (29.62)	156 (60.00)	0.55	0.80	ไม่มี ส่วนร่วม	3
33. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณาผลที่คาดว่าจะ ได้รับของโครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น	0 (0.00)	1 (0.38)	7 (2.69)	18 (6.92)	78 (30.00)	156 (60.00)	0.53	0.77	ไม่มี ส่วนร่วม	5
	ภาพรวม						0.59	0.60	ไม่มี ส่วนร่วม	

จากตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการพิจารณาวางแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 0.59 (SD =0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาชื่อโครงการ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 0.81 (SD =0.69) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณโครงการ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 0.60 (SD =0.77) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการพิจารณาเป้าหมาย(ผลผลิต)โครงการ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 0.53 (SD =0.75)

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

การเห็นชอบร่าง แผนพัฒนาท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	น้อยที่สุด	ไม่เคย				
34. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการผลักดัน ให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบ ร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	15 (5.77)	16 (6.15)	58 (22.31)	66 (25.38)	68 (26.15)	37 (14.23)	1.97	1.35	น้อย	
ภาพรวม							1.97	1.35	น้อย	

จากตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.97 (SD =1.35)

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของ
กลุ่มตัวอย่างประชาชนในการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

การอนุมัติและประกาศใช้ แผนพัฒนาท้องถิ่น	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม						$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เป็นประจำ	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บาง ครั้ง	น้อย ที่สุด	ไม่เคย				
35. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการผลักดัน ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติ ร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.38)	9 (3.46)	82 (31.54)	168 (64.62)	0.40	0.58	ไม่มี ส่วนร่วม	1
36. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ตรวจสอบการประกาศใช้ แผนพัฒนาท้องถิ่น	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.77)	6 (2.31)	79 (30.38)	173 (66.54)	0.37	0.57	ไม่มี ส่วนร่วม	2
37. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ตรวจสอบเนื้อหาของ แผนพัฒนาท้องถิ่น	0 (0.00)	0 (0.00)	4 (1.54)	6 (2.31)	71 (27.31)	179 (68.85)	0.37	0.61	ไม่มี ส่วนร่วม	3
	ภาพรวม						0.38	0.49	ไม่มี ส่วนร่วม	

จากตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วม
ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วน
ตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการ
อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 0.38
(SD =0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติร่าง
แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ ไม่มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 0.40 (SD =0.58)
รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

มีค่าเฉลี่ย 0.37 (SD =0.57) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 0.37 (SD =0.61)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมฯ

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	1.74	1.09	น้อยที่สุด	3
ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น	2.56	1.21	น้อย	1
ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	1.16	0.81	น้อยที่สุด	4
ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	0.59	0.60	ไม่มีส่วนร่วม	5
ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	1.97	1.35	น้อย	2
ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น	0.38	0.49	ไม่มีส่วนรวม	6
รวม	1.58	0.82	น้อยที่สุด	

จากตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.58 (SD =0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า

กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่นเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ น้อย มีค่าเฉลี่ย 2.56 (SD =1.21) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.97 (SD =1.35) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 0.38 (SD =0.49)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
ด้วย Multiple Regression Analysis

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	<i>b</i>	<i>SEB</i>	<i>Beta</i>	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
เพศ (หญิง เป็นกลุ่มอ้างอิง)					
ชาย	-.043	.063	-.026	-.676	.500
อายุ (ปี)	.003	.004	.042	.669	.504
สถานภาพการสมรส (โสด เป็นกลุ่มอ้างอิง)					
สมรส	-.093	.082	-.055	-1.134	.258
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	-.109	.117	-.040	-.934	.351
ระดับการศึกษา (ไม่ได้เรียนหนังสือ เป็นกลุ่มอ้างอิง)					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-.059	.117	-.036	-.507	.612
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	.144	.147	.063	.982	.327
อาชีพ (เกษตรกร เป็นกลุ่มอ้างอิง)					
ไม่ได้ประกอบอาชีพ/เกษียณ	-.226	.179	-.076	-1.484	.139
ค้าขาย	-.151	.114	-.075	-1.328	.185
รับจ้าง/พนักงานบริษัท	-.332	.133	-.186	-2.493*	.013
ราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-.271	.151	-.130	-1.787	.075
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (มากกว่า 20,000 บาท เป็นกลุ่ม อ้างอิง)					
น้อยกว่า 5,000 บาท	-.010	.176	-.003	-.060	.953
5,000-10,000 บาท	.088	.125	.041	.700	.485
10,001-15,000 บาท	.190	.117	.099	1.617	.107
15,001-20,000 บาท	.089	.100	.053	.893	.373

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	<i>b</i>	<i>SEB</i>	<i>Beta</i>	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (ปี)	.014	.002	.316	6.168**	.000
การมีบทบาทในชุมชน (ไม่มีบทบาทในชุมชน เป็น กลุ่มอ้างอิง)					
มีบทบาทในชุมชน	1.518	.108	.577	14.041**	.000
จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ (ไร่)	.018	.007	.132	2.419*	.016
จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน	.025	.019	.063	1.342	.181
หนี้สิน (ไม่มีหนี้สิน เป็นกลุ่มอ้างอิง)					
มีหนี้สิน	.101	.088	.049	1.140	.256
Constant			1.015		
<i>SE_{est}</i>			.498		
F			24.008**		
<i>R</i> ²			.665		
Adjusted <i>R</i> ²			.628		

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ด้วย Multiple Regression Analysis พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การมีบทบาทในชุมชน จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน และ หนี้สิน สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 65.50

(*SE_{est}* = .498)

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปรอิสระ พบว่า

เพศ ตัวแปรเพศไม่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว เพศของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

อายุ ตัวแปรอายุไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว อายุของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สถานภาพการสมรส ตัวแปรสถานภาพการสมรสไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว สถานภาพการสมรสของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระดับการศึกษา ตัวแปรระดับการศึกษาไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว ระดับการศึกษาของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

อาชีพ ตัวแปรอาชีพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว ประชาชนที่ประกอบอาชีพ รับจ้าง/พนักงานบริษัท มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ต่ำกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตัวแปรระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นเวลานาน จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การมีบทบาทในชุมชน ตัวแปรการมีบทบาทในชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว ประชาชนที่ไม่มีบทบาทในชุมชน

มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ต่ำกว่าประชาชนที่มีบทบาทในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จำนวนที่คิดในการครอบครองกรรมสิทธิ์ ตัวแปรจำนวนที่คิดในการครอบครองกรรมสิทธิ์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว ประชาชนที่มีการครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดินจำนวนมาก จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน ตัวแปรจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

หนี้สิน ตัวแปรหนี้สินไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่นคงที่แล้ว หนี้สินของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เพศ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ อายุ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 17 (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
3. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ สถานภาพการสมรส มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน
4. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน
5. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ อาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
6. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน
7. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
8. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ การมีบทบาทในชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
9. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ 17 (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
10. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน
11. เมื่อควบคุมให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หนี้สิน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี และ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลห่างสูง จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเกี่ยวกับกิมมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุต่ำกว่า 30 ปีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.50 ปี (SD=11.79) ส่วนใหญ่โสด มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพ รับจ้าง/พนักงานบริษัท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท ส่วนใหญ่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน น้อยกว่า 5 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.35 ปี (SD=18.94) ส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในชุมชน ส่วนใหญ่ครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 ไร่ (SD=6.17) ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 คน (SD=2.05) ส่วนใหญ่มีหนี้สิน เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้ที่มีหนี้สินส่วนใหญ่ มีหนี้สิน 5,001-10,000 บาท

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ภาพรวมทุกขั้นตอนอยู่ในระดับ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.58 (SD=0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.74 (SD=1.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อคัดเลือกผู้แทนไปเป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.85 (SD=1.31) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการผลักดันให้ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมเพื่อเป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.83 (SD=1.30) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการเสนอชื่อผู้แทนตามที่ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมเพื่อเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.62 (SD=1.23)

ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.56 (SD=1.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการรับฟังและทำความเข้าใจในวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.80 (SD=1.33) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการรับฟังและทำความเข้าใจยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.70 (SD=1.35) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการที่ท่านต้องการในการประชุมท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.33 (SD=1.33)

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.16 (SD=0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดทำโครงการ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.36 (SD=0.98) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการกำหนดชื่อโครงการ ผ่านคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.27 (SD=1.00) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย(ผลผลิต)โครงการ ผ่านคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.00 (SD=0.97)

ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 0.59 (SD=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาชื่อโครงการ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 0.81 (SD=0.69) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณโครงการผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 0.60 (SD=0.77) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการพิจารณาเป้าหมาย(ผลผลิต)โครงการ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 0.53 (SD=0.75)

ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างประชาชน มีส่วนร่วมในการผลักดันให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.97 (SD=1.35)

ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 0.38 (SD=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 0.40 (SD=0.58) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 0.37 (SD=0.57) และลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 0.37 (SD=0.61)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน บทบาทในชุมชน จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน และหนี้สิน สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 65.50 ($SE_{est} = .498$) เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปรอิสระ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ได้แก่ อาชีพ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน การมีบทบาทในชุมชน และจำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01, .01 และ .05 ตามลำดับ ในขณะที่เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และหนี้สิน ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสามารถนำเสนอผลการศึกษามาอภิปรายผล ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองสุข บรรดาศักดิ์ (2553) ที่พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเยือง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่ไม่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยประสบการณ์ของผู้ทำวิจัยในฐานะนักนโยบายและแผน ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สังเกตเห็นว่า ประชาชนส่วนมากไม่มีความเข้าใจว่าแผนพัฒนาท้องถิ่นคืออะไร และหากพิจารณาในแต่ละขั้นตอน พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.74 (SD =1.09) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการคัดเลือกองค์กรจัดทำแผนที่ต้องดำเนินการคัดเลือกตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 8 ที่กำหนดผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจในการคัดเลือกบุคคลเป็นองค์กรจัดทำแผนส่วนใหญ่ ทำให้ประชาชนต้องใช้การมีส่วนร่วมทางอ้อมโดยการผลักดันให้ผู้บริหารท้องถิ่นเลือกผู้แทนตามที่ตนต้องการเป็นองค์กรจัดทำแผน จึงทำให้การมีส่วนร่วมนั้นทำได้ลำบากกว่าการมีส่วนร่วมโดยตรง

ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.56 (SD =1.21) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นในแต่ละครั้งยังขาดการทำการตลาดภาครัฐ เช่น การอธิบายหรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของการประชาคม การสร้างสิ่งจูงใจต่าง ๆ ในการเข้าร่วมประชาคม การแจ้งข่าวสารนัดประชุมประชาคม องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ทำเพียงประกาศเชิญชวน ณ จุดปิดประกาศหน้าที่ทำการสำนักงาน เท่านั้น

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.16 (SD =0.81) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 11 กำหนดให้การดำเนินการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีผู้แทนจากภาคประชาคมท้องถิ่นเพียง 3 คน จากคณะกรรมการทั้งหมด 7 คน

ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 0.59 (SD =0.60) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 17 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการส่วนใหญ่ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้คัดเลือก ทำให้การมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น เป็นการมีส่วนร่วมทางอ้อม ผ่านการคัดเลือกองค์กรจัดทำแผน และผ่านตัวผู้บริหารท้องถิ่นอีกต่อหนึ่ง ไม่ใช่การมีส่วนร่วมโดยตรงจากประชาชน

ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการผลักดันให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.97 (SD =1.35) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมในการผลักดันสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้น เป็นการมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยการบอกกล่าวให้สมาชิกสภาท้องถิ่นที่ตนเลือก เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ตนเสนอปัญหาความต้องการเข้าไป จึงทำให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวม อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 0.38 (SD =0.49) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 17 กำหนดให้การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้จึงเป็นการมีส่วนร่วมทางอ้อมในการบอกกล่าวให้ผู้บริหารท้องถิ่น อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น เท่านั้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

จากการวิจัยพบว่า เพศ ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ชัดแย้งกับประโยชน์ มีนา (2550) พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และสอดคล้องกับคู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของ กรมการปกครอง (2543) ที่ไม่มีเงื่อนไขในการคิดกันเรื่องเพศในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่เพศไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูงทุกคนให้ความเป็นธรรมและเท่าเทียมกับคนทุกเพศ พิจารณาได้จากตำแหน่งข้าราชการการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี เช่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น มีทั้งเพศหญิง และเพศชาย โดยข้อเท็จจริงพบว่า สมาชิกสภา

ท้องถิ่น เป็นเพศหญิง 2 คน จากจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่น 10 คน และผู้ใหญ่บ้าน เป็นเพศหญิง 1 คน จากจำนวนผู้ใหญ่บ้าน 5 คน

จากการวิจัยพบว่า อายุ ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สอดคล้องกับ ชัยยุทธ อำพันหอม (2553) พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ที่ถึงแม้จะกำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิไว้ แต่ไม่มีการกำหนดอายุของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ประการใด ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากระทรวงมหาดไทยไม่ได้เห็นว่าอายุเป็นส่วนสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่อายุไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี เนื่องจาก เวทีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเวทีเปิด ผู้คนมาร่วมเวทีมากมาย บางครั้งเป็นที่พบปะสังสรรค์ของประชาชนทุกวัยไปด้วย ประชาชนทุกวัยมักมาร่วมเวทีจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้อายุไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากการวิจัยพบว่า สถานภาพการสมรส ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สอดคล้องกับ รัฐกรณ์ ทำนุก้า (2554) พบว่า สถานภาพการสมรส ไม่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้ายโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และยังสอดคล้องกับ คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีของ เทศบาลเมืองตาก (ม.ป.ป.) ที่อธิบายขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้อย่างละเอียด แต่ไม่มีเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการสมรสเลย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถานภาพการสมรสนั้น ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่สถานภาพการสมรสไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจาก เมื่อประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น การประชามสนั้น มักจะมากันทั้งครอบครัว หรือหากไม่มาก็มักจะไม่ว่างทั้งครอบครัว สถานภาพการสมรสจึงไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สอดคล้องกับ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ที่ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับระดับการศึกษาของผู้ที่จะถูกคัดเลือกเข้าไปเป็นองค์กรจัดทำแผนหรือผู้ที่เข้าร่วมการประชุมแต่ประการใด และขัดแย้งกับ จันทนา สุทธิจาริ (2544) ที่กล่าวว่า โครงสร้างทางสังคม เช่น ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่ระดับการศึกษาไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจาก การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงผ่านการประชุมท้องถิ่นซึ่งเปิดเวทีให้ประชาชนทุกมีสิทธิ์มีเสียงเท่าเทียมกันทุกคนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทางอ้อมผ่านผู้แทนที่ประชาชนคัดเลือกเข้ามาเป็นองค์กรจัดทำแผน โดยการเลือกผู้แทนนั้นใช้กลไกการประชมคมแบบเดียวกับการมีส่วนร่วมทางตรงข้างต้น

จากการวิจัยพบว่า อาชีพ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ ผู้ที่ประกอบอาชีพ รับจ้าง/พนักงานบริษัท มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี น้อยกว่าอาชีพเกษตรกร สอดคล้องกับ Cohen and Uphoff (1980) ที่กล่าวถึงสิ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมว่า คุณสมบัติหรือภูมิหลังของแต่ละบุคคล เช่น อาชีพ การศึกษา อาจจะเป็นตัวแปรสำคัญต่อการมีส่วนร่วม ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่อาชีพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจาก อาชีพบางอาชีพเอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น อาชีพเกษตรกรหรืออาชีพค้าขายที่สามารถสละเวลาบางครั้งบางคราวมามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้สะดวกกว่าอาชีพอื่น เช่น อาชีพเกษตรกรมักจะได้รับการเสนอชื่อให้เป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากเห็นว่าสามารถสละเวลาบางครั้งบางคราวมาประชุมได้สะดวก โดยข้อเท็จจริงพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี เป็นเกษตรกรร้อยละ 50 และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี เป็นเกษตรกร ร้อยละ 75

จากการวิจัยพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยุทธ อำพันหอม (2553) ที่พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และขัดแย้งกับ ปรัชญา เวสารัชช (2528)

ที่กล่าวว่าปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากกระบวนการขั้นตอนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง ไม่มีขั้นตอนใดที่กำหนดเงื่อนไขในการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไว้เลย จึงทำให้ประชาชนทุกฐานะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ได้

จากการวิจัยพบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ ยิ่งประชาชนมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาก การมีส่วนร่วมจะมากตาม สอดคล้องกับ ชูเกียรติ ลีสุวรรณ (2534) ซึ่งกล่าวถึงลักษณะส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยส่งผลให้มีส่วนร่วมคือ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจาก ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแสดงให้เห็นถึงความผูกพันกับชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ และเมื่อผูกพันกับชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ก็ย่อมอยากเห็นชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ พัฒนาขึ้น ซึ่งแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ฉะนั้น ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาก ๆ จะพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามที่ตนเองต้องการ พิจารณาได้จากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ทุกคนเป็นคนเก่าแก่ของตำบลห่างสูง และทุกคนอาศัยอยู่ในตำบลห่างสูงตั้งแต่เกิด

จากการวิจัยพบว่า การมีบทบาทในชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิราพร หารคำ (2557) ที่พบว่า การมีบทบาทในชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และสอดคล้องกับองค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูง ที่มีทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบล และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เป็นองค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลห่างสูงด้วย ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่การมีบทบาทในชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจาก ประชาชนที่มีบทบาทในชุมชนส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมเอื้อต่อการมีส่วนร่วมอยู่แล้ว พิจารณาได้จาก การมีบทบาทในชุมชนเช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบล (อสม.) อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) สมาชิกชมรมผู้สูงอายุตำบล หรือกลุ่มสตรีตำบล ตำแหน่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มาจากการเลือกโดยประชามตทั้งสิ้น ผู้ที่จะถูกเสนอชื่อให้

ประชาคมเลือก ประชาคมพิจารณาแล้วว่า ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นอย่างไร นิสัยใจคือเป็นอย่างไร สามารถเสียสละเวลาเพื่อทำงานส่วนรวมได้หรือไม่ เป็นต้น ประชาชนที่มีบทบาทในชุมชนเหล่านี้ มักมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่ทางราชการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมอยู่แล้ว อีกทั้งยังสามารถพิจารณาได้จาก ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ที่ไม่มีข้อห้ามผู้ที่มิบทบาทในชุมชนอยู่แล้วไปเป็นองค์กรจัดทำแผนพัฒนา แสดงให้เห็นว่า การมีบทบาทในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากการวิจัยพบว่า จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ ยิ่งประชาชนมีจำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์มาก การมีส่วนร่วมจะมากตาม สอดคล้องกับ ชูเกียรติ ลีสุวรรณ (2534) ซึ่งกล่าวถึงลักษณะส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยส่งผลให้มีส่วนร่วมคือ สถานะกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และสอดคล้องกับคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548) ที่กำหนดให้ต้องทำการประชาคมกับเจ้าของที่ดินข้างเคียงก่อนดำเนินโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งให้เห็นว่า กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้ความสำคัญกับผู้ครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงผลกระทบจากโครงการที่เป็นโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจาก จำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ในชุมชนนั้น ๆ แสดงให้เห็นถึงความผูกพันกับชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ และเมื่อผูกพันกับชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ก็ย่อมอยากเห็นชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ พัฒนาขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะคนจะได้ผลประโยชน์จากมูลค่าที่ดินที่ตน ซึ่งแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ฉะนั้น ประชาชนที่ครอบครองที่ดิน จะพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามที่ตนเองต้องการ

จากการวิจัยพบว่า จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลห่างสูง อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ชัดแย้งกับ ดิราพร หารคำ (2557) ที่พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และสอดคล้องกับ กระทรวงมหาดไทย (2562) ที่มีหนังสือสั่งการ เรื่องซักซ้อมแนวทางการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งต้องชี้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเนื้อหาในหนังสือฉบับนี้ไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน ในการ

ทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่า จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจาก ไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการฉบับใด ที่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ประชาชนไม่ว่าจะมีจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเป็นเท่าใดก็สามารถมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ เป็นผลให้จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากการวิจัยพบว่า หนี้สิน ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี จัดแข่งกับดิราพร หารคำ (2557) ที่พบว่า หนี้สิน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และยังจัดแข่งกับ ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) ที่กล่าวว่าปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่หนี้สินไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจาก ตามคู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลของ กรมการปกครอง (2543) ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับหนี้สินเอาไว้ แสดงให้เห็นว่าหนี้สินไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ประชาชนไม่ว่าจะมีหนี้สินหรือไม่มีหนี้สิน ก็สามารถมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ เป็นผลให้หนี้สินไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.58 (SD = 0.82) โดยขั้นตอนที่การมีส่วนร่วมต่ำที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น และขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน บทบาทในชุมชน และจำนวนที่ดินในการครอบครองกรรมสิทธิ์ ความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05, .01, .01 และ .05 ตามลำดับ โดยพบว่าประชาชนผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรม อาศัยอยู่ในชุมชนอย่างยาวนาน มีบทบาทในชุมชน และมีการถือครองที่ดินจำนวนมาก มีส่วนร่วมมากกว่า ผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท อาศัยอยู่ในชุมชนไม่นานนัก ไม่มีบทบาทในชุมชน และมีที่ดิน/ถือครองที่ดินไม่มากนัก จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ โดยเรียงลำดับจากขั้นตอนที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำที่สุดถึงขั้นตอนที่มีระดับการมีส่วนร่วมสูงที่สุด ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติ เนื่องจากการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้เป็นการมีส่วนร่วมทางอ้อม กล่าวคือมีส่วนร่วมผู้บริหารท้องถิ่นท้องถิ่น อีกทั้งการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัตินั้นยังทำได้ยากลำบาก เนื่องจากแผนพัฒนาท้องถิ่น โคนปกติแล้วมีจำนวนหลายหน้ามาก ประชาชนส่วนใหญ่จึงมักไม่สนใจตรวจสอบ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงนโยบาย

1.1 ควรแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 17 ที่ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการเพิ่ม (5) กำหนดให้ประชาคมท้องถิ่นตรวจสอบแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ผู้บริหารอนุมัติและประกาศใช้ ว่าตรงกับความต้องการของประชาคมที่เสนอไปหรือไม่

1.2 ควรแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 24 ที่ว่าด้วยการประกาศให้ประชาชนรับรู้ถึงการบังคับใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นที่ถูกจัดทำขึ้น โดยกำหนดไว้เพียง 30 วัน ผู้วิจัยเห็นว่า ควรประกาศไว้อย่างน้อย 30 วัน และควรให้แจ้งหนังสือเวียนไปยัง กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ด้วย

2. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรแจ้งผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สำเร็จแล้ว และส่งสำเนาแผนพัฒนาท้องถิ่นให้แก่ กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ต่าง ๆ ด้วย เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้แทนของประชาชน อีกทั้งยังสามารถช่วยประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย

2.2 ควรมีระบบสารสนเทศเพื่อการสืบค้นข้อมูลแผนพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นของตนเอง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการค้นหาโครงการต่าง ๆ ในเล่มแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากเล่มแผนพัฒนาท้องถิ่นค่อนข้างหนา เมื่อประชาชนขอคู่มือโครงการที่ตนต้องการ จะต้องใช้เวลานาน

ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับ ไม่มีส่วนร่วม ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นผ่านองค์กรจัดทำแผนพัฒนา เนื่องจากการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้เป็นการมีส่วนร่วมทางอ้อม กล่าวคือมีส่วนร่วมผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงนโยบาย

1.1 ควรแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 17 (3) เพิ่มข้อความให้คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต้องพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นในที่ประชุมประชาคม และในขณะที่พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ต้องเปิดโอกาสให้ประชาคมอภิปราย เสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นด้วย

1.2 เมื่อแก้ไขระเบียบว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แล้วกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ควรทำหนังสือเวียนชักชวนแนวทางการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อกำชับให้ขั้นตอนการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นกระทำในการประชุมประชาคม

2. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงปฏิบัติการ

2.1 เมื่อประชุมองค์กรจัดทำแผน ในวาระการประชุมเพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรจัดทำประกาศเชิญชวนประชาชนมาร่วมประชุมด้วย เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มเติมให้กับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับ น้อยที่สุด ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรจัดทำแผนพัฒนาที่มีอำนาจจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นคือคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งโครงสร้างของคณะกรรมการชุดนี้มีจำนวนผู้แทนจากภาคประชาชนเพียง 3 คน จากทั้งหมด 8 คน ที่เหลือเป็นข้าราชการที่เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงนโยบาย

1.1 ควรแก้ไขโครงสร้างของคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2548 ข้อ 9 ปรับโครงสร้างให้คณะกรรมการโดยตำแหน่งที่เป็นข้าราชการประจำ มีสัดส่วนใกล้เคียงกับคณะกรรมการที่มาจากภาคประชาชน

1.2 ควรแก้ไขการประชุมเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยเพิ่มข้อความใน ข้อ 17 (2) กำหนดให้คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนโดยใช้ข้อมูลจากการประชาคมเป็นหลัก ไม่ใช่การรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนแล้วคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำมาประมวลคิดเป็น โครงการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเอง

2. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรจัดทำประกาศเชิญเผยแพร่ร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ ก่อนที่จะนำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนร่วมกันตรวจสอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อนว่าตรงตามที่ต้องการหรือไม่ หากไม่มีผู้ใดคัดค้านจึงส่งพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการคัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากโครงสร้างสัดส่วนขององค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มาจากภาคประชาชนมีสัดส่วนน้อย อาจทำให้ประชาชนไม่สนใจที่จะส่งผู้แทนเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงนโยบาย

1.1 ควรปรับโครงสร้างองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้คณะกรรมการที่มาจากภาคประชาชน มีสัดส่วนเท่าเทียมกับคณะกรรมการที่มาจากภาคการคัดเลือกของผู้บริหารท้องถิ่นและคณะกรรมการที่มาโดยตำแหน่ง โดยแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 8 (6) และข้อ 9 (3) แก้ไขโดยการเพิ่มจำนวนของผู้ประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก

1.2 ตำแหน่งประธานขององค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 8 (1) และข้อ 9 (1) กำหนดชัดเจนโดยตำแหน่ง คือ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นประธาน และ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธาน ผู้วิจัยเห็นว่า ควรแก้ไขให้ไม่มีประธานโดยตำแหน่ง กล่าวคือเมื่อประชุม

ครั้งแรกจึงจัดให้มีการโหวตเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นประธาน เพื่อสร้างความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมในองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงปฏิบัติการ

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรอำนวยความสะดวกในการประชุมประชาคมเพื่อคัดเลือกผู้แทนเป็นองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรจัดทำในรูปแบบการเลือกตั้ง คือ เปิดรับสมัครผู้แทนโดยส่งเอกสารข้อมูลส่วนบุคคลตามที่กำหนด เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประมวลตัวแบบย่อ ให้ประชาคมใช้ประกอบการตัดสินใจ จูงใจและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.2 การโหวตเลือกผู้แทนเป็นองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรใช้การโหวตแบบลับหรือแบบเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้เลือกจะได้เลือกอย่างไม่ต้องเกรงกลัวต่ออิทธิพลหรือทำตามอาณัติสัญญาใด ๆ ส่งผลให้ได้คนที่มีความสามารถอย่างแท้จริงเป็นองค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับ น้อย ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในการเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้เป็นการมีส่วนร่วมทางอ้อม ผ่านสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ข้อเสนอแนะแนวทางเงิน โยบาย

1.1 ควรแก้ไขบทระหวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 17 วรรค 2 เพื่อเพิ่มข้อความกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องทำการประชาคมหมู่บ้านของตนเองทุกครั้ง ก่อนมีการประชุมสภาสมัยที่มีวาระเรื่องการเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยยึดเอามติที่ประชุมประชาคมตามที่ประชาคมหมู่บ้าน ๆ มีมติเท่านั้น

1.2 เมื่อสภาท้องถิ่นเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นแล้ว ควรประกาศให้ประชาชนทราบถึงร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สภาเห็นชอบ อย่างน้อย 15 วัน จึงค่อยส่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงปฏิบัติการ

2.1 วาระการประชุมสภาเพื่อเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรแยกออกจากวาระการประชุมอื่น ๆ และทำการประชุมวาระเพื่อเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่นนี้ในที่ประชุมประชาคมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

2.2 ในการประชุมเพื่อเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ก่อนมีการลงมติเห็นชอบ ควรให้มีการอภิปรายรายโครงการหรือภาพรวมก่อน โดยการอภิปรายควรเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือประชาคมร่วมอภิปรายรายโครงการหรือภาพรวมด้วย

ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับ น้อย ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในการประชุมประชาคมท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนขาดความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะแนวทางเงิน โยบาย

1.1 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ควรมีหนังสือสั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดรายชื่อและสัดส่วนของประชาคมท้องถิ่น ทั้งระดับตำบลและหมู่บ้าน เพื่อเป็นเครื่องกำตรึงว่าการประชุมประชาคมแต่ละครั้ง จะต้องมีส่วนร่วมประชาคมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม

1.2 ควรแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 หมวด 3 การจัดทำแผนพัฒนา โดยกำหนดให้ทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนต้องกระทำในที่ประชุมประชาคม เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงปฏิบัติการ

1.1 ควรจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม เช่น เปิดหน่วยรับชำระภาษี เปิดหน่วยขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เปิดหน่วยขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยง ณ ที่ประชุมประชาคม เพื่อจูงใจให้ประชาชนอยากมาร่วมกิจกรรมและเกิดการมีส่วนร่วมในที่สุด

1.2 ควรเชิญชวนผู้ที่มีอาชีพค้าขาย ให้มาตั้งร้านขายของ ณ ที่ประชุมประชาคม เมื่อมีของขาย ประชาชนอาจอยากมาร่วมประชาคม ส่งผลให้การประชาคมได้รับความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย ตรงจุด มากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ในการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป ควรเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลุ่มลึก รวมทั้งควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างหลากหลาย ทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (จากหลากหลายกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย) และแหล่งข้อมูล (ทั้งแหล่งปฐมภูมิ อาทิ การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นต้น และแหล่งทุติยภูมิ อาทิ รายงานการประชุม เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงาน เป็นต้น) เพื่อให้ได้คำตอบที่หลากหลาย ลึกซึ้ง ที่อาจเป็นคำตอบใหม่ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์มากขึ้น

2. ในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนเป็นองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นบ้าง

โดยการศึกษาวิจัยว่าประชาชนมีส่วนร่วมอย่างไรหรือองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมให้ประชาชนอย่างไรบ้าง เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในมิติอื่นที่หลากหลายขึ้น

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง. (2543). *คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล*.

ปทุมธานี: โรงพิมพ์อาสาศึกษาดินแดน.

กรมการปกครอง. (2562). *ระบบสถิติทางการทะเบียน: จำนวนประชากรแยกอายุ*. วันที่ค้นข้อมูล 6

กุมภาพันธ์ 2562, เข้าถึงได้จาก <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD>

กรมการพัฒนาชุมชน. (2553). *การขับเคลื่อนกระบวนการแผนชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนา

และส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กระทรวงมหาดไทย. (2562, 15 พฤษภาคม). *ซักซ้อมแนวทางการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.*

2561-2565) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ค่วนที่สุด ที่ มท. 0810.3/ว2931

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*.

กรุงเทพฯ: ธรรมสาร

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2530). *การพึ่งตนเองศักยภาพในการพัฒนาชนบท*.

กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้าน*

การบริหารจัดการหางาน. กรุงเทพฯ: กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวง
แรงงาน.

โกวิท พวงงาม. (2549). *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ปรับวิสัยทัศน์ เพิ่มความสามารถ และพลัง*

สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (2562, 25 กุมภาพันธ์). *เรื่อง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน*

ราษฎร). ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณินิจ ศรีบัวเยี่ยม. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ*

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 : ปัญหา อุปสรรค และทางออก. กรุงเทพฯ: สถาบัน

พระปกเกล้า

จรรยา สุภาพ. (2531). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

จันทนา สุทธิจารี. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ*

ฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ วิ.เจ.พรินติ้ง.

เจริญ ภัสระ. (2540, พฤษภาคม). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของรัฐ*. *วารสาร*

สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 12(1), 11-14.

- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชัยณรงค์ เครือนวน. (2556). ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในชุมชนท้องถิ่นไทย: ประสบการณ์จากภาคสนาม. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*, 2(2), 79-93.
- ชัยยุทธ อำพันหอม. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูเกียรติ ลีสุวรรณ. (2534). *กระบวนการวิชาปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบ*. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เอกสารประกอบการสอน.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ ๕ เซ็นเตอร์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย : แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ณรงค์ ปิติบุญพัฒน์. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่*. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ณัฐนิชา กงพะลี. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คุณฤทัย อาวุฒัน และคณะ. (2535). การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวนศาสตร์ชุมชน ศึกษาเฉพาะชุมชนบ้านห้วยม่วง. *วารสารแก่นเกษตร*, 20(6), 343-347.
- ดิราพร หารคำ. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์.
- ทวี พันธุวาลิภู. (2537). *การปกครองท้องถิ่น*. มหาสารคาม: วิทยาลัยครูมหาสารคาม.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ทองสุข บรรดาศักดิ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ*

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเยื้อง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

เทศบาลตำบลป้อวี. (2559, 31 ตุลาคม). เรื่อง ประกาศใช้แผนพัฒนาสี่ปี (พ.ศ.2561-2564). ประกาศ
เทศบาลตำบลป้อวี.

เทศบาลตำบลสิริเสนางค์. (2562, 14 มิถุนายน). เรื่อง ประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565).
ประกาศเทศบาลตำบลสิริเสนางค์.

เทศบาลเมืองตาก. (ม.ป.ป.). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี. ตาก: กองวิชาการและแผนงาน
เทศบาลเมืองตาก.

ชนสวรรค์ เจริญเมือง. (2550). 100 ปีการปกครองไทย พ.ศ.2440-2540. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษา
นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory
Democracy). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

บัญชากร แก้วส่อง. (2531). รูปแบบทางสังคม-จิตวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในกระบวนการพัฒนา. ปรินญานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย.
กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์การพิมพ์

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2544). การมีส่วนร่วมทางส่งเสริมการเกษตร (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. (2535). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภา.

ประโยชน์ มีมา. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ
อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปรัชญา เวสารัชช. (2528). รายงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนา
ชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปัทมา สุปคำปึง. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณสุข. นนทบุรี:
สถาบันพระปกเกล้า.

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พรชัย เทพปัญญา. (2541). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาประชาธิปไตย ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลและสุขาภิบาล*. กรุงเทพฯ: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

พรทิพย์ คำพอ. (2544). *ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วีชรินทร์สาส์น รัชดา.

พรพรรณ เชษฐภักดีจิต. (2550). *กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสมุทรสาครส่วนพัฒนาพัฒนาท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549. (2550, 8 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 1-3.

พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542, 26 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 12-21.

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562. (2562, 16 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 151-163.

พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2531). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. *วารสารพัฒนาชุมชน*, 27(2), 21-28.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2530). *ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: ดี แอนด์ เอส.

มลฤดี ไผ่พวงพันธ์. (2553, 15 ธันวาคม). *การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น*. เข้าถึงได้จาก

<https://www.gotoknow.org/posts/413898>

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561. (2561, 3 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 1-4.

รัฐกรณ์ ทำนุก้า. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ*

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้ายโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 1-90.
เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. (2555). แนวคิดและทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
ลิขิต ชีรเวทิน. (2548). การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันชัย วัฒนศัพท์. (2543). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. กรุงเทพฯ:
สถาบันพระปกเกล้า.

วารุณี ชำคำรุณ. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนา
เทศบาลตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วิชชุกร นาคนน. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การเมืองการปกครองท้องถิ่น, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. ข่าวสาร
การวิจัยศึกษา 18(3), 8-11.

วิชาน กองเพชร. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วน
ตำบลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.

ศักดิ์ เกียรติก่อง. (ม.ป.ป.). การปกครองท้องถิ่นไทยในปัจจุบัน. ใน เอกสารประกอบการประชุม
อนุกรรมการด้านติดตามและประเมินผลฯ การดำเนินงานตามภารกิจของคณะกรรมการ
มาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐาน
การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. เข้าถึงได้จาก www.local.moi.go.th/sak.ppt

ศุภวรรณ เชื้อเมืองพาน. (2556). การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษาบ้าน
ไร่กองจิง ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารแก่นเกษตร, 40(1),
679-684.

สถาบันพระปกเกล้า. (ม.ป.ป.). การปกครองส่วนท้องถิ่น. วันที่ค้นข้อมูล 1 กันยายน 2562, เข้าถึงได้
จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การปกครองส่วนท้องถิ่น>

- สถาบันพระปกเกล้า. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาท้องถิ่น*. วันที่ค้นข้อมูล 1 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=แผนพัฒนาท้องถิ่น>
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2543). *การกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2532). การพัฒนาชุมชน : แนวคิดและทฤษฎี. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 5(1), 54-74.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183-197.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม : แนวทางศึกษาวิเคราะห์ และวางแผน*, ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- สุรัช เจนประโคน. (2554, 26 เมษายน). *การปกครอง*. เข้าถึงได้จาก http://surachaichenprakhon.blogspot.com/2011/04/blog-post_6049.html
- สุสิทธิ์ เพี้ยเพ็ง. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลสร้างแป้น อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี*. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุวรรณ พินตานนท์. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน.
- สุวดี ไกรสกุล และ จุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. รายงานวิจัย.
- สุวิมล ทิรกานันท์. (2550). *การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หลักกฎหมายปกครองวันละเรื่อง. (2555, 26 สิงหาคม). *ลักษณะสำคัญขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. เข้าถึงได้จาก [facebook.com/DroitAdministrative/posts/517301504952431/](https://www.facebook.com/DroitAdministrative/posts/517301504952431/)
- อกิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษา นโยบาย สาธารณสุข.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์. (2557, 30 มิถุนายน). *เรื่อง ประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2558-2560)*. ประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์.

- องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. (2559, 31 พฤษภาคม). *เรื่อง ประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2560-2562)*. ประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง. (2559, 15 มิถุนายน). *เรื่อง ประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2559-2561)*. ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง.
- อนันต์ อนันตกุล. (2521). *กรมการปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- อนุภาพ ธีรลาภ. (2548). *การวิเคราะห์เชิงสมมุติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารรัฐกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association*, 35(4), 216–224. doi:10.1080/01944366908977225
- Clarke, J. J. (1957). *Out Line of Local government of the United Kingdom*. London: Sir Isaac Pitman & Sons.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York: Richard D. Irwin Inc.
- Corcoran, K., & Fischer, J. (2000). *Measures for Clinical Practice*. New York: The Free Press.
- Creighton, J. L. (2005). *The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement*. San Francisco: Jossey Bass.
- Daniel, W. (1967). *A Comparative Survey of Local Government. and Administration*. Bangkok: Kurusapha Press.
- Holloway, W. V. (1951). *State and Local government in the United States*. New York: McGraw-Hill.
- International Association for Public Participation. (2006). *Spectrum of Public Participation*. Retrieved from <https://www.iap2.org>
- Kurian, G. T. (2011). *The encyclopedia of political science*. Washington: CQ Press.
- Montagu, H. G. (1984). *Comparative Local Government*. Great Britain: William Brendom and Son.
- Robson, W. A. (1953). "Local Government" in *Encyclopedia of Social Science*. New York: The Macmillan.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ/ปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม

ตารางที่ 18 ตัวแปรอิสระ/ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตาม ทฤษฎี/แนวคิด/
งานวิจัย

ตัวแปรอิสระ	รูปแบบความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ร่วมๆ	ทฤษฎี/แนวคิด/งานวิจัย
เพศ	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(Cohen and Uphoff, 1980) (ปรัชญา เวสารัชช, 2528) (ชูเกียรติ ลีสุวรรณ, 2534) (พรทิพย์ คำพอ, 2544) (จ.อ.ประ โยชนน์ มีนา, 2550) (วารุณี ชาคำรูน, 2551) (ศิริพร หารคำ, 2557)
	แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่างกัน	(ณัฐนิชา กงพะลี, 2552) (ชัยยุทธ อำพันหอม, 2553) (ทองสุข บรรดาศักดิ์, 2553) (วิธาน กองเพชร, 2554)
อายุ	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(Cohen and Uphoff, 1980) (ชูเกียรติ ลีสุวรรณ, 2534) (พรทิพย์ คำพอ, 2544) (จ.อ.ประ โยชนน์ มีนา, 2550) (วารุณี ชาคำรูน, 2551)
	แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่างกัน	(ชัยยุทธ อำพันหอม, 2553) (ทองสุข บรรดาศักดิ์, 2553)
สถานภาพการสมรส	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(Cohen and Uphoff, 1980) (ชูเกียรติ ลีสุวรรณ, 2534)
ระดับการศึกษา	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(Cohen and Uphoff, 1980) (ชูเกียรติ ลีสุวรรณ, 2534) (จันทนา สุทธิจารี, 2544) (ศิริพร หารคำ, 2557)
	แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่างกัน	(ณัฐนิชา กงพะลี, 2552) (ชัยยุทธ อำพันหอม, 2553) (ทองสุข บรรดาศักดิ์, 2553)

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	รูปแบบความสัมพันธ์กับตัวการมีส่วนร่วม	ทฤษฎี/แนวคิด/งานวิจัย
อาชีพ	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(Cohen and Uphoff, 1980) (ปรัชญา เวสารัชช์, 2528) (จันทนา สุทธิจรรย์, 2544) (พรทิพย์ คำพอ, 2544) (จ.อ.ประ โยชนน์ มีนา, 2550) (วารุณี ชาคำรูน, 2551)
	แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่างกัน	(ณัฐนิชา กงพะสี, 2552) (ทองสุข บรรดาศักดิ์, 2553) (วิธาน กองเพชร, 2554)
รายได้ต่อเดือน	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(Cohen and Uphoff, 1980) (ปรัชญา เวสารัชช์, 2528) (ชูเกียรติ ลิสุวรรณ, 2534) (จันทนา สุทธิจรรย์, 2544) (พรทิพย์ คำพอ, 2544)
	แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่างกัน	(ชัยยุทธ อัมพันหอม, 2553) (ทองสุข บรรดาศักดิ์, 2553)
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(Cohen and Uphoff, 1980) (ชูเกียรติ ลิสุวรรณ, 2534)
การมีบทบาทในชุมชน	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(วารุณี ชาคำรูน, 2551) (ศิริพร หารคำ, 2557)
การครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(Cohen and Uphoff, 1980) (ชูเกียรติ ลิสุวรรณ, 2534)
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(ศิริพร หารคำ, 2557)
หนี้สิน	มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม	(ศิริพร หารคำ, 2557)

ตัวแปรตาม/การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 19 รายละเอียดกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของกระทรวงมหาดไทย (2562)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อคำถาม/ มาตรวัด	นิยามเชิง ปฏิบัติการ
กระทรวง มหาดไทย (2562)	ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือก องค์กรจัดทำ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	หมายถึงการมีส่วนร่วม ของประชาชน ในการคัดเลือก องค์กรจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น คือคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น และ คณะกรรมการ สนับสนุนการ จัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นการมีส่วนร่วม ในการคัดเลือก ด้วยตนเองเช่น การเสนอชื่อ การ โหวด ผ่านการ ประชาคม หรือ มี ส่วนร่วมในการ ผลักดันผ่านผู้มี อำนาจในการ คัดเลือก เช่น สภา ท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น	การมีส่วนร่วม ในการได้มาซึ่ง คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การผลักดันให้ สภาท้องถิ่น เลือกผู้แทน สภาท้องถิ่น ตามที่ท่าน ต้องการเพื่อ เป็น คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การประชุม ประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทน ไปเป็น คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วนร่วม ร่วมในการได้มาซึ่ง คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น ผ่าน การผลักดันให้สภา ท้องถิ่นเลือกผู้แทน สภาท้องถิ่น การ ประชุมประชาคม เพื่อคัดเลือกผู้แทน การเสนอชื่อผู้แทน การโหวดเลือก ผู้แทน การผลักดัน ให้ผู้บริหารท้องถิ่น คัดเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิ การ ผลักดันให้ผู้บริหาร ท้องถิ่นคัดเลือก ผู้แทนภาคราชการ และ/หรือ รัฐวิสาหกิจ ตามที่ ต้องการ เพื่อไป เป็นคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อความถาม/ มาตรวัด	นิยามเชิง ปฏิบัติการ
	ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือก องค์กรจัดทำ แผนพัฒนา ท้องถิ่น (ต่อ)			- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การเสนอชื่อ ผู้แทนตามที่ ท่านต้องการ เพื่อเป็น คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การโหวด เลือกผู้แทน ตามที่ท่าน ต้องการเพื่อ เป็น คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การผลักดันให้ ผู้บริหาร ท้องถิ่น คัดเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามที่ท่าน ต้องการเพื่อ เป็น คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อความ/ มาตรวัด	นิยามเชิงปฏิบัติการ
	ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือก องค์กรจัดทำ แผนพัฒนา ท้องถิ่น (ต่อ)			- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การผลักดันให้ ผู้บริหาร ท้องถิ่น คัดเลือกผู้แทน ภาคราชการ และ/หรือ รัฐวิสาหกิจ ตามที่ท่าน ต้องการเพื่อ เป็น คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	
			การมีส่วนร่วม ในการได้มาซึ่ง คณะกรรมการ สนับสนุนการ จัดทำ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การประชุม ประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทน ไปเป็น คณะกรรมการ สนับสนุนการ จัดทำ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วนร่วม ร่วมในได้มาซึ่ง คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ผ่านการประชุม ประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทน การ เสนอชื่อผู้แทน การ โหวดเลือกผู้แทน เพื่อเป็น คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อความ/ มาตรวัด	นิยามเชิง ปฏิบัติการ
	ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือก องค์กรจัดทำ แผนพัฒนา ท้องถิ่น (ต่อ)			- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การเสนอชื่อ ผู้แทนตามที่ ท่านต้องการ เพื่อเป็น คณะกรรมการ สนับสนุนการ จัดทำ แผนพัฒนา ท้องถิ่น - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การโหวด เลือกผู้แทน ตามที่ท่าน ต้องการเพื่อ เป็น คณะกรรมการ สนับสนุนการ จัดทำ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อความ/ มาตรวัด	นิยามเชิง ปฏิบัติการ
	ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุม ประชาคม ท้องถิ่น	หมายถึง การมี ส่วนร่วมโดยตรง ของประชาชน โดยการเข้าไปมี ส่วนร่วมในที่ ประชุมประชาคม ท้องถิ่น เริ่มตั้งแต่ การมีส่วนร่วมใน การรับฟังการ ชี้แจงแนวทางการ พัฒนาท้องถิ่น เสนอปัญหา ความ ต้องการ แนว ทางการแก้ไข ปัญหา หรือเสนอ โครงการที่ต้องการ	การมีส่วนร่วม ในการแจ้งแนว ทางการพัฒนา ท้องถิ่น	- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การรับฟังและ ทำความเข้าใจ วิสัยทัศน์ของ องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การทบทวน วิสัยทัศน์ของ องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น - ระดับการ มีส่วนร่วมใน การรับฟังและ ทำความเข้าใจ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาของ องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วน ร่วมในการรับฟัง แนวทางการพัฒนา ท้องถิ่น ทำความ เข้าใจ ทบทวน วิสัยทัศน์และ ยุทธศาสตร์การ พัฒนาขององค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อคำถาม/ มาตรวัด	นิยามเชิง ปฏิบัติการ
	ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุม ประชาคม ท้องถิ่น (ต่อ)			- ระดับการมีส่วนร่วมใน การทบทวน ยุทธศาสตร์ การพัฒนาของ องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น	
			การมีส่วนร่วม ในการรับทราบ ปัญหา ความ ต้องการ	- ระดับการมีส่วนร่วมใน การเสนอ ปัญหาของ ท่านในการ ประชาคม ท้องถิ่น - ระดับการมีส่วนร่วมใน การเสนอแนว ทางการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ในการ ประชาคม ท้องถิ่น - ระดับการมีส่วนร่วมใน การเสนอ ความต้องการ ของท่านใน การประชาคม ท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเสนอ ปัญหา ความ ต้องการ ของชุมชน ตลอดจนแนวทาง การแก้ไขปัญหา และแนวทางการ ตอบสนองความ ต้องการ ของชุมชน

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อคำถาม/ มาตรวัด	นิยามเชิงปฏิบัติการ
	ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุม ประชาคม ท้องถิ่น (ต่อ)			- ระดับการมีส่วนร่วมใน การเสนอแนว ทางการ ตอบสนอง ความต้องการ ต่าง ๆ ในการ ประชาคม ท้องถิ่น	
			การมีส่วนร่วม ในการเสนอ โครงการ	- ระดับการมีส่วนร่วมใน การเสนอ โครงการที่ ท่านต้องการ ในการประชุม คมท้องถิ่น - ระดับการมีส่วนร่วมใน การโหวด เลือกโครงการ ที่ท่านต้องการ ในการประชุม คมท้องถิ่น - ระดับการมีส่วนร่วมใน การจัดลำดับ ความสำคัญ ของโครงการ ในการประชุม คมท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วนร่วม ร่วมในการเสนอ และจัดลำดับ ความสำคัญของ โครงการ เพื่อนำไป บรรจุในแผนพัฒนา ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อคำถาม/ มาตรวัด	นิยามเชิง ปฏิบัติการ
ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่าง แผนพัฒนา ท้องถิ่น		หมายถึง การมี ส่วนร่วมในการให้ ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ คณะกรรมการ สนับสนุนการ จัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นนำข้อมูล ไปวิเคราะห์ กำหนด รายละเอียดของ โครงการ และการ มีส่วนร่วมของ ประชาชนแบบ ทางอ้อม ในการมี ส่วนร่วมกำหนด ชื่อโครงการ งบประมาณ โครงการ วัตถุประสงค์ โครงการ เป้าหมาย (ผลผลิต)โครงการ ตัวชี้วัด (KPI)โครงการ ผล ที่คาดว่าจะได้รับ ของโครงการ ผ่านคณะกรรมการ สนับสนุนการ จัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	การมีส่วนร่วม ในการเก็บ ข้อมูล รวบรวม ข้อมูล	- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การให้ข้อมูล ต่าง ๆ ที่ใช้ใน การจัดทำ โครงการ	หมายถึง การมีส่วน ร่วมในการเก็บ ข้อมูล รวบรวม ข้อมูล เพื่อใช้ใน การจัดทำโครงการ
		การมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ ข้อมูล	- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การกำหนดชื่อ โครงการ	หมายถึง การมีส่วน ร่วมในการ วิเคราะห์ข้อมูล โครงการ ได้แก่ การกำหนดชื่อ โครงการ กำหนด งบประมาณ โครงการ กำหนด วัตถุประสงค์ โครงการ กำหนด ตัวชี้วัด (KPI) โครงการ และ กำหนดผลที่คาดว่าจะ ได้รับของ โครงการ	

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อคำถาม/ มาตรวัด	นิยามเชิง ปฏิบัติการ
	ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่าง แผนพัฒนา ท้องถิ่น (ต่อ)			- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การกำหนด ตัวชี้วัด (KPI)โครงการ - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การกำหนดผล ที่คาดว่าจะ ได้รับของ โครงการ	
	ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่าง แผนพัฒนา ท้องถิ่น	หมายถึงการมีส่วน ร่วมของประชาชน ในการพิจารณาร่าง แผนพัฒนาท้องถิ่น ที่คณะกรรมการ สนับสนุนการ จัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นได้ วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำร่างมา ให้แล้ว โดยเป็น การมีส่วนร่วม ทางอ้อมของ ประชาชน ผ่าน คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	การมีส่วนร่วม ในการพิจารณา ร่างแผนพัฒนา ท้องถิ่น	- ระดับการ ส่วนร่วมใน การพิจารณา ชื่อโครงการ ผ่าน คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การพิจารณา งบประมาณ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วน ร่วมในการ พิจารณาร่าง แผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การพิจารณา ชื่อโครงการ งบประมาณ โครงการ วัตถุประสงค์ โครงการ เป้าหมาย (ผลผลิต) โครงการ ตัวชี้วัด (KPI) โครงการ ผลที่คาด ว่าจะได้รับ ของ โครงการ

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อความ/ มาตรวัด	นิยามเชิง ปฏิบัติการ
	ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่าง แผนพัฒนา ท้องถิ่น (ต่อ)			- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การพิจารณา วัตถุประสงค์ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การพิจารณา เป้าหมาย (ผลผลิต) โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การพิจารณา ตัวชี้วัด (KPI)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ข้อคำถาม/มาตรวัด	นิยามเชิงปฏิบัติการ
	ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่าง แผนพัฒนา ท้องถิ่น (ต่อ)			- ระดับการมีส่วนร่วมใน การพิจารณา ผลที่คาดว่าจะ ได้รับของ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	
	ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ เห็นชอบร่าง แผนพัฒนา ท้องถิ่น เป็นการมีส่วนร่วม ทางอ้อมของ ประชาชน ผ่าน สภาท้องถิ่น โดย การผลักดันให้มี การเห็นชอบ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	การเห็นชอบ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วมใน การผลักดันให้ สภาท้องถิ่น เห็นชอบร่าง แผนพัฒนา ท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วนร่วม ร่วมในการผลักดัน ให้มีการเห็นชอบ ร่างแผนพัฒนา ท้องถิ่น ผ่านสมาชิก สภาท้องถิ่น

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แนวคิด	องค์ประกอบ	นิยามเชิงทฤษฎี	ประเด็น/ตัว บ่งชี้	ข้อคำถาม/ มาตรวัด	นิยามเชิง ปฏิบัติการ
ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและ ประกาศใช้ แผนพัฒนา ท้องถิ่น		หมายถึง การมี ส่วนร่วมโดยตรง ของประชาชน ใน การตรวจสอบการ ประกาศใช้ แผนพัฒนาท้องถิ่น ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ หน่วยงาน บอร์ด ประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน เป็นต้น และมีส่วนร่วมใน การตรวจสอบ เนื้อหาของ แผนพัฒนาท้องถิ่น ว่ามีความถูกต้อง หรือไม่ มีโครงการ ที่เสนอไว้ ครบถ้วนหรือไม่ เป็นต้น	การมีส่วนร่วม ในการอนุมัติ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การพิจารณา ผลที่คาดว่าจะ ได้รับของ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วน ร่วมในการผลักดัน ให้มีการอนุมัติร่าง แผนพัฒนาท้องถิ่น ผ่านผู้บริหาร ท้องถิ่น
			การมีส่วนร่วม ในการ ประกาศใช้ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	- ระดับการมี ส่วนร่วมใน การตรวจสอบ การ ประกาศใช้ แผนพัฒนา ท้องถิ่น - ระดับการมี ส่วนร่วมใน การตรวจสอบ เนื้อหาของ แผนพัฒนา ท้องถิ่น	หมายถึง การมีส่วน ร่วมในการผลักดัน ให้มีการ ประกาศใช้ แผนพัฒนาท้องถิ่น ผ่านผู้บริหาร ท้องถิ่นและ ตรวจสอบเนื้อหา ของแผนพัฒนา ท้องถิ่น

ภาคผนวก ข

การพิจารณาเครื่องมือการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
1. เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	1. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง
2. อายุ.....ปี (เต็มปี)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	-
3. สถานภาพการสมรส ☐ 1. โสด ☐ 2. สมรส ☐ 3. หม้าย/หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	3. สถานภาพการสมรส ☐ 1) โสด ☐ 2) สมรส ☐ 3) หม้าย/หย่าร้าง/ แยกกันอยู่
4. ระดับการศึกษา ☐ 1. ไม่มีการศึกษา ☐ 2. ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 3. ปริญญาตรีและสูง กว่า	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	4. ระดับการศึกษา ☐ 1) ไม่ได้เรียน หนังสือ ☐ 2) ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 3) ปริญญาตรีหรือ สูงกว่า

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
5. อาชีพ ☐ 1. ไม่มีอาชีพ/เกษียณ ☐ 2. ค้าขาย ☐ 3. รับจ้าง/พนักงาน บริษัท ☐ 4. ราชการ/พนักงาน ☐ 5. เกษตรกร ☐ 6. อื่น ๆ ระบุ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	5. อาชีพ ☐ 1) ไม่ได้ประกอบ อาชีพ/เกษียณ ☐ 2) ค้าขาย ☐ 3) รับจ้าง/พนักงาน บริษัท ☐ 4) ราชการ/พนักงาน ☐ 5) เกษตรกร ☐ 6) อื่น ๆ ระบุ .....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ 1. น้อยกว่า 5,000 บาท ☐ 2. 5,000 - 10,000 บาท ☐ 3 10,001 - 15,000 บาท ☐ 4. 15,001 - 20,000 บาท ☐ 5. มากกว่า 20,000 บาท	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ 1) น้อยกว่า 5,000 บาท ☐ 2) 5,000 - 10,000 บาท ☐ 3) 10,001 - 15,000 บาท ☐ 4) 15,001 - 20,000 บาท ☐ 5) มากกว่า 20,000 บาท
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน ชุมชน.....ปี (เต็มปี)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	-

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่	คน ที่	คน ที่				
	1	2	3				
8. บทบาทในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 1. ไม่มีบทบาทใน ชุมชน ☐ 2. อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน (อสม.) ☐ 3. อาสาสมัครท้องถิ่น รักษ์โลก (อถล.) ☐ 4. ชมรมผู้สูงอายุ ตำบลห้างสูง ☐ 5. กลุ่มสตรีตำบลห้าง สูง ☐ 6. อื่น ๆ ระบุ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	8. บทบาทในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 1) ไม่มีบทบาทใน ชุมชน ☐ 2) อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน (อสม.) ☐ 3) อาสาสมัคร ท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) ☐ 4) ชมรมผู้สูงอายุ ตำบลห้างสูง ☐ 5) กลุ่มสตรีตำบล ห้างสูง ☐ 6) อื่น ๆ ระบุ .....
9. การครอบครอง กรรมสิทธิ์ที่ดิน ☐ 1. ไม่มีที่ดิน ☐ 2. มีที่ดิน (โปรดระบุ) .....ไร่.....ตารางวา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	9. การครอบครอง กรรมสิทธิ์ที่ดิน ☐ 1) ไม่มีที่ดิน ☐ 2) มีที่ดิน (โปรด ระบุ) .....ไร่.....งาน .....ตารางวา

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อความคำถามปรับปรุง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
10. จำนวนสมาชิกที่อาศัย อยู่ในครัวเรือน ณ ปัจจุบัน .....คน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	-
11. หนี้สิน ☐ 1. ไม่มีหนี้สิน ☐ 2. 1 - 5,000 บาท ☐ 3. 5,001 - 10,000 บาท ☐ 4. 10,001 - 15,000 บาท ☐ 5. 15,001 - 20,000 บาท ☐ 6. มากกว่า 20,000 บาท	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	11. หนี้สิน ☐ 1) ไม่มีหนี้สิน ☐ 2) 1 - 5,000 บาท ☐ 3) 5,001 - 10,000 บาท ☐ 4) 10,001 - 15,000 บาท ☐ 5) 15,001 - 20,000 บาท ☐ 6) มากกว่า 20,000 บาท

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล
ห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น							
1. ท่านมีส่วนร่วมในการ ผลักดันให้สภาท้องถิ่น เลือกผู้แทนสภาท้องถิ่น ตามที่ท่านต้องการเพื่อ เป็นคณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	1. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ผลักดันให้สภาท้องถิ่น เลือกผู้แทนสภา ท้องถิ่นตามที่ท่านเห็น ว่ามีความเหมาะสมเพื่อ เป็นคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น
2. ท่านมีส่วนร่วมในการ ประชุมประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทน ไปเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	2. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ประชุมประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทน ไปเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น
3. ท่านมีส่วนร่วมในการ เสนอชื่อผู้แทนตามที่ท่าน ต้องการเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	3. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ เสนอรายชื่อผู้แทน ตามที่ท่านเห็นว่ามี ความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
4. ท่านมีส่วนร่วมในการ โหวดเลือกผู้แทนตามที่ ท่านต้องการเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	4. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ โหวดเลือกผู้แทน ตามที่ท่านเห็นว่ามี ความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น
5. ท่านมีส่วนร่วมในการ ผลักดันให้ผู้บริหาร ท้องถิ่นคัดเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ท่าน ต้องการเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	5. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ผลักดันให้ผู้บริหาร ท้องถิ่นคัดเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ท่าน เห็นว่ามี ความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
6. ท่านมีส่วนร่วมในการ ผลักดันให้ผู้บริหาร ท้องถิ่นคัดเลือกผู้แทน ภาคราชการและ/หรือ รัฐวิสาหกิจตามที่ท่าน ต้องการเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	6. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ผลักดันให้ผู้บริหาร ท้องถิ่นคัดเลือกผู้แทน ภาคราชการและ/หรือ รัฐวิสาหกิจตามที่ท่าน เห็นว่ามี เหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น
7. ท่านมีส่วนร่วมในการ ประชุมประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทนไปเป็น คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	7. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ประชุมประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทนไปเป็น คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
8. ท่านมีส่วนร่วมในการ เสนอชื่อผู้แทนตามที่ท่าน ต้องการเพื่อเป็น คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	8. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ เสนอชื่อผู้แทนตามที่ ท่านเห็นว่ามีความ เหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น
9. ท่านมีส่วนร่วมในการ โหวดเลือกผู้แทนตามที่ ท่านต้องการเพื่อเป็น คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	9. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ โหวดเลือกผู้แทน ตามที่ท่านเห็นว่า มีความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น
ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น							
10. ท่านมีส่วนร่วมในการ รับฟังและทำความเข้าใจ วิสัยทัศน์ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมาก น้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	10. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการรับ ฟังและทำความเข้าใจ ในวิสัยทัศน์ของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
11. ท่านมีส่วนร่วมในการ ทบทวนวิสัยทัศน์ของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	11. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ทบทวนวิสัยทัศน์ของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น
12. ท่านมีส่วนร่วมในการ รับฟังและทำความเข้าใจ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	12. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการรับ ฟังและทำความเข้าใจ ยุทธศาสตร์การพัฒนา ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น
13. ท่านมีส่วนร่วมในการ ทบทวนยุทธศาสตร์การ พัฒนาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมาก น้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	13. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ทบทวนยุทธศาสตร์ การพัฒนาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น
14. ท่านมีส่วนร่วมในการ เสนอปัญหาของท่านใน การประชาคมท้องถิ่นมาก น้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	14. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ เสนอปัญหาของท่าน ในการประชาคม ท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
15. ท่านมีส่วนร่วมในการ เสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ในการ ประชุมท้องถิ่นมาก น้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	15. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ เสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ใน การประชุมท้องถิ่น
16. ท่านมีส่วนร่วมในการ เสนอความต้องการของ ท่านในการประชุม ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	16. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ เสนอความต้องการ ของท่านในการ ประชุมท้องถิ่น
17. ท่านมีส่วนร่วมในการ เสนอแนวทางการ ตอบสนองความต้องการ ต่าง ๆ ในการประชุม ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	17. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ เสนอแนวทางการ ตอบสนองความ ต้องการต่าง ๆ ในการ ประชุมท้องถิ่น
18. ท่านมีส่วนร่วมในการ เสนอโครงการที่ท่าน ต้องการในการประชุม ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	18. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ เสนอโครงการที่ท่าน ต้องการในการประชุม คมท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
19. ท่านมีส่วนร่วมในการ โหวดเลือกโครงการที่ ท่านต้องการในการประ ชมคมท้องถิ่นมากน้อย เพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	19. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ โหวดเลือกโครงการที่ ท่านต้องการในการ ประชุมชมคมท้องถิ่น
20. ท่านมีส่วนร่วมในการ จัดลำดับความสำคัญของ โครงการในการประชม คมท้องถิ่นมากน้อย เพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	20. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ จัดลำดับความสำคัญ ของโครงการในการ ประชุมชมคมท้องถิ่น
ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น							
21. ท่านมีส่วนร่วมในการ ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ใน การจัดทำโครงการมาก น้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	21. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการให้ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ใน การจัดทำโครงการ
22. ท่านมีส่วนร่วมในการ กำหนดชื่อโครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ ได้	22. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ กำหนดชื่อโครงการ ผ่านคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
23. ท่านมีส่วนร่วมในการ กำหนดงบประมาณ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	23. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ กำหนดงบประมาณ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น
24. ท่านมีส่วนร่วมในการ กำหนดวัตถุประสงค์ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	24. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ กำหนดวัตถุประสงค์ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น
25. ท่านมีส่วนร่วมในการ กำหนดเป้าหมาย(ผลผลิต) โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	25. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ กำหนดเป้าหมาย (ผลผลิต)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่	คน ที่	คน ที่				
	1	2	3				
26. ท่านมีส่วนร่วมในการ กำหนดตัวชี้วัด (KPI) โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	26. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ กำหนดตัวชี้วัด (KPI) โครงการ ผ่าน คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น
27. ท่านมีส่วนร่วมในการ กำหนดผลที่คาดว่าจะ ได้รับของโครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	27. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ กำหนดผลที่คาดว่าจะ ได้รับของโครงการ ผ่านคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น
ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น							
28. ท่านมีส่วนร่วมในการ พิจารณาชื่อโครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	28. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณาชื่อโครงการ ผ่านคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
29. ท่านมีส่วนร่วมในการ พิจารณางบประมาณ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	29. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณางบประมาณ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น
30. ท่านมีส่วนร่วมในการ พิจารณาวัตถุประสงค์ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	30. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณาวัตถุประสงค์ โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น
31. ท่านมีส่วนร่วมในการ พิจารณาเป้าหมาย (ผลผลิต)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	31. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณาเป้าหมาย (ผลผลิต)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น
32. ท่านมีส่วนร่วมในการ พิจารณาตัวชี้วัด (KPI)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	32. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ พิจารณาตัวชี้วัด (KPI)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
33. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	33. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการพิจารณาผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการผ่านคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่น							
34. ท่านมีส่วนร่วมในการผลักดันให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	34. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการผลักดันให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น							
35. ท่านมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	35. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการผลักดันให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น
36. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	36. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการตรวจสอบการประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อที่	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล	ข้อคำถามปรับปรุง
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3				
37. ท่านมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบเนื้อหาของ แผนพัฒนาท้องถิ่นมาก น้อยเพียงใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ ได้	37. ท่านมีส่วนร่วมมาก น้อยเพียงใดในการ ตรวจสอบเนื้อหาของ แผนพัฒนาท้องถิ่น

*****

.....
(นายสิริพงศ์ แก้วผัด)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง

.....
(นายสมคิด เอนกาศินชัย)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิจฐเขต ไกรवास)
อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

ภาคผนวก ค

ค่า Reliability ของแบบสอบถาม

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.00
	Excluded ^a	0	.00
	Total	30	100.00

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.963	37

ภาคผนวก ง

ผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

หนังสือรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากมหาวิทยาลัยบูรพา

หนังสือรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้วิจัย:	นายวิชากร ตริภคตรอง (๖๑๙๓๐๐๓๒)
หลักสูตร	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ชื่อโครงงานนินทรภาษาไทย:	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหางสูง อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
ชื่อโครงงานนินทรภาษาอังกฤษ:	Factors Affecting Public Participation in Making Local Development Plan of Hangsung Sub-district Municipality, Nong Yai District, Chonburi Province
ผลการพิจารณา	คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มีมติเห็นชอบ รับรองจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยได้พิจารณารายละเอียดการวิจัยเรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ๑) การเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างการวิจัย ๒) วิธีการที่เหมาะสมในการได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย (Informed consent) รวมทั้งการปกป้องสิทธิประโยชน์และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ๓) การดำเนินการวิจัยอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อความเสียหายต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัยไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต
หมายเลขรับรอง	๐๘๐-๒๕๖๒
วันที่ให้การรับรอง	๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ลงนาม.....*ทศเนตร เสืองาม*.....

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑
โทรศัพท์ ๐๓๘-๓๙๓๒๖๒-๓ ต่อ ๒๐๓ แฟกซ์ ๐๓๘-๗๔๕๕๕๑ ต่อ ๑๒๐

ภาคผนวก จ
เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นเครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรีและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

1. การศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ต่อไป

2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ ตามความเป็นจริง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวท่านเองและท้องถิ่นของท่าน โดยข้อมูลทั้งหมดจะถูกปิดเป็นความลับ และจะใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ตลอดจนเป็นการวิเคราะห์ในภาพรวมมิได้ระบุเป็นบุคคล ดังนั้น การตอบข้อมูลในแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ณ โอกาสนี้
คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้าได้ทราบรายละเอียดตลอดจนวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

(ลงชื่อ).....

วิษากร ตรีครอง

(.....)

นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ผู้ให้ข้อมูล

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับท่านมากที่สุด

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. อายุ.....ปี (เต็มปี)

3. สถานภาพการสมรส

1) โสด

2) สมรส

3) หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

1) ไม่ได้เรียนหนังสือ

2) ต่ำกว่าปริญญาตรี

3) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

5. อาชีพ

1) ไม่ได้ประกอบอาชีพ/เกษียณ

2) ค้าขาย

3) รับจ้าง/พนักงานบริษัท

4) ราชการ/พนักงาน

5) เกษตรกร

6) อื่น ๆ ระบุ.....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1) น้อยกว่า 5,000 บาท

2) 5,000 - 10,000 บาท

3) 10,001 - 15,000 บาท

4) 15,001 - 20,000 บาท

5) มากกว่า 20,000 บาท

7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....ปี (เต็มปี)

8. การมีบทบาทในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ไม่มีบทบาทในชุมชน
- 2) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
- 3) อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.)
- 4) ชมรมผู้สูงอายุตำบลห้างสูง
- 5) กลุ่มสตรีตำบลห้างสูง
- 6) อื่น ๆ ระบุ.....

9. การครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน

- 1) ไม่มีที่ดิน
- 2) มีที่ดิน (โปรดระบุ) .....ไร่.....งาน.....ตารางวา

10. จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน ณ ปัจจุบัน.....คน

11. หนี้สิน

☐ 1) ไม่มีหนี้สิน	☐ 2) 1 - 5,000 บาท
☐ 3) 5,001 - 10,000 บาท	☐ 4) 10,001 - 15,000 บาท
☐ 5) 15,001 - 20,000 บาท	☐ 6) มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล
ห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง ให้ท่านระบุระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วน
ตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ที่ตรงกับการมีส่วนร่วมของท่านที่สุดเพียงคำตอบ
เดียว โดยเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่ง ดังนี้

เป็นประจำ	เมื่อมีกิจกรรมนั้น	หมายถึง	ปฏิบัติตามนั้นประมาณ 81-100%
บ่อยครั้ง	เมื่อมีกิจกรรมนั้น	หมายถึง	ปฏิบัติตามนั้นประมาณ 61-80%
ค่อนข้างบ่อย	เมื่อมีกิจกรรมนั้น	หมายถึง	ปฏิบัติตามนั้นประมาณ 41-60%
บางครั้ง	เมื่อมีกิจกรรมนั้น	หมายถึง	ปฏิบัติตามนั้นประมาณ 21-40%
น้อยที่สุด	เมื่อมีกิจกรรมนั้น	หมายถึง	ปฏิบัติตามนั้นประมาณ 1-20%
ไม่เคย	เมื่อมีกิจกรรมนั้น	หมายถึง	ปฏิบัติตามนั้นประมาณ 0%

การมีส่วนร่วม	ไม่ เคย	ระดับการมีส่วนร่วม				
		เป็น ประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บางครั้ง	น้อย ที่สุด
ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น						
1. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ในการผลักดันให้สภาท้องถิ่นเลือก ผู้แทนสภาท้องถิ่นตามที่ท่าน ต้องการเพื่อเป็นคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น						
2. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ในการประชุมประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทนไปเป็น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น						
3. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ในการเสนอรายชื่อผู้แทนตามที่ ท่านต้องการเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น						

การมีส่วนร่วม	ไม่ เคย	ระดับการมีส่วนร่วม				
		เป็น ประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บางครั้ง	น้อย ที่สุด
4. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ในการโหวดเลือกผู้แทนตามที่ท่าน เห็นว่ามีความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น						
5. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ในการผลักดันให้ผู้บริหารท้องถิ่น คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ท่าน เห็นว่ามีความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น						
6. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ในการผลักดันให้ผู้บริหารท้องถิ่น คัดเลือกผู้แทนภาคราชการและ/ หรือรัฐวิสาหกิจตามที่ท่านเห็นว่า มีความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น						
7. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ในการประชุมประชาคมเพื่อ คัดเลือกผู้แทนไปเป็น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น						
8. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ในการเสนอชื่อผู้แทนตามที่ท่าน เห็นว่ามีความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น						

การมีส่วนร่วม	ไม่ เคย	ระดับการมีส่วนร่วม				
		เป็น ประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บางครั้ง	น้อย ที่สุด
9. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ในการโหวดเลือกผู้แทนตามที่ท่าน เห็นว่ามีความเหมาะสมเพื่อเป็น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น						
ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น						
10. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการรับฟังและทำความเข้าใจ ในวิสัยทัศน์ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น						
11. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการทบทวนวิสัยทัศน์ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						
12. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการรับฟังและทำความเข้าใจ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						
13. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการทบทวนยุทธศาสตร์ การพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น						
14. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการเสนอปัญหาของ ท่านในการประชาคมท้องถิ่น						

การมีส่วนร่วม	ไม่ เคย	ระดับการมีส่วนร่วม				
		เป็น ประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บางครั้ง	น้อย ที่สุด
15. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการ ประชุมท้องถิ่น						
16. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการเสนอความต้องการ ของท่านในการประชุมท้องถิ่น						
17. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการเสนอแนวทางการ ตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ใน การประชุมท้องถิ่น						
18. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการเสนอโครงการที่ ท่านต้องการในการประชุม ท้องถิ่น						
19. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการโหวดเลือกโครงการ ที่ท่านต้องการในการประชุม ท้องถิ่น						
20. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการจัดลำดับ ความสำคัญของโครงการในการ ประชุมท้องถิ่น						
ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น						
21. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ ใช้ในการจัดทำโครงการ						

การมีส่วนร่วม	ไม่ เคย	ระดับการมีส่วนร่วม				
		เป็น ประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บางครั้ง	น้อย ที่สุด
22. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการกำหนดชื่อโครงการ ผ่านคณะกรรมการสนับสนุนการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น						
23. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการกำหนดงบประมาณ โครงการ ผ่านคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น						
24. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการกำหนด วัตถุประสงค์โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น						
25. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการกำหนดเป้าหมาย (ผลผลิต)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น						
26. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการกำหนดตัวชี้วัด (KPI)โครงการ ผ่านคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น						

การมีส่วนร่วม	ไม่ เคย	ระดับการมีส่วนร่วม				
		เป็น ประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บางครั้ง	น้อย ที่สุด
27. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการกำหนดผลที่คาดว่าจะ ได้รับของโครงการ ผ่าน คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น						
ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น						
28. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการพิจารณาชื่อ โครงการ ผ่านคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น						
29. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการพิจารณา งบประมาณโครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น						
30. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการพิจารณา วัตถุประสงค์โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น						
31. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการพิจารณาเป้าหมาย (ผลผลิต)โครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น						
32. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการพิจารณาตัวชี้วัด (KPI)โครงการ ผ่านคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น						

การมีส่วนร่วม	ไม่ เคย	ระดับการมีส่วนร่วม				
		เป็น ประจำ	บ่อยครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บางครั้ง	น้อย ที่สุด
33. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการพิจารณาผลที่คาดว่าจะ ได้รับของโครงการ ผ่าน คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น						
ขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่น						
34. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการผลักดันให้สภา ท้องถิ่นเห็นชอบร่างแผนพัฒนา ท้องถิ่น						
ขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น						
35. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการผลักดันให้ผู้บริหาร ท้องถิ่นอนุมัติร่างแผนพัฒนา ท้องถิ่น						
36. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการตรวจสอบการ ประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น						
37. ท่านมีส่วนร่วมมากน้อย เพียงใดในการตรวจสอบเนื้อหา ของแผนพัฒนาท้องถิ่น						

ภาคผนวก ฉ

การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนและการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

1. ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

ตัวแปรอิสระ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Male																							
Age	.050																						
Marital1	.021	-.588**																					
Marital2	-.009	.492**	-.815**																				
Marital3	-.021	.182**	-.346**	-.261**																			
Edu1	-.009	.446**	-.197**	.135*	.108																		
Edu2	-.012	-.365**	.180**	-.118	-.108	-.737**																	
Edu3	.028	-.096	.016	-.019	.004	-.329**	-.395**																
Occu1	.034	.323**	-.125*	.112	.027	.180**	-.133*	-.058															
Occu2	.036	.058	-.029	.036	-.010	.055	.041	-.132*	-.125*														
Occu3	-.032	-.207**	.068	-.040	-.048	-.457**	.420**	.034	-.161**	-.328**													
Occu4	.059	-.198**	.109	-.094	-.030	-.378**	.079	.403**	-.119	-.244**	-.313**												
Occu5	-.071	.168**	-.076	.034	.071	.671**	-.478**	-.245**	-.144*	-.295**	-.378**	-.281**											
Salary1	-.015	.285**	-.111	.059	.091	.164**	-.088	-.100	.526**	-.036	-.080	-.115	-.061										
Salary2	.032	.078	-.018	.031	-.020	.321**	-.194**	-.167**	-.071	.091	-.058	-.223**	.216**	-.111									
Salary3	.011	-.078	.006	-.023	.027	.145*	-.066	-.105	-.137*	.035	.038	-.267**	.240**	-.132*	-.257**								
Salary4	-.087	-.135*	.043	.014	-.093	-.315**	.295**	.017	-.188**	-.007	.138*	.186**	-.204**	-.181**	-.352**	-.420**							
Salary5	.075	.011	.024	-.058	.055	-.185**	-.054	.327**	.152*	-.101	-.113	.360**	-.193**	-.108	-.209**	-.250**	-.342**						
Period	.080	.580**	-.290**	.194**	.170**	.271**	-.223**	-.057	.214**	.057	-.170**	-.098	.100	.245**	.022	-.072	-.101	.041					
Role	.003	.133*	-.113	.060	.091	.136*	-.128*	-.007	.127*	.163**	-.198**	-.136*	.111	.082	.099	.013	-.083	-.058	.040				
Land	-.067	.240**	-.073	.044	.052	.195**	-.151*	-.054	.256**	-.206**	-.149*	-.037	.243**	.231**	.018	-.065	-.104	.049	.402**	.154*			
Member	-.068	.224**	-.086	.035	.085	.140*	-.132*	-.006	.103	-.133*	-.080	-.041	.189**	.138*	-.041	.060	-.132*	.061	.342**	.140*	.537**		
Debt	.011	-.162**	.058	-.019	-.065	-.120	.068	.068	-.047	.005	.081	.060	-.119	-.057	-.055	.040	.026	.012	-.197**	-.082	-.429**	-.156*	

หมายเหตุ :

1. Male =เพศชาย กำหนดให้ ชาย=1 หญิง=
2. Age =อายุ
3. Marital1 =โสด กำหนดให้ โสด=1 อื่น ๆ =0
4. Marital2 =สมรส กำหนดให้ สมรส=1 อื่น ๆ =0
5. Marital3 =หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ กำหนดให้ หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่=1 อื่น ๆ =0
6. Edu1 =ไม่ได้เรียนหนังสือ กำหนดให้ ไม่ได้เรียนหนังสือ=1 อื่น ๆ =0
7. Edu2 =ต่ำกว่าปริญญาตรี กำหนดให้ ต่ำกว่าปริญญาตรี=1 อื่น ๆ =0
8. Edu3 =ปริญญาตรีหรือสูงกว่า กำหนดให้ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า=1 อื่น ๆ =0
9. Occu1 =ไม่มีอาชีพ/เกษียณ กำหนดให้ ไม่มีอาชีพ/เกษียณ=1 อื่น ๆ =0
10. Occu2 =ค้าขาย กำหนดให้ ค้าขาย=1 อื่น ๆ =0

11. Occu3 =รับจ้าง/พนักงานบริษัท กำหนดให้ รับจ้าง/พนักงานบริษัท=1 อื่น ๆ =0
12. Occu4 =ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กำหนดให้ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ=1 อื่น ๆ =0
13. Occu5 =เกษตรกร กำหนดให้ เกษตรกร=1 อื่น ๆ =0
14. Salary1 =น้อยกว่า 5,000 บาท กำหนดให้ น้อยกว่า 5,000 บาท=1 อื่น ๆ =0
15. Salary2 =5,000 – 10,000 บาท กำหนดให้ 5,000 – 10,000=1 อื่น ๆ =0
16. Salary3 =10,001 – 15,000 บาท กำหนดให้ 10,001 – 15,000 บาท=1 อื่น ๆ =0
17. Salary4 =15,001 – 20,000 บาท กำหนดให้ 15,001 – 20,000=1 อื่น ๆ =0
18. Salary5 =มากกว่า 20,000 บาท กำหนดให้ มากกว่า 20,000=1 อื่น ๆ =0
19. Period =ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
20. Role =การมีบทบาทในชุมชน กำหนดให้ มีบทบาทในชุมชน=1 อื่น ๆ =0
21. Land =จำนวนที่ดินในการถือครองกรรมสิทธิ์
22. Member =จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
23. Debt =หนี้สิน กำหนดให้ มีหนี้สิน=1 อื่น ๆ =0

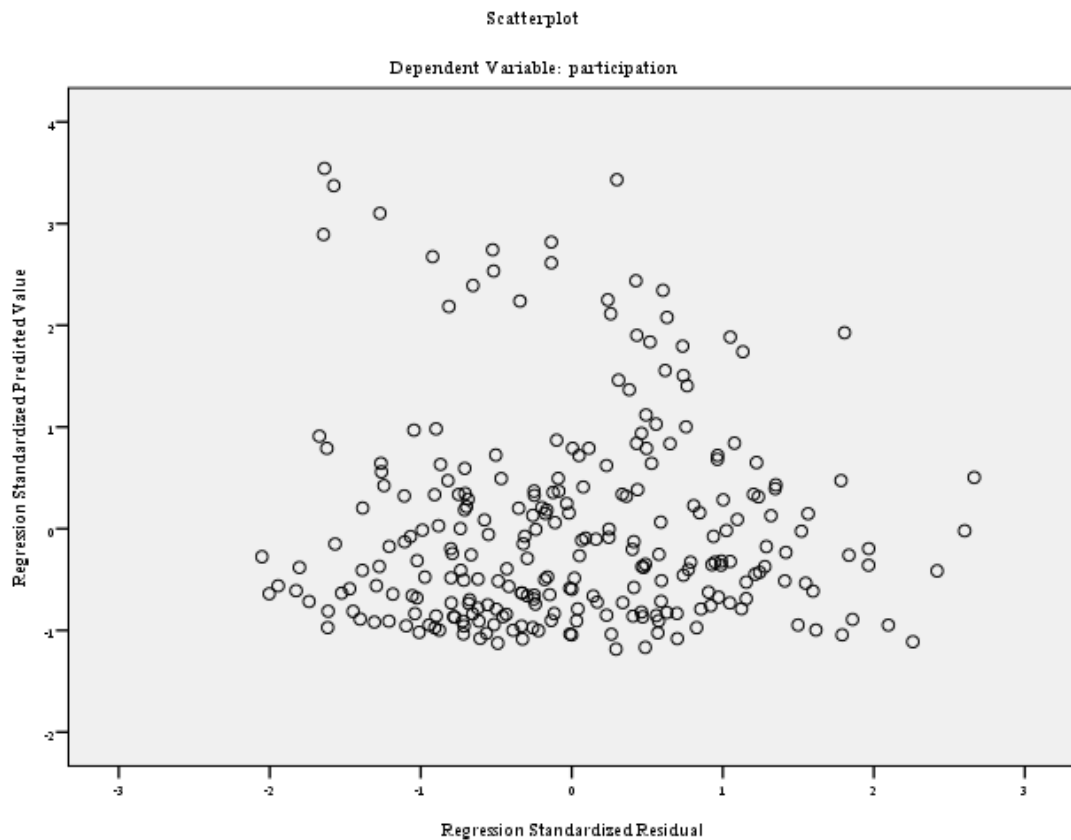
จากตารางแสดงสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก (มีค่ามากกว่า 0.70) มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่

คู่ที่ 1 ตัวแปร Marital 2 กับ ตัวแปร Marital 1 มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -.81

คู่ที่ 2 ตัวแปร Edu 2 กับ ตัวแปร Edu 1 มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -.74

อย่างไรก็ตาม ค่าสหสัมพันธ์ทั้ง 2 คู่ เป็นสหสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในตัวแปร สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ตัวแปร Marital1 (โสด) และตัวแปร Edu1 (ไม่ได้เรียนหนังสือ) เป็นกลุ่มอ้างอิง (มิได้นำตัวแปรเหล่านี้เข้าไปในตัวแบบการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ) เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระข้างต้น

2. ผลการตรวจสอบค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ (Homoscedasticity)

จากแผนภาพ Scatterplot ระหว่าง ความคลาดเคลื่อน และ ค่าพยากรณ์ของตัวแปรตาม พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมีการกระจายตัวอยู่รอบ ๆ ศูนย์ และค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าอยู่ในช่วงแคบ ๆ (-3 ถึง 3) ไม่ว่าค่าพยากรณ์ของตัวแปรตามจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม นั้นแสดงว่า ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามจึงมีความเหมาะสม

3. ผลการตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน (Auto Correlation)

Model Summary^b

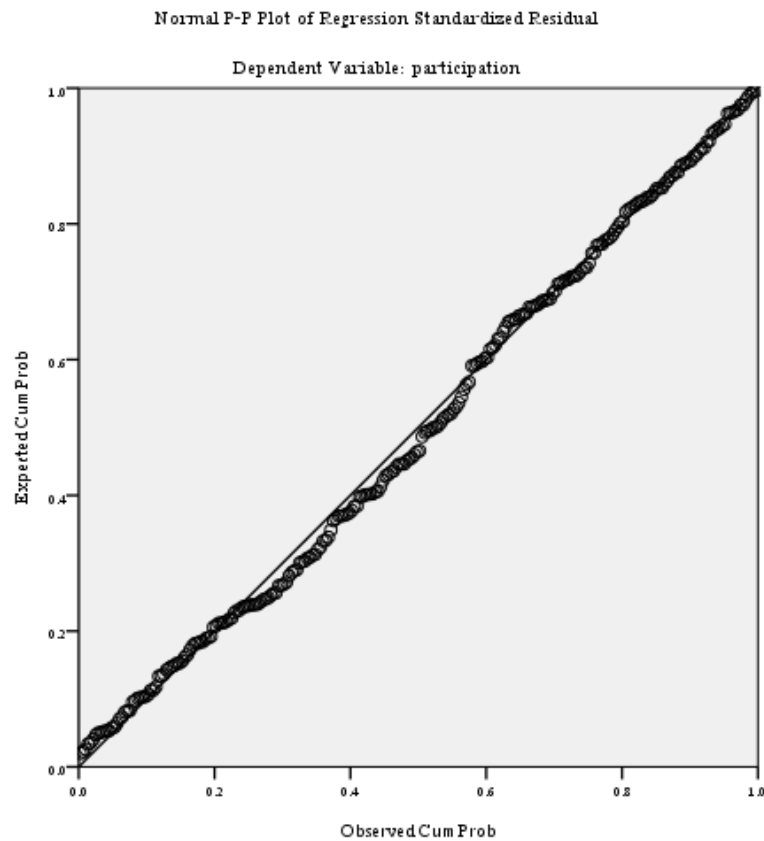
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.809 ^a	.655	.628	.49810	1.622

a. Predictors: (Constant), debt หนี้สิน Dummy, occu2 ค้าขายตัวแปร Dummy, salary4 15001-20000 Dummy, marital2 สถานภาพสมรสตัวแปร Dummy, sex เพศตัวแปร Dummy, edu3 ปริญญาตรีและสูงกว่าตัวแปร Dummy, role บทบาทในชุมชน Dummy, salary1 น้อยกว่า 5000 Dummy, จำนวนสมาชิกครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน ณ ปัจจุบัน ของผู้ตอบแบบสอบถาม, marital3 หม้ายหย่าแยกตัวแปร Dummy, occu3 รับจ้าง พนักงานบริษัท Dummy, salary2 5000-10000 Dummy, ระยะเวลาอาศัย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ของผู้ตอบแบบสอบถาม, occu1 ไม่มีอาชีพ เกษียน ตัวแปร Dummy, edu2 ต่ำกว่าปริญญาตรีตัวแปร Dummy, land, salary3 10001-15000 Dummy, อายุ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม, occu4 รับราชการ Dummy

b. Dependent Variable: participation

จากตาราง Model Summary ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.622 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีอิสระต่อกัน (หากค่า Durbin-Watson มีค่าอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5)

4. ผลการตรวจสอบความคลาดเคลื่อนที่มีการแจกแจงปกติ (Normality)

จากแผนภาพ Normal P-P Plot พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ เนื่องจากค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าใกล้เคียงเส้น Normal P-P Plot ที่ระดับ 45°

5. ผลการตรวจสอบค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	.7999	3.9239	1.5827	.66103	260
Residual	-1.02200	1.32727	.00000	.47948	260
Std. Predicted Value	-1.184	3.542	.000	1.000	260
Std. Residual	-2.052	2.665	.000	.963	260

a. Dependent Variable: participation

จากตาราง Residuals Statistics พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน (Residual) มีค่าเท่ากับ 0.00000 นั้นแสดงว่า การหาค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยของตัวแปรอิสระทั้งหมดในสมการถดถอยเชิงพหุ ทำให้ผลบวกกำลังสองของค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด (least square method)